

Univerzita Karlova
Pedagogická fakulta
Katedra psychologie

DIPLOMOVÁ PRÁCE
PŘÍLOHOVÁ ČÁST

Specifika supervize realizované v základních školách z pohledu supervizora
Specifics of elementary school supervision from the perspective of a supervisor

Bc. et Bc. Dominika Hoppe

Vedoucí práce: PhDr. Mgr. Veronika Pavlas Martanová, Ph.D.
Studijní program: Psychologie
Studijní obor: Psychologie

2021

Obsah

PŘÍLOHA Č. 1	1
1 SEMISTRUKTUROVANÝ ROZHOVOR	1
PŘÍLOHA Č. 2	4
2 PŘEPISY ROZHOVORŮ SE SUPERVIZORY	4
2.1 ROZHOVOR SE SUPERVIZORKOU Č. 1	4
2.2 ROZHOVOR SE SUPERVIZORKOU Č. 2	16
2.3 ROZHOVOR SE SUPERVIZOREM Č. 3	27
2.4 ROZHOVOR SE SUPERVIZORKOU Č. 4	46
2.5 ROZHOVOR SE SUPERVIZOREM Č. 5	56
2.6 ROZHOVOR SE SUPERVIZOREM Č. 6	66
2.7 ROZHOVOR SE SUPERVIZOREM Č. 7	80

Příloha č. 1

1 Semistrukturovaný rozhovor

Osobní údaje

Věk:

Vzdělání:

Délka praxe:

Zaměřeno na osobu supervizora

1. Jak jste se dostal/a k supervizi?
2. Pracujete i na jiných pracovních pozicích než jako supervizor?
3. Jak dlouho pracujete jako supervizor pro ZŠ?
4. Máte zkušenost jako pedagogický pracovník na ZŠ?
5. Co je pro vás motivací pro práci supervizora na ZŠ?
6. Co vás na povolání supervizora baví nejvíc?
7. Máte nějaké ZŠ, kde vás práce vyloženě nebaví?
  - a. V případě, že ano, jak dlouho v tom procesu dokážete vytrvat?
8. Preferujete více skupinovou nebo individuální supervizi?
9. Jaké to pro vás je, když ukončujete dlouhodobou spolupráci?

Zaměřeno na základní školy

1. Myslíte, že by supervize měla být pro pedagogy povinná?
2. V čem vidíte prospěšnost supervize na základních školách?
3. Má supervize z vašeho pohledu nějaké nevýhody pro personál či vedení ZŠ?
4. Jaký minimální a maximální počet osob máte pro skupinovou supervizi?
5. Nejčastěji si vás ZŠ objednávají na základě nějakých potíží, nebo spíše v rámci prevence?
6. Co představuje pro supervizora největší překážky v rámci supervize na ZŠ?
7. Existují nějaké charakteristické rysy pro ZŠ ve srovnání s jinými pracovišti?
8. Vyskytují se na ZŠ nějaké prototypy osob, které přicházejí na supervize?
9. Jaký typ pro vás představuje nejnáročnějšího supervidovaného?

10. Objevují se na konkrétních základních školách specifická témata, která se jinde neobjevují?
11. Máte zkušenost jako supervizor se soukromou základní školou?
  - a. Pokud ano, je v něčem soukromá škola specifická?
  - b. Řeší soukromé základní školy odlišné problémy?
12. Byl/a jste někdy supervizorem alternativní základní školy? Např. Waldorfská, Montessori...
  - a. V čem vidíte odlišnosti mezi státní základní školou a alternativní?
13. Po jak dlouhé době je podle vašeho názoru třeba obměnit supervizora na základní škole?
14. Co je podle Vašeho mínění základním kamenem kvalitní supervize na základní škole?
15. Pokud byste mohl/a změnit na supervizi a věci týkající se supervize, jednu věc, která by to byla?

Co se děje před supervizí

1. Máte nějaké podmínky, které vyžadujete v rámci supervizí?
2. Jak nahlížíte na supervizi pro pedagogické pracovníky a pro vedení? Mělo by to být propojené, nebo spíš oddělené?
3. Chodí k Vám do supervize i jiný personál než učitelé a vedení základní školy?
4. Stalo se Vám, že jste se nedohodli na uzavření kontraktu? Pokud ano, co bylo důvodem.

Co se děje během supervize

1. Jaká témata se objevují nejčastěji?
2. Kolik témat zhruba stihnete probrat za jedno setkání?
3. Jak to máte se vzájemným oslovováním při supervizi?
4. Jak pracujete s diskrétností či důvěrností? Pojmenujete to se supervidovanými?
5. Existují na ZŠ nějaké postupy či věci, které vždy velmi dobře zafungují?
6. Vyskytují se na ZŠ nějaké témata, která jsou tabu?
7. Stává se vám, že supervidovaní do supervize nepřinesou žádné téma?
  - a. Pokud ano, jak postupujete dál?
8. Objevují se v průběhu supervize na ZŠ nějaká specifická úskalí?

Co se děje po supervizi

1. V rámci ukončování spolupráce se ZŠ a předávání vašemu nástupci – jste součástí předávacího procesu?

- a. Máte zájem o to vědět, kdo po vás supervizi převezme?
2. Co pro vás znamená úspěšně proběhlá supervize?
3. Máte možnost dozvědět se zpětně o účinnosti supervize?

Závěrečná reflexe

Je něco, co byste rád/a dodal/a? Existuje něco, co považujete za důležité a v průběhu našeho rozhovoru to nezaznělo?

Příloha č. 2

2 Přepisy rozhovorů se supervizory

Použité zkratky:

T – tazatelka

S1 – supervizorka č. 1

S2 – supervizorka č. 2

S3 – supervizor č. 3

S4 – supervizorka č. 4

S5 – supervizor č. 5

S6 – supervizor č. 6

S7 – supervizor č. 7

2.1 Rozhovor se supervizorkou č. 1

T: Pracujete i na jiných pracovních pozicích než jako supervizor?

S1: Ano, jako supervizor jsem jen na vedlejšák. A jinak pracuju jako vedoucí týmu v domově pro osoby se zdravotním postižením, vedoucí zdravotnického týmu.

S: Jako supervizor pracujete 4 roky, je to tak?

S1: Ano, je to tak.

T: Máte zkušenost jako pedagogický pracovník na ZŠ?

S1: Ne, nemám zkušenost, nejsem pedagogický pracovník.

T: Co je pro vás motivací pro práci supervizora na ZŠ?

S1: Mám tedy zkušenost s tou supervizí v sociálních organizacích, kromě supervize jsem i psychoterapeut. Supervizi mám jako vedlejšák, plus psychoterapeut, takže i z této pozice mám zkušenosti se supervizí. A proto jsem vlastně šla studovat a dělat supervizi. Protože jsem sama viděla, že je to dobrý, že je to nástroj, kterej funguje. Nechci říct, kterej lidi vyhledávají, protože to tak není, ale kterej, když si na něj lidi zvyknou, tak pomáhá. Asi tak bych to řekla.

T: Co vás na povolání supervizora baví nejvíc?

S1: Když je motivovanej ten tým nebo ten pracovník a víc mě baví individuální supervize než týmy.

T: Máte nějaké ZŠ, kde vás práce vyloženě nebaví? Vy jste mluvila v emailu o jedné...

S1: Já jsem pracovala, co se týká školství opravdu s jedním týmem. A protože mě ta práce úplně nebavila, ten tým nebyl úplně motivovaný, tak jsem se pak už vůbec nepokoušela o nějakou jako navazování kontraktu, co se týká základního školství.

T: Takže myslíte, že by se to dalo říct obecně?

S1: Kdyby mě asi někdo vyzval, abych to znovu vyzkoušela, tohle je věc stará dva roky asi přibližně, nekoukala jsem se přesně na ty data. Takže možná kdyby mě někdo oslovil, tak asi budu zkoumat i sebe i ten tým, jestli bych do toho zase šla, ale jako specializuju se dneska na sociální organizace a víceméně s cílovou skupinou senioři.

T: A přijde Vám, že v sociální oblasti je lepší motivace?

S1: Eee... je to spíš o zřizovateli té organizace. Z mého pohledu je to o tom, jestli je někdo nutí něco dělat do té supervize nebo jestli si to vyberou sami, a tak chtějí. Já vnímám, že největší motivace je u těch lidí, který pracujou jako soukromí terapeuti nebo i terapeuti na pojišťovnu, ale nemám takové zkušenosti, npracuju s takovýma psychologama. A u lidí, který jsou v neziskových organizacích nebo který jsou v soukromém, jejich zřizovatelem je nějaký soukromý subjekt než v těch sociálních organizacích. K tomu mám nejbliž, k těm sociálním organizacím, díky dlouholetý praxi manažerský pozici v sociální organizaci.

T: Jak dlouho jste s tou základní školou pracovala?

S1: Tři čtvrtě roku.

T: Jaké to pro vás bylo, když jste ukončovala dlouhodobou spolupráci na základní škole?

R: My jsme tam měli ten termín takhle stanovený, nějak jsme začali později a díky tomu to bylo tři čtvrtě roku. V podstatě jako já jsem si asi oddychla, asi musím říct, že jsem si oddychla zrovna s tímhle konkrétním týmem. Já jsem je pořád přesvědčovala k nějaký reflexi a oni opravdu nechtěli reflektovat, takže to nebylo o supervizi. Pořád chtěli, abych jim říkala svoje zkušenosti, abych jim dávala rady, abych jim dávala školení, pokud to bylo o klientech. Jaký vy máte zkušenosti, řekněte nám, jak vy jste pracovala s tímhle tím dítětem, co byste s ním

dělala, než že by to byla supervize jako taková. Já sama jsem si do svých poznámek napsala, že to bylo trošku pokus o supervizi, pokus o reflexi paní učitelek, protože jestli, jako jo, některý se asi dostali k tomu, že nějaký proces trošku refletovali, ale opravdu velmi minimálně.

T: Dobře, teď se trochu zaměříme na základní školy, tedy ve vašem případě na jednu konkrétní. Myslíte si, že by supervize měla být pro pedagogy povinná?

S1: No... to je o té povinnosti... Otázkou je, co způsobí ta povinnost, jestli nezpůsobí to, že tam nedá... tady to povinný měli a myslím si, že to způsobilo to, že jako ta chuť nebyla, musíme si to prostě odsedět, to pro nás není důležité. Naopak na druhou stranu jako když se něco stanoví jako v sociálních organizacích je to povinný leta, tak si na to lidi zvyknou a začnou na tom hledat i ta pozitiva. Kdežto, když je to povinné úplně od počátku povinné, tak ihned zkraje je tam ta jediná motivace, že si to tady tu hodinu a půl odsedíme, a pak už budeme mít pokoj od toho šéfa, kterej to po nás chce. Takže... takže já si myslím, že ne, že dávat možnosti.

T: V čem vidíte prospěšnost supervize na základních školách?

S1: Supervizi vnímám jako že je o reflexi a komunikaci, takže si myslím, že je důležitý, aby měli pedagogové možnost vzájemně sdílet svoje zádrhele z komunikace s rodičema svých žáků, nevím, jak úplně ty týmy, jako v týhle škole byla týmovost celkem v pohodě, takže my jsme tam měli zaměřený spíš na ty případy. Takže pokud je někde problém v týmu, tak může být prospěšné, jak na základních školách, tak i kdekoli jinde a k čemu je prospěšná? K jinému pohledu na žáka, protože toho žáka zná učitel ze svého pohledu, může vyslechnout pohled rodiče nebo tady to byla speciální škola, takže tam byli i vychovatelé a ten další pohled, všechny věci, který se toho systému týkají, že to dítě má nějaký volnej čas, že to dítě může třeba být v nějaký chudoba tam může hrát roli nebo majetkový poměry a supervizor vnese většinou, aspoň já pracuju se systémama, tak všechno, co ten systém obsahuje, tak přinese otázky, tak lidi musej přemýšlet. Ke zjištění různých dalších pohledů, který můžou ovlivňovat činnost žáka ve třídě.

T: Má supervize z vašeho pohledu nějaké limity pro personál či vedení ZŠ?

S1: Musí se vynahradiť ten čas, kterej tím budou trávit. V tom si myslím, že nám pomohl ten koronavirus, že lidi uměj zacházet s těmi formami distančními a v podstatě, já jsem supervizor, kterej si rád hraje, kterej potřebuje pomůcky a obrázky a kdesi cosi, tak to se v té online podobě použít ne vždycky dá, ale k nějakým jako rozhovorům Balintovský skupiny, to se všechno dá, čímž se nějaký ten čas ušetří, můžou v podstatě sedět doma u svých počítačů nebo někdo ve

škole když tak, můžou ty věci sdílet když tak. Takže nevýhoda je najít čas a další nevýhoda jako všude jinde, může se tam do kolektivu něco vynést a nedodržovat ty pravidla, potom je to spíš horší než že by to bylo ku prospěchu, ale to je o supervizorovi to není o systému supervize. Supervizor to musí uhlídat a řešit ty pravidla potom. Takže to je asi jiná nevýhoda než ta časová a potom ta motivace no... Motivací toho učitele je spíš se vzdělávat i sám sebe. Nevnímají, že supervize je jako vzdělávání, což nesouvisí jenom se školou. Ale já jsem to teda v téhle konkrétní supervizi, že dělám s jinejma kontextama, s jinejma kolektivama, tak tady jsem to vnímala hodně, že chtěli školení, nechtěli supervizi.

T: Navážu na to, co jste říkala, ta vaše první odpověď se týkala distančního vzdělávání. Proběhla u vás nějaké supervize nemyslím jenom na základní škole, ale obecně ve formě distanční?

S1: Já to vždycky nabízím a oni nechtějí. Oni se chtějí setkávat jenom v podobě prostě face to face.

T: A co je pro vás osobně lepší?

S1: Já mám taky face to face radši, ale sama jsem se účastnila online supervize.

T: Ta vaše druhá odpověď se týkala vynášení ven, chtěla jsem se doptat, taky je to hodně o těch osobách, které jsou na té supervizi, protože přeci jenom to ten supervizor nemá sílu uhlídat.

S1: To je jedno z hlavních pravidel, které se musí připomínat. To patří do úskalí. Je to úskalí, když ten tým má zkušenost se supervizí, a právě s porušováním pravidel, a to byl případ téhle školy, kde oni už měli zkušenost se špatnou supervizí, takže si možná nějakou reflexi ani nedovolili, protože prostě to vnímání a jejich minulý zkušenosti vedly k tomu, že to může být zase blbý, že to zase někdo může vykecat tomu řediteli, jak to vlastně bylo, že to tady vlastně říkám.

T: Jaký minimální a maximální počet osob máte pro skupinovou supervizi?

S1: Minimální počet nemám, nikdy se mi nestalo, že by mi tam přišli tři čtyři lidi. Minimální počet čtyři lidi, ale nikdy se mi to asi nestalo, že bych někam přijela a byli tam dva tři lidi a musela bych řešit, že v tomhle počtu nejsme možný, abychom se spolu bavili, protože tam většina toho týmu chybí. Taky to bude o tom, že když to bude tým o čtyřech lidech, tak bude v pořádku, když budou tři, ale když je to tým o patnácti lidech, tak pak je něco špatně, když na supervizi přijdou tři. Škola nás učila, že tým je ideální do dvaceti, a tak ideální je mezi sedmi a

patnácti asi. Když je jich víc, tak pak člověk nestíhá a čím je menší kolektiv, tak to mám radši ty supervize, protože to člověk víc stíhá věnovat se těm lidem.

T: Zde mám takovou obecnou otázku – nejčastěji si vás ZŠ objednávají na základě nějakých potíží, nebo spíše v rámci prevence? Tak můžete klidně hovořit o té vaší konkrétní zkušenosti.

S1: Tady v rámci té jedny zkušenosti to bylo v rámci povinné, nevím, z jakého důvodu, ale jako pravděpodobně preventivně, ne na základě nějakých potíží.

T: Co představuje pro supervizora největší překážky v rámci supervize na ZŠ?

R: Překážky... nechuť přinášet témata, strach, špatný minulý zkušenosti, o tom jsem už mluvila. Tady třeba bylo překážkou opravdu ten čas, nebyla to jako klasická základní škola, ale tým, který fungoval i v odpoledních hodinách, tím že to byla speciální škola, takže vůbec vyhradit ten čas na tu supervizi, tak aby tam mohli být všichni z toho týmu... a co ještě může být... další překážky mě už nenapadají. Zkusím to srovnat s něčím jiným.. Třetí strana kontraktu, nějaký ten zřizovatel nebo někdo může klást překážky, protože chce příliš podrobné zprávy nebo chce, já nevím, prezenční listinu, tu chtějí většinou, chtějí jí příliš podrobnou, kontrolují, proč tam nebyli a takové věci, to se taky může dít. V jiných kontextech, což se školství asi netýká je, že nucení lidí přítomnosti na supervizi, když mají dobu volna, tak to se týká asi spíš kontextu sociálních služeb, když musí po noční.

T: Tohle je taková otázka, u které nevím, jestli budete moct odpovědět vzhledem k vaší ojedinelé zkušenosti, ale přeci jen to zkusíme. Vyskytují se na ZŠ nějaké prototypy osob, které přicházejí na supervize?

S1: Nemůžu říct, jestli je to speciálně na základní školách, ale prototypy osob vždycky vnímám jako takovou metaforu asi použiju, mlčící duše nebo osoba, která se k ničemu nevyjadřuje a potom paní chytrá. Ty jsou v každém kolektivu, ta zase všechno ví, takovej člověk všechno ví, nemusí to být jenom paní. Všechno ví, všude byl, všechno viděl, a pak bejvají lidi, který jsou jako ublížení, všichni jim ubližují, všechno je pro ně složitý, takže to je taky takovej prototyp lidí. To je tak všechno, co mě napadá...

T: Jaký typ pro vás představuje nejnáročnějšího supervidovaného?

S1: Já jsem pojala přesvědčení, který vůbec nemusí bejt pravdivý, že ve školství je hodně paní chytřejch (smích). A vůbec to nemusí bejt pravda, ale je to moje přesvědčení, se kterým musím jako pracovat, to jsem si jako vzala na supervizi. A učila jsem se s tím nějak zacházet, za mě

v jiných kontextech, v sociálních organizacích bývají lidé víceméně ty ublížený, který mlčej, v převážné většině. A teď použiju takovej hovorovej asi výraz, že mě paní učitelky dávaly sežrat, že nejsem paní učitelka. Přitom supervizor vlastně nemá – má mít nějakou zkušenost s cílovou skupinou čili já jsem to vnímala, jakože dítě se speciálníma potřebama je jak v domově pro osoby se zdravotním postižením, tak v tom školství čili jako cílová skupina mi přišla blízka, ale paní učitelky potřebovaly supervizora pedagoga.

T: Objevují se na konkrétních základních školách specifická témata, která se jinde neobjevují?

S1: Tady byli nemotivovaní žáci a v podstatě na všech supervizích byli nemotivovaní žáci předmětem supervize (smích). Buď všeobecně, jak je motivovat, co dokázat nebo nějakí konkrétní nemotivovaní žáci, ale to já nejsem schopna posoudit, jestli to bylo specifický pro ty žáky s poruchama chování nebo jestli to je ještě tématem na dalších školách. Já jsem v tom osobně vnímala paralelu mezi nemotivovanými pedagogy, kteří přišli na tu supervizi a pracovali s nemotivovanými žáky. Připomínala jsem to, ale to oni nechtěli slyšet toto, oni chtěli slyšet, jaké způsoby použít na ty nemotivovaný žáky.

T: Rozumím tomu, zhruba pět let jsem pracovala na základní škole, takže do toho mám trochu vhléd. Na další otázku mi asi poskytnete krátkou odpověď. Máte zkušenost jako supervizor se soukromou základní školou?

S1: Ne, nemám.

T: A byla jste někdy supervizorkou alternativní základní školy typu Waldorfská, Montessori...?

S1: Ne, ale možná, způsob, jak se já někdy třeba podívám zpátky do školství, protože jako vyhledávám dneska supervize spíše takových organizacích, který jsou neziskový nebo tak, soukromý subjekty, takže to možná by byla další cestě ke školství. Jinak mně se to už nechce dělat, to školství.

T: Po jak dlouhé době je podle vašeho názoru třeba obměnit supervizora na základní škole?

S1: Tak zase nevím, jestli na základní škole, ale jinak říká se, že nejvíc těch šest let, tak to já jsem ještě neměla možnost dosáhnout, já vždycky dávám na výběr tři měsíce na vyzkoušenou, pokud to není stanovený projektem třeba na rok, teď jsem byla, včera jsem byla uzavírat jednu supervizi, kde je to jasně daný projektem, že to bude na rok, takže jsme se na nějakých těch třech měsících nedohadovali, řekli jsme si, že to zhodnotíme po tom roce, jestli budou peníze na další supervize, tak uděláme to hodnocení dřív a musím říct, že mi to docela vyhovuje na ten

jeden rok. Že to vnímám jako v pohodě, a že je to na rozhodnutí té organizace, jestli budou chtít v tom pokračovat, vždycky tam nechávám ty smlouvy, mám stanovený na ten rok většinou. A buď k nějakému přezkoumání nebo pokračovat, i pro mě je to v pohodě, protože pak můžu vycouvat, když se pak něco takovýhohle, co už mě nedává smysl z mého pohledu.

T: Pokud byste mohla změnit na supervizi a věci týkající se supervize, jednu věc, která by to byla?

S1: Nic mě nenapadá.

T: Máte nějaké podmínky, které vyžadujete v rámci supervizí?

S1: Nemyslím si, že vyžaduju něco speciálního. Včera jsme se zasekli na tom, že nemají hodiny v místnosti. To bylo spíš úsměvný, že si musím přinést vlastní. Ty ještě sebou nenosím. Nosím se sebou tašku věcí, já jsem supervizor stěhovák, takže já si všechny podmínky pro sebe zajistím, abych měla. Klid je určitě potřeba. Setkala jsem se v jedné organizaci, tam jsme se teda neshodli na vícero věcech, máme platnou smlouvu, ale nesešli jsme se. Ale tam nebyl klid, tam to bylo rušený klientama, tak prostředí bylo úplně nevhodný, zavírání dveří atd. To je ke každé supervizi potřeba.

T: Jak nahlížíte na supervizi pro pedagogické pracovníky a pro vedení? Mělo by to být propojené, nebo spíš oddělené?

S1: No pravda je, že tady bylo to vedení součástí týmu, protože ten tým v té speciální škole byl malinkej, vždycky když tam bylo s vychovatelem, i s učitelem i paní ředitelka i někdo z těch zástupců. Tady to bylo jinak. Včera jsem říkala, že vedoucí je součástí týmu, takže když to nevádí tomu týmu, tak může být součástí, když tým vyžaduje, že ne, tak je samozřejmě v pořádku mít jiného supervizora pro vedení a jiného supervizora pro tým pedagogický. A ještě je otázka – v sociálních organizacích se dělají supervize celé organizace. Jednou jsem takhle učinila jednu takovou supervizi, která nebyla pro celou organizaci, nebyla pro management, ale byla pro různé týmy v té organizaci, a to já si myslím, že je na mě moc. Jsem začínající supervizor, takže bych já osobně bych nedělala manažerský tým, a i ty jednotlivý pedagogy. Pedagog ano nebo management ano, ale ne všechno dohromady.

T: Chodí k Vám do supervize i jiný personál než učitelé a vedení základní školy?

S1: Ano, zejména jiný personál. Sociální pracovníci.

T: A když jsme se bavili o té jedné vaší zkušenosti se školou, tak chodili tam i vychovatelé?

S1: Ano, tam byli i vychovatelé a vedení.

T: Stalo se Vám, že jste se nedohodli na uzavření kontraktu? Pokud ano, co bylo důvodem.

S1: Ze školství nikoliv, sociální organizace jsme si kontrakt uzavřeli, ale už jsme si nestanovili termín. Důvodem je nekomunikace vedení, který řídí tu supervizi v té sociální organizaci a pandemie koronaviru. Oni to svedli na to, že se nesmí do sociálních organizací, pak jsme měli ještě jednu supervizi před pandemií, a pak jsme se už neviděli. Takže nekomunikace třetí strany kontraktu.

T: Jaká témata se objevují nejčastěji? Pojd'me to směřovat na tu jednu vaši zkušenost.

S1: Práce s problémovými žáky, jak je motivovat ke vzdělávání, jak je motivovat k volnému času, jak s nimi pracovat na udržování sociálních kontaktů. K tomu personálu jsem zapoměla, že tam byl i sociální pracovník součástí týmu. Dětskej domov se základní školou.

T: Kolik témat zhruba stihnete probrat za jedno setkání?

S1: Mmm... většinou pouze jedno, druhý tak nakousnout, to už není probraný téma. A to není jen ze školství toto. Je to tak všude. Většinou se za jednu supervizi, já teda nedělám dýl než hodinu a půl, pokud to není téma, který je potřeba protáhnout a asi vím, že některý kolegové možná dělají i tříhodinový, že se dá udělat i setkání, ale to pak z mého pohledu už nikdo nevnímá a všichni chtějí akorát domů. I pro mě je to náročný, jak jsem říkala, jsem začínající supervizor, takže tři hodiny pozornosti bych ani neudržela, takže jedno téma, k druhému se dá nějak okrajově jako říct hlavní body a může se to třeba nechat na příště. Používám já v týmu, kde je obtížný hledat téma, tak to nakousnuté téma si můžeme vzít příště, když by to ten tým pořád ještě pánilo, ale jde to jen u supervizích, který jsou pravidelně každý měsíc, což jsou málokde. Většinou jsou tak jednou za dva měsíce

T: Jak to máte se vzájemným oslovováním při supervizi?

S1: Křestní jméno vykání.

T: Jak pracujete s diskretností či důvěrností? Pojmenujete to se supervidovanými?

S1: Určitě, záleží trošku na požadavcích toho týmu, jestliže je v pořádku pro ně používat i jméno a příjmení toho klienta, o kterém se budeme, který přináší to téma, tak ano. V sociálních organizacích vnímám jako trošku víc diskutovaný téma, ta GDPR to hodně probírá, takže tam

jsem svýho času vyžadovala, aby používali jen křestní jméno klienta a oni to moc neuměli a jsem si připadala trochu jako pes, že je zrovna včera kontaktovala, tak jsem říkala, že jako teda jak je to pro ně v pořádku, že teda samozřejmě v žádným zápise na flipchartu se to neobjeví jméno a příjmení, ale že můžou asi používat oboje, tak to taky odkejšovali, že je to pro ně v pořádku čili tohle. V zápise samozřejmě nejsou ani iniciály, někde myslím chtěli, že to byla paní Marie, tam dát, aby si trošku připomněli i později nebo kolegové, který nemohli tam bejt na tý supervizi. No pracuje se určitě s těma jako s těma, s tou důvěrností, co potom klientovi. A samozřejmě pravidlem je, že co se tam uvaří, to se tam také sní. Nic neřeším dál a neřešit s kolega, který nebyli přítomný, ty ví jen ty výsledky, na čem jsme se jako tým dohodli a nepopisovat celou supervizi, kdo z kolegů tam co říkal že jo, protože... a to se stejně děje! A to vnímám, že to sice připomenu, ale stejně se to bude dít, když ty lidi, když ty lidi řeknou něco, když se zeptaj, tak si to zrovna v tu chvíli neuvědomuj a řeknou: „Jóó jako Maruška tam přinesla téma toho pána a strašně nad tím brečela a už to není v pořádku. Stejně se to děje, myslím si, že by ti lidi byli tak svatý, že by nic z toho neřekli.

T: Existují na ZŠ nějaké postupy či věci, které vždy velmi dobře zafungují, když tedy to vztáhneme na tu vaši zkušenost?

S1: Mně ne, mně nefungovalo nic.

T: A přišlo vám, že v té škole byly nějaké témata tabu, o kterých ty pracovníci nechtěli mluvit?

S1: Asi ne.

T: Stává se vám, že klienti do supervize nepřinesou žádné téma?

S1: Na základní škole to bylo v pohodě, tam vždycky nějaký téma měli, ale chtěli to téma, to vzdělávání v té oblasti. Dejte nám nějaké rady ohledně toho tématu, nebudeme se nad tím zamejšlet, my se nad tím zamejšlíme pořad. Jako řekněte, co vy byste dělala jako psycholog. A já nejsem psycholog, takže terapeut sice jsem, ale takto vám to stejně neporadím, nepřišla jsem sem radit, že jo. Tak mě napadá, že málo zmiňuju to, že nechodím radit, ale tady jsem to opravdu, na základní škole jsem to musela zmiňovat hodně. Myslím, že si na to budu muset dávat pozor už při tom kontraktu, že to nebude o radění, že tam je na vzdělání metodika, metodik ve školství nejsem, a že když, jestli potřebujou tohle, tak tam nejsem dobře.

T: Mě to asi nikdy nenapadlo, ale asi to dává smysl, že ti pedagogové jsou tak zahlcení, že ihned skočej po každým novým člověku v rámci toho oboru a chtěj z něj vyždímat, co se dá.

S1: Možná, mám spoustu kamarádek učitelek, tak vím, že taky chodí na supervizi nebo nechodí na supervizi, tak tohle jsem s nima tohle nikdy nesdílela. Jestli to vnímají jako vzdělávání nebo chtějí získat nějaký nový podněty, ale to, že nemají motivaci, že je k tomu někdo nutí, to je pravda. To mi říkaly ty kamarádky učitelky. „Jéžiš, my musíme mít ve škole supervizi. Proč tu supervizi děláš, takovej blbej obor.“

T: Objevují se v průběhu supervize na ZŠ nějaká specifická úskalí?

S1: Specifická úskalí ne.. já si myslím, že... možná to patří mezi specifická úskalí, možná vůbec ne. Způsob vnímání těch lidí byl takovej jednostrannej, zastaralej, to zařízení nebo ten domov se školou, fungoval dlouho pod různýma jako způsobama nebo jak to nazvat – diagnostickéj ústav byli, prošli různějma formama toho fungování, ale se stejnou cílovou skupinou, se stejnejma žákama. A spousta těch lidí, protože tam byli služebně starší kolegové jako klienti nebo supervizanti a už byli zabředlý v těch starejch způsobech práce. A vedení, který bylo součástí tý supervize mělo snahu je vést nějakým jiným směrem, proto jim zavedli povinnost supervize, ale oni nechtěli jako vystoupit ze svých starých rámců, na který byli zvyklí.

T: Hodně často se setkávám s tím, že lidi nedokáží říct, co je ta supervize, že si myslejí, že to bude nějaký školení, takže s tím jste se taky setkala.

S1: Jo, jo, jo, určitě. To se sejde v každé supervizní skupině, minimálně třetina lidí, kteří nevědí, o čem to je, nikdy to nezažili. Furt je to mladej obor, ve školství asi ještě mladší. Tak nějak přemýšlím o nějakým vzdělávání, kde jsem se setkala zase s kolegama, který pracujou speciálně ve školství, protože jsou sami pedagogickéjma pracovníkama, takže to vnímají tak, že je to služebně mladej způsob toho, jak reflektovat ve školství, a že mají třeba obtížný navazování těch kontraktů ve školství, že to třeba neznají ty organizace a tak.

T: V rámci ukončování spolupráce se ZŠ a předávání vašemu nástupci – jste součástí předávacího procesu?

S1: Ne a nejenom na základní škole, neznám zatím ten způsob, že bych někomu předávala. Předává si asi organizace, má tu možnost asi jako sdílet ty zápisy. Já to třeba nechci, já se ptám, jaká byla supervize předtím, jestli tam nějaká fungovala, i tady na té základní škole jsem se ptala, v sociálních organizacích, všude se na to ptám, jaký měli ty lidi s předchozí supervizí zkušenosti, pokud teda byla, to chci od skoro každého účastníka supervize slyšet, jaký s tím měl zkušenosti. Nevím, jestli mi vždycky řeknou pravdu, ale říkají mi teda svoje zkušenosti, jestli mají nějaký zkušenosti se supervizí z předchozího pracoviště, pokud jsou služebně mladý

v tom kolektivu, když jsou tam třeba půl roku nebo tak. A co bych určitě chtěla vidět nějaký zprávy, že bych třeba telefonovala nějakému kolegovi, já se většinou ani nedozvím, kdo byl ten předchozí supervizor. Někdy řeknou, bylo to strašně fajn, měli jsme na supervizi paní místní, která jako taky s náma používala, já používám specifické pomůcky, ty hračky, kameny, obrázky a takový, takže kreativní supervizi používám, takže na to se taky ptám vlastně ptám, jestli s tím měli zkušenosti. Někdy mi řeknou, a tak jsem asi trošku schopná se dovtípit, jestli když je to někdo z místních supervizorů, kdo to asi byl, ale konkrétní jméno si nezjišťuji, oni mi ho neříkají, takže ani takhle nemám převzaté informace. A co předají, komu dál, nevím. Nic takovýho nás neučili, slyším to od vás poprvé, že můžu získat nějaké informace.

T: Máte zájem o to vědět, kdo po vás supervizi převezme?

S1: Ne, nemám.

T: Co pro vás znamená úspěšně proběhlá supervize?

S1: Pravda je, že v jednom případě jsem se to dozvěděla, kdo to jako po mě jako převezme. A v podstatě pro mě ta informace pro mě vůbec nebyla důležitá. Je to něco, co já nemůžu ovlivnit, oni mají možnost najít kohokoliv. Ten kontrakt je určen na nějakou dobu, takže co jsem s tou informací dělala. Mám tu informace, nic jako nebylo důležitý. Když se na další supervizi dozvím, že byl nějaký posun v klientovi nebo v žákovi, že byl jako posun v týmu ohledně tý práce, že ty lidi používají něco to, co si tam dohodli, vymysleli, slyšeli, že se těšili na příští supervizi, tak ta předchozí asi byla dobrá. Když tam přijdou znudění, že tam zase musej, tak si říkám, jestli jsem něco neudělala špatně. Co je vůbec z těch závěrů, co si odnášíte ze supervize, tak z toho je poznat, jestli to bylo úspěšný nebo nebylo, tak si jako říkám někdy ty lidi před svým šéfem a před svejma kolegama říkají, že to bylo pozitivní, úžasný a můžou z toho mít úplně jinej pocit i s tím do té supervize jdu, že se to může stát. A myslím si, že v rámci svého vzdělávání si pamatuju jeden případ, kdy jsem byla supervizant ve skupině, a protože jsme potřebovali mít absolvované nějaké hodiny supervize, tak i tam jsem říkala, jak to byla úžasná supervize a měla jsem odlišný názor.

T: Máte možnost dozvědět se zpětně o účinnosti supervize ať o jedné supervizi nebo obecně?

S1: Vždycky se na to ptám, co se změnilo na tom klientovi nebo žákovi, když je to případová supervize, jestli se něco změnilo v týmu, jestli vnímají nějaký posuny, tak se na to ze začátku ptám.

T: Je něco, co byste ráda dodala? Existuje něco, co považujete za důležité a v průběhu našeho rozhovoru to nezaznělo?

S1: Zaznělo to, ale považuju za hrozně důležitý, aby to jako, aby se víc o supervizi vědělo, aby to lidi nevnímali jako povinné, aby se víc vědělo o těch přínosech tý supervize a těžko říct, jak to získat, protože já, protože ty přínosy jsou jenom z mého pohledu, a ne z pohledu supervizantů. Můžu někde říkat svoje pohledy z pohledu supervizanta, protože jsem účastníkem supervizí taky, ale o tom si myslím, že se málo píše, a že by tohle mohlo lidem pomoci, jak učitelům, tak prostě v sociálních a dalších organizacích k tomu přistupovat k té organizaci jako k něčemu, co je dobré, protože dobrý zkušenosti jsou. A tohle funguje mezi terapeuty, tam s tím problém není, ty lidi chodí na supervizi z vlastního zájmu, jsou za to ochotní dávat velké peníze, který třeba dávají i z vlastního zisku, když jsou soukromníci, ale v těch organizacích to takhle nefunguje, ty lidi nevědí o těch přínosech, takže víc propagovat přínosy supervize.

2.2 Rozhovor se supervizorkou č. 2

T: Jak jste se dostala k supervizi?

S2: K supervizi jako takové jsem se dostala z pozice uživatele při vedení organizace.

T: Pracujete i na jiných pracovních pozicích než jako supervizor?

S2: Jsem na volný noze a dělám ještě přitom jako terapii a tu a tam další věci.

T: Jak dlouho pracujete jako supervizor pro ZŠ?

S2: Já se nespécializuju jako supervizor na základní školy. Já pracuju s tím, kdo poptává supervizi. Myslím si, že ani teda, ani za mě nebylo šťastný se specializovat na cílovou skupinu teda. Supervize není o konkrétní cílový skupině, s kým, s čím ty lidi pracujou, ale že je to o nějakých supervizních dovednostech, který úplně nesouvisej s tím, jaký je to prostředí, ve kterým ty lidi pracujou.

T: Máte zkušenost jako pedagogický pracovník na ZŠ?

S2: Řídila jsem základní školu.

T: Co je pro vás motivací pro práci supervizora na ZŠ?

S2: Tak jako každá supervize mě baví a situace, kdy jsem na volný noze, tak mě to i živí, jo? Ale je to něco, co mi musí dávat smysl. Takže v situaci, kdy k tý supervizi budu přistupovat jako formálně nebo to bude z nějakých důvodů drhnout, tak jako některý supervize, kdy nefungujou, tak jsem i ukončovala z mé strany, jo. Ale jako motivaci v práci v supervizi ve škole – je to tam hodně jako potřeba. Mnohem víc než kdekoliv jinde a není to tam úplně tak jako prochozený.

T: Co vás na povolání supervizora baví nejvíc?

S2: Tak supervize je každá jako jiná, takže je to naprosto nerutinní a velmi tvořivý, to je jedna věc a druhá věc je to, že situace, kdy lidi chytěj tu supervizi jako rozvojově, tak to rozvíjí ty lidi, co tam seděj, tu organizaci a samozřejmě ty, pro který je to hlavně určeno, to znamená ty jejich klienty, takže to má jako obrovské přesah, jako je to fakt hodně síťující, pro koho všeho to má smysl.

T: Navážu na Vás, takže třeba tvořivost je to, co vás na tom baví?

S2: Prosím?

T: Navážu na vás, na tu vaši první odpověď, jestli je právě ta tvořivost, co vás na tom baví.

S2: Jako taky. V podstatě to, co jsem jmenovala, tak to všechno.

T: Máte nějaké ZŠ, kde vás práce s tím týmem vyloženě nebavila?

S2: Teď jsem to nepochopila, ještě jednou prosím.

T: Jestli máte nějaké ZŠ, kde jste byla jako supervizor, kde vás ta práce s tím týmem vyloženě nebavila.

S2: To jsem ještě nezažila supervizi, že by mě nebavila. Byly supervize, který mě štvaly, ale nemůžu jako říct, že by mě ty supervize nebavily. V situaci, kdy supervize z nějakýho důvodu jako drhne, tak je to taky zajímavý. Trošku jiným způsobem, než když to hladce plyne, ale teda já jsem nezažila, že by supervize nebavila. Kdyby mě někdy supervize nebavila, tak bych ji nedělala. Jsem trošku stará na to, abych dělala něco, co mě nebaví.

T: Tomu rozumím. Ten váš pohled je hodně zajímavý, jak k tomu přistupujete.

S2: Jo, že někoho supervize nebaví, tak si říkám, proč to dělá, že se daj vydělávat peníze i jiným způsobem.

T: Preferujete více skupinovou nebo individuální supervizi?

S2: Preferuju skupinovou, protože ta skupina má velkou dynamiku a je to hrozně zajímavý. Jako je hezký pracovat i s jednotlivcem, ale ta skupina mě baví ze všeho nejvíc.

T: Jaké to pro vás je, když ukončujete dlouhodobou spolupráci?

S2: Hm... tak někdy se mi po nich jako stejská no. Ještě nějakou dobu si na ně vzpomínám. Je to nějaký forma vztahu.

T: Myslíte, že by supervize měla být pro pedagogy povinná?

S2: Hm... no... to je jako těžko říct, protože pedagogové mají toho tolik jako povinně, a tolik věcí, který nedávaj smysl, a tak se toho jako trošku bojím, jo. Přijde mi smysluplnější, když je motivovanej ředitel, kterej ty lidi do toho nějakým způsobem jako vtáhne. Ale představa, že by to bylo jako povinný nějakým metodickým pokynem nebo vyhláškou, tak to snadno sklouzne k tomu, že se to bude dělat jako formálně, nebo že se ty lidi z toho jako formálně

vykrouťej. V tom si myslím, že je to školství takový jako hodně specifický takový jako, aby se vlk nažral, ale koza zůstala celá. Takže když to jako uzavřu, tak si nemyslím, že by to mělo být povinně ve smyslu jako celoplošně, ale v momentě, kdy už je to na té konkrétní škole, tak mi přijde úplně v pořádku, aby ředitel, kterej je přesvědčeněj, chce, aby se jeho pedagogové rozvíjeli tímhle způsobem. A to se netýká jenom školy, to se týká jakéhokoliv vedoucího pracovníka, tak za mě je úplně v pořádku, když dá těm zaměstnancům tu supervizi povinně. Jo, protože ale on si za tím jako stojí. On vysvětlí, jako proč to tam jako chce, to, že ne všichni to pochopěj to je jako něco jinýho. Ale v situaci, kdy je ten člověk jako pokládá za nějakej smysluplněj nástroj vedení a řízení jako lidí, tak za mě jako v pořádku, když to ten ředitel jako nařídí nebo ředitelka.

T: Pro mě je hrozně zajímavý, já, když jsem vytvářela ty otázky a přemýšlela jsem nad tím, tak jsem čekala, že mi to všichni supervizoři odkejdou ve stylu ano, samozřejmě, chceme, aby to bylo povinný, tak mi všichni řekli de facto velmi podobnou odpověď jako jste mi řekla vy. Dává mi to strašnej smysl.

S2: Ono by to něco přineslo, že jo. Se sociálníma službama se jako supervize tak jako dostala tak jako povinně. Ono sice v tom zákoně není slovo supervize, ale leckde si to tak vykládali. A v podstatě jsou už i výzkumy tam, kde si to vykládali, že spousta lidí, kteří si to vykládali povinně si ze začátku mysleli, že je to úplná blbost, ale po nějaký tý době užívání tý supervize se významně posunuli. Protože vždycky zůstane skupina lidí, kterejm to smysl dávat nebude, ale že i to povinný mělo smysl jako pro to zavedení. Ale to školství mi přijde jako specifický, jo. Tam si myslím, že je to hodně, hodně se tam po nich chce spousta formálních věcí a nad to absurdních a tak dále.

T: V čem vidíte prospěšnost supervize na základních školách?

S2: Tak supervize obecně jako patří ke zvýšení nebo udržení kvality práce s těma klientama. To znamená pro tu kvalitu nějakýho toho vztahu a fungování toho vztahu s těma dětma, jo. Protože jedna z mejch jako silnejch zážitků bylo vlastně když na jedný supervizi, kde už ta skupina se scházela nějakou dobu a přišla tam nová paní učitelka, nová ve smyslu jako na tu supervizi. A ona po jednom z těch supervizních setkání jako přišla na konci za mnou a říkala: „Heleďte já mám takovej jako pocit, že to, co se v té třídě děje nějak jako souvisí se mnou.“ A na jednu stranu mně to přišlo jako neuvěřitelný, že někdo, kdo x let jako učí, což ona nebyla začínající, tak jako nechápal, že nepokládá za samozřejmý, jak moc tu třídu jako ovlivňuje, a že to jako není o tom, že Pepa zlobí a Andulka je snaživá, ale že je tam dost významnej činitel,

to je jedna rovina. A druhá rovina, že na to přišla po jednom supervizním sezení, což mi vlastně přišlo hrozně optimistický. Myslím si, že to není něco, co ty učitelé učejí, že ty věci jsou jako vztahový.

T: Má supervize z vašeho pohledu nějaké nevýhody pro personál či vedení ZŠ?

S2: Nevýhody? Hm... nenapadá mě nějaká konkrétní nevýhoda. Tak jako každá sranda něco stojí, takže někdo to musí zaplatit, musejí lidi do toho investovat čas, ale to je spíš o nějaký takový rovnováze než úplně o nevýhodě.

T: Jaký minimální a maximální počet osob máte pro skupinovou supervizi?

S2: No tak skupina je od třech lidí, pak je to ideálně malá skupina nějakých osm až jako deset lidí, ale zažila jsem jako týmy, ale teď jako nemluví konkrétně jako o školách, ale zažila jsem týmy, kde nebylo užitečný je dělit, protože šlo o to, aby se tam podpořila spolupráce a bylo v té skupině osmnáct lidí, což je už fakt jako hodně, ale zase na druhou stranu, kdyby se ten tým rozdělil, tak by to bylo vlastně horší. Takže je to takový jako no... nevidím na to jednoznačnou odpověď.

T: Nejčastěji si vás ZŠ objednávají na základě nějakých potíží nebo spíše v rámci prevence?

S2: No tak teď docela běžely šablony. Zrovna ze šablon jsem teda žádnou základku neměla, měla jsem nějaký střední školy a jako mateřiny. A třeba v rámci těch šablon si mohli vybrat i jiný věci a chtěli to jako vyzkoušet. No a někde se k tomu dostali přes nějaký projekt a myslím, že to spíš souvisí s nějakou osvěteností ředitele, že když ten ředitel nebo ředitelka ví o co jde, a že je to užitečný, tak to tam zkouší jako zavést.

T: Co představuje pro supervizora největší překážky v rámci supervize na ZŠ?

S2: To zase není o základní škole. To je o tom, že to vedení má k tomu takovej formalistickéj přístup, to znamená, když je to takový jako hlavně tady ošetřete tady ta děvčata, ale mě do toho netahejte. To je postoj toho vedení. To je v situacích, kdy to vedení se od toho jako distancuje, to v nějaký fázi prostě narazí, že nějaký věci prostě nebudou průchozí.

T: Existují nějaké charakteristické rysy pro ZŠ ve srovnání s jinými pracovišti?

S2: No myslím si, že je vlastně pro školy, pro učitele jako takový, kromě mateřinek v tomhle jsou střední a základky jako velmi podobný. Že vlastně přijmout do školy supervizi je o mnohem větší dávce odvahy než u jakékoli jiné cílové skupině, protože supervize je o tom, že

si dovolím pochybovat. Škola pořád pracuje s chybou, což znamená, že ten učitel má být ten nechybující, tudíž ani moc nepochybující. To je pro ně jako těžký. A za další, v nějaký době to slovo vůbec nefigurovalo ve školským jako slovníku že jo. To je otázka, to vám pošlu sborník, tam je to popsán třeba z pohledu jako různých lidí, který se snažili jako o tý supervizi jí tam zavést. Poprvé se slovo supervize objevilo v nějakým metodickým pokynu pro ústavní výchovu že jo. Dřív to ve školským slovníku vůbec bylo neexistující slovo. To se nedalo třeba akreditovat další vzdělávání pro pedagogických pracovníků, kde by bylo slovo supervize. To jsem opisovala asi jako na dva řádky jako. Že to slovo tam nikdo neznal a bylo to neprůchodný. Nebo znal, ale měl k tomu nějaký takovej postoj jako odtažítej.

T: Vyskytují se na ZŠ nějaké prototypy osob, které přicházejí na supervize?

S2: No... prototypy... to teda podle mě vůbec nesouvisí s tím, jestli je to sociální služba nebo základní škola. Jsou tam specifický témata ve stylu dynamiky. Nejhorší třída na škole, že jo. Potom takový věci, ale že by tam byly takový věci, nějaký specifický, to jsem nějak jako nezaregistrovala.

T: Jaký typ pro vás představuje nejnáročnějšího klienta?

S2: Ve smyslu, s kým se mi nejhůř pracuje?

T: Jo, jo.

S2: S někým, komu je to jedno. Když jsou lidi naštvaní a mají k tý supervizi odpor, protože jim to někdo tak jako nařídil, tak s naštváním se dá pracovat. Ale když to těm lidem je úplně jedno, tak se s tím dá těžko pracovat. Tak se s tím moc nehne. Ale i ty lidi to nějak zvyklá, ty různý fáze, nějak vyměknou, něco řeknou.

T: Objevují se na konkrétních základních školách specifická témata, která se jinde neobjevují?

S2: To já zase nemůžu říct, že bych měla za sebou stovky základek. Já si myslím, že jako co se týče škol, tak mám zkušenost s dvaceti organizacema, ale nevím, jestli je to statistický.

T: Je to o vašem pocitu, náhledu.

S2: No... jsou tam specifický témata, který jsou specifický na střední škole, který jsou specifický na základce. Na základce je specifický téma jako že prostě nemůžou od tamtad nikoho vyhodit že jo, že prostě když tam někoho mají, tak ho tam mají na furt. Ale jinak mě nenapadá, co by tam mohlo být specifický.

T: Máte zkušenost jako supervizor se soukromou základní školou?

S2: Hm... měla jsem soukromý mateřiny, soukromou základku jsem si myslím neměla.

T: Byla jste někdy supervizorem alternativní základní školy? Např. Waldorfská, Montessori...

S2: S tím nemám zkušenosti jako supervizor, s tím mám zkušenost jako já svojí. S tím mám zkušenost jako nějakou svou, ale jako supervizní ne.

T: Po jak dlouhé době je podle vašeho názoru třeba obměnit supervizora na základní škole?

S2: To je zase stejně jako všude jinde. Čtyři až šest let, to je různý. Myslím, že v momentě, kdy ty lidi zjistěj, že se spolu jako nuděj, a že dopředu ty lidi maj jako je jim jasný, co jim ten supervizor na to řekne, že mají pocit, že jim ten supervizor nemůže nic jinýho dát.

T: Co je podle Vašeho mínění základním kamenem kvalitní supervize na základní škole?

S2: Základním kamenem kvalitní supervize... to je na učebnici, to není na jednoduchou otázku.

T: Tak co vás jako první napadne.

S2: Pro mě je to o nějakých hranicích. O hranicích ve smyslu práce s časem, stálosti prostředí, takový to, co lidem není ze začátku úplně jasný, že teda jako fakt není jedno, jestli lidi přicházej a odcházej. V tomhle smyslu asi jako hranice no. Protože se hranice významně podílej na nějakým bezpečí toho prostředí.

T: Pokud byste mohla změnit na supervizi a věci týkající se supervize, jednu věc, která by to byla?

S2: Tak co se týče toho školství jako takovýho, tak by určitě byla v tomhle užitečná nějaká osvěta, jo. To si myslím, že je pořád ještě takový pole neoraný. Doporučuju ze stejnojmennýho projektu, jak vám pošlu ten sborník, tak vyšel, tak jsme natáčeli film Supervize očima učitelů a je to v podstatě jedinej edukativní film jako o supervizi. A právě vznikl jako takovej vedlejší produkt z diplomky pana Halamy, protože on dělal spoustu rozhovorů s učitelem. A protože mu spousta materiálu zbylo, tak vlastně udělal takovej příspěvek na konferenci jako vlastně takovej rozhovor dvou učitelů, a pak jsme to vlastně ještě natočili. Takže myslím si, že je to něco docela užitečný, předpokládám, že to bude někde na Youtubu.

T: Super, tak to se určitě kouknu, děkuju za tip. Máte nějaké podmínky, které vyžadujete v rámci supervizi?

S2: No, aby tam byla místnost, která by byla neprůchozí, a to znamená, kde bude klid. To je samozřejmý, ale není to samozřejmý jako jsou prostory, kde furt někdo courá. Chci, aby byli lidi dopředu jako věděli, že v tolik a tolik začínáme a v tolik a tolik končíme. Vždycky, když domlouváme kontrakt, tak sice domlouvám kontrakt jako s vedením, ale chci, vlastně, než bude ta první ta supervize, tak aby měli ty lidi možnost ten kontrakt jako si přečíst a pokud – jako ideální by bylo vlastně celé ten kontrakt probírat na té první supervizi. Ale moje zkušenost je, že to lidi moc nebaví, tak si myslím, že je fakt jako dobrý, když mají možnost si to přečíst a potom o tom mluvit, co je k tomu napadá nebo co jim tam přijde jako ne úplně uchopitelný. Pro mě třeba ten trojstranný kontrakt je důležitý.

T: Děkuju, je to opět zajímavý, jelikož je to častá odpověď ohledně toho prostoru, aby tam nikdo opravdu necoural. Evidentně je to docela častý problém, protože nejste první, kdo mi to říká. Docela mě to překvapilo, protože jsem na to nahlížela, že tohle je věc, která je samozřejmá, že ten klid bude.

S2: No... tohle není ze školy, jo, ale vzpomínám si na jednu sociální službu, kde paní vedoucí, která byla na tom pracovišti, ale nebyla ta, se kterou jsem to domlouvala. Měla k tomu takovej jako velmi odtažitý postoj a v podstatě v průběhu druhé supervize začala vybírat jako od děvčat jako pečovatele jako peníze a strašně se divila, když jsem řekla, že to takhle fakt jako nejde. Takže možný je fakt jako leccos nebo specifický prostor, kde lidi, protože to bylo v nějakým suterénu, tak se lidi schovávali za sloupy, aby na sebe neviděli a tak, že jo... Myslím si, že je možný leccos no. Včetně toho, že lidi vyzvete, aby si lidi sedli do kruhu, tak že některý to děsí, protože vám taky řeknou, že nejsou na psychiatrii že jo.

T: Takže máte přehřel zajímavých historek.

S2: A to si myslím, že tohleto konkrétně ze školy, ale obecně jako lidi maj.. myslím si, že uspořádání jako místnosti hraje jako velkou roli. Důležitý je, aby na sebe viděli a když je jako úplně neznáte a seberete jim jako stoly, tak se můžou cejtít jako obnažený a je to náročnější, takže když se udělá nějaký uspořádání, aby tam ty stoly mohli mít, za kterejma se cejtěj bezpečně, tak je to takový nějaký šetrnější.

T: Jak nahlížíte na supervizi pro pedagogické pracovníky a pro vedení? Mělo by to být propojené, nebo spíš oddělené?

S2: To se zase neliší od supervize někde jinde. To je velký téma, někdo vám řekne, že tam vedení jako vůbec nepatří, někdo vám řekne, že bez vedení se to dělat nedá. Já většinou jako doporučuju třeba to střídat – na jedný supervizi vedení bude, na jiný jako nebude. Ale v podstatě, když tam to vedení není, tak se spousta věcí vyřešit nedá, že jo, když je to systémový, tak to bez vedení nevyřešíte. Když je tam to vedení pořádkem, tak ty lidi nejsou zdaleka tak otevřený, protože každej se nějak vztahuje k autoritě a málokomu je příjemný před svým nadřízeným jako mluvit o nějakých svých pochybách, to si myslím jako že je přirozený. Za mě je užitečný, když se to nějak nakombinuje a jsou různé varianty, jak to nakombinovat.

T: Chodí k Vám do supervize i jiný personál než učitelé a vedení základní školy?

S2: Hm... to myslíte tím personálem co – vychovatelky?

T: Vychovatelky, asistenty...

S2: No ty by tam určitě patřili, to by záleželo, jak by ten tým byl velikej.

T: Oddělovala byste to – že by byly jenom vychovatelky, učitele nebo celý ten tým?

S2: No... ono na tý základce narazí na to, že je třeba ty lidi nějak rozdělit. Protože málokterá základka má tak málo lidí, aby to byl jako jeden tým. Pak je to domlouvat, jak ty lidi rozdělit, protože to taky záleží na tom, co se od tý supervize jako čeká. Když budu chtít jako zkvalitnit výuku českýho jazyka, tak si udělám specifickou skupinu pro češtináře z celý školy. Když budu chtít posílit spolupráci mezi prvním a druhým stupněm no tak je namíchám. Tam je spousta jako důvodů. A co se týče toho asistenta pedagoga, tak ty by tam určitě jako patřili, na škole jsem to nikdy nezažila. V sociálních službách jsem zažila třeba jako, že tam byly třeba pradelny a tak. A to je takový trochu zajímavý, jak se stane, že se tam ty lidi octnou. V situaci, kdy jsou lidi motivovaný, tak to vůbec není jako špatně. Namotivovaný si z toho můžou docela hodně odnýst.

T: Už jste to trochu naznačila, ale stalo se Vám, že jste se nedohodla se školou na uzavření kontraktu? Pokud ano, co bylo důvodem.

S2: No tak jako, když škola poptává supervizora, tak buď se vám ozve někdo jako na referenci, že chce přesně jako vás, tak pak je téměř jako jistý, že se dohodnete nebo někdo hodí nabídku přes ČIS a přes ASUPP, a tudíž se mu ozve, podle toho odkud' je, tak se mu ozve x zájemců. Tak je to o tom, že supervizor supervizorka jako se domluvíte na nějaký schůzce, a ty lidi si, to vedení si vybere z nějakých třeba třech supervizorů schůzky. Takže jo, stalo se mi, že si

mě třeba nevybrali. Kdyby si mě vybrali všude, tak by to bylo sice hezký, ale taky trochu jako divný.

T: Jaká témata se objevují nejčastěji?

S2: Tak zvládnání problémového chování dětí, problémového chování rodičů, zažila jsem i téma strach z třídních schůzek, to nebylo výjimečný jako téma. Já si myslím, že jsou učitelé, pro který jsou třídní schůzky jako fakt jako náročný. Přímou třeba traumatizující, pokud třeba někdo třeba zažil, že na něj byl někdo třeba hnusnej, tak si dovedu představit, že se to táhne dlouho. No... potom takový jako velký téma, teď už to asi utichlo, ale byly velký témata jako o inkluzi, tak jako takový to... společenský nedocnění. Jak jako oni se snažej a jak je vnímá ta veřejnost.

T: Kolik témat zhruba stihnete probrat za jedno setkání?

S2: No.. v podstatě já to mám tak, že téma je jako za mě na nějaký tři čtvrtě hodiny a dělám supervize jako tříhodinový, a pak je to o tom, že tam jsou dvě nebo tři témata. A podle toho, jak se to téma uchopí, někdy je to taky o tom, že je to takový trochu přelétavý, a že se něco ťukne, že to není jedno velký téma, ale že to tak nějak jako plyne, že to není tak, že by se to dalo zarámcovat, že teď máme jedno téma, teď máme to druhý. Ale zpravidla dvě až tři.

T: Jak to máte se vzájemným oslovováním při supervizi?

S2: Já lidem na začátku říkám, ptám se jich na to, jestli je pro ně v pořádku používat křestní jména a vykat. A docela se mi to osvědčuje.

T: Jak pracujete s diskretností či důvěrností? Pojmenujete to s klienty?

S2: Za mě teda jako každá supervize začíná domluvou jako pravidel a mlčenlivost je jedno z klíčových pravidel, který tam patří. A pak se k pravidlům vracím po každý, když se tam v tý skupině objeví nový člověk.

T: Existují na ZŠ nějaké postupy či věci, které vždy velmi dobře zafungují?

S2: No... to zní trochu jako kdyby na to byl návod. No tak to úplně ne. A to nemám žádný supervize.

T: Vyskytují se na ZŠ nějaké témata, která jsou tabu? Setkala jste se s něčím takovým?

S2: Myslím si, že jako pro učitele je těžký si připustit, že jejich role obnáší moc. Toho si ne všichni jsou vědomi, a potom to může být pro ty, který si to nepřipouštějí trochu jako tabu.

T: Stává se vám, že klienti do supervize nepřinesou žádné téma? Pokud ano, jak postupujete dál?

S2: Pokud lidi, který pracují s lidma nemá žádné téma, tak je to velké téma samo o sobě, jo. To je prostě jako divný. To v zásadě není možný. Pokud skupina nenese jako téma, tak to znamená, aspoň za mě, že je tam něco, takhle to může znamenat i jiný věci, ale zpravidla to znamená, že v té skupině je něco o čem ta skupina jako mluvit nechce. A tudíž je pak těžký něco, co je tabu konkrétně v tom konkrétním týmu. Nevím, konflikt někoho s někým, jo. Nebo cokoliv jinýho, a pak teda najít nějaký téma je těžký.

T: Objevují se v průběhu supervize na ZŠ nějaká specifická úskalí?

S2: Obecně nejenom v supervizi učitelé jsou skupina, která touží po návodech víc než některé jiné skupiny a takže ze začátku to může být jako frustrující, že žádný návody jako nedostanou. Že to jako není školení, který si voseděj, a že je to takový, jaký si to udělaj, takový to budou mít. A (ticho) jsou to takový ty rušiči, protože i na školení učitelů je trochu specifický oproti jiným školením. Nevím, jestli si to tak potřebujou tak jako užít, tak že jsou v té jiný roli, ale je to takovej obecněj fenomén si myslím.

T: V rámci ukončování spolupráce se ZŠ a předávání vašemu nástupci – jste součástí předávacího procesu?

S2: No tohle je taky si myslím obecný. Většina supervizí jako do teďka byly, který byly na základě nějakýho projektu. To znamená, že měly nějakěj daněj jako formát tím projektem, a ne že vypršelo těch pět, šest let jako v nějakých jiných organizacích, kde ty supervize běžej dlouhodobě. S novým supervizorem jsem se na začátku ani na konci nikdy nepotkala. Ale když s někým končím, tak věnujeme nějakěj čas tomu, abychom se rozloučili, abychom měli minimálně dvě tři setkání, abychom dotáhli témata, který tam zůstaly a abych jim pomohla formulovat, co chtějí od toho dalšího supervizora. Aby měli dost času ho oslovit a setkat se s ním atd. Ale že bych zažila a ani jsem o tom neslyšela, je to zajímavěj nápad, ale nikdy jsem to nezažila.

T: A měla byste zájem o to vědět, kdo po vás supervizi převezme?

S2: Tak to je na nich, koho si převezmou.

T: Jasně, ale jestli byste chtěla vědět, kterého vašeho kolegu nebo kolegyni si tam přívou.

S2: No myslím, že jsem to ze začátku měla jako nějakou zvědavost, stejně tak jsem byla zvědavá, kdo tam byl přede mnou, ale vlastně si myslím, že to vůbec k ničemu úplně jako není.

T: Co pro vás znamená úspěšně proběhlá supervize?

S2: Situaci, kdy ty lidi říkaj, že to pomáhá jim a jejich klientům. Situace, kdy mluvěj o tom, že co vymysleli na předcházející supervizi, že vzali na radu, a že to jako není o tom, že si budou půl roku stěžovat, což jim v tu chvíli jako uleví, ale pokud to nepřenesou někam dál, tak se ty věci prostě jako nezměňj. Jo, takže když je vidět, že to pak přenášej do praxe, to mi přijde jako nejviditelnější.

T: Máte možnost dozvědět se zpětně o účinnosti supervize?

S2: Jako úplně nevím, zda bych to uměla měřit. Určitě by na to byly nějaký dotazníky, jsou kolegové a kolegyně, který dávaj nějaký dotazníky. A znám týmy, který ty dotazníky tak nenáviděj a tolik nesnášej, že vlastně nevím, jestli je to produktivní.

T: Je něco, co byste ráda dodala? Existuje něco, co považujete za důležité a v průběhu našeho rozhovoru to nezaznělo?

S2: No, že si myslím jako za supervizory jít jako poměrně velká výzva jít dělat supervizi do školy, protože si myslím, že spousta supervizorů se supervize ve školství bojí.

T: Proč si to myslíte?

S2: Měla jsem o tom kdysi nějaký příspěvek. To je poměrně jako jednoduchý – v situaci, kdy je to jediná cílová skupina, kterou vlastně všichni nějak prošli. Všichni jako chodili do školy, každej měl nějaký zážitek. Statisticky je téměř nemožný, aby se někdo ve svém životě nesetkal s nějakou hnusnou učitelkou. A když to ty lidi nemaj jako vošetřený, tak se pak můžou do tý školi jako bát, a to je ještě fajn, když to maj vědomě, když to maj nevědomě, tak můžou mít řeči: „No do školy, tam já bych nevlzla a takový.“ A to se samozřejmě děje i rodičům dětí, když jdou na třídní schůzky, tak jim se to tam oživuje. Takže to je to, co se lidem děje ve škole a je to fakt důležitý si to zvědomit ten proces, kterej tam běží no.

2.3 Rozhovor se supervizorem č. 3

T: Jak jste se dostal k supervizi?

S3: Vlastně osobně v nějakym roce 97-8 jsem zažíval supervizi na sobě, neb jsem byl učitelem programu Začít spolu, což tenkrát obnášelo, že asi od druhý třídy jsme mohli mít supervizi, což jsem bohatě využíval asi dva roky, takže první zkušenost na sobě, pak jsem supervizi nějak neměl pár let. A když jsem zběhl ze školství k terapii, tak vlastně už jako terapeut v nějakym dva tři, dva čtyři jsem začal chodit do individuální supervize, tam chodím do dnes a postupně jsem to začal rozšiřovat a pak dělat.

T: To takhle brzkej kontakt se supervizí je docela obdivuhodnej, protože se o tom začíná mluvit víc v uplynulých pár letech, teda takhle to vnímám já.

S3: To bylo velmi unikátní, protože to sem dotáhli Amíci. Ten program Začít spolu je dneska celkem používaněj, tenkrát v tom bylo i dost peněz, takže jsme za A mohli vybavit, za B protože se to dělalo vlastně spolupracovalo velmi konkrétně s Evou Lukavskou, která má gestalt terapeutickéj výcvik a znala supervize a znala terapie a dělali s náma nějaký osobnostně rozvojový kurzy, dělaný spíše terapeuticky nebo spíš gestalt technikama, tak se od toho programu přes tyhle lidi, který věděli, dostala i ta možnost ten individuál využívat. Některý jsme ho využívali hodně... asi tak dva. Většina ho využívala... ale nebyly to davy... asi ze sedmi učitelů. Třeba dva tři občas, dva třeba vůbec. Takže v takovýmhle počtu, ale bylo to samozřejmě tenkrát unikátní a ve školství asi tenkrát poprvé.

T: Vy jste na tuhle otázku tak trochu odpověděl, ale přesto se vás zeptám – pracujete i na jiných pracovních pozicích než jako supervizor?

S3: Určitě, mám tři pracovní roviny. Jedna je terapeut, individuální terapie, vedl jsem skupiny roky a teď dělám hlavně s chlapama v individuálu, někdy s nějakým párem nebo tak. Víc asi terapeuticky ne. A třetí, že jsem lektor. Dělán lektorský práce, především s agresí, práce řešení konfliktů, se ženou děláme osobnostní rozvojový kurzy nebo nějakou týmovou spolupráci ve školách a v *****, kterou jsem spoluzaložil, tak jsem vlastně roky vedl mužský skupiny, rozvojový, jednorázový kurzy, dlouhodobý kurzy, takže to je nějaká lektorská pozice. Takže tyhle ty tři.

T: Tak to si vážím, že jste si na mě udělal čas, protože to zní jako hodně práce.

S3: Občas jo no.

T: Jak dlouho pracujete jako supervizor pro ZŠ?

S3: No... dost od základů. Protože unikátní projekt ŘEKA, kterou jsme dali tenkrát dohromady právě v organizaci Step by step ČR, která dělala program Začít spolu a ŘEKA znamenala řízení, emoce, kompetence, ambice, tak jedna z jeho částí byla poskytovat konzultační podporu řízení školám, čili nebyla zaměřená na učitele, ale byla zaměřená na vedení těch škol a vlastně její součástí byla nějaká konzultační až supervizní podpora pro vedení těch škol, kterou teda ač jsem v té době měl jenom psychoterapeutické výcvik, kolega V. měl další terapeutický výcvik, tak jsme tam začali vnášet tyhle myšlenky a byl to nějaký dvouletý projekt, kdy jsme vlastně, kdy jsem začal supervidovat, konzultovat s řízením, s vedením několika škol a myslím, že to byla dva šestka, dva sedmička.

T: Už jste tak trochu odpověděl – máte zkušenost jako pedagogický pracovník na ZŠ?

S3: Jo, tři roky jsem učil na základce, pak jsem nějakých šest sedm let dělal dramatařák na dětském diagnostickém ústavu jenom pár hodin tejdne a ještě v tomhle období jsem dělal nějakých osm deset let učitele dramatické výchovy na ZUŠce, třeba čtvrtinové úvazek a nějaký kroužky zuškařský jsem měl a na fakultě jsem taky učil kritický myšlení tady v Plzni, občas na nějakých fakultách humanitních studiích, nějaký kurzy a tak. Takže se v tom furt trochu pohybuju v tom učitelském prostoru, teda dejme tomu jako učitel, teďka trochu jako mentor.

T: Co je pro vás motivací pro práci supervizora na ZŠ?

S3: To je těžší no... teď mě to tolik nebaví no (smích). Takže teď jsem tam o trochu míň a když to vlastně vezmu – baví mě víc to řízení, takže víc komunikuju s lidma okolo vedení. Tam bych řekl, že se na základkách motám především okolo lidí, který vedou a tam ta motivace nějak je. Asi mě víc baví oblbovat systémy než jednotlivce, takže víc lidí, který pak můžou ovlivňovat celý systém té školy. A nějak ta motivace... přijde mi to jako dobrý dobrodružství no. Na loď se tolik nedostanu, tak dobrodružství s těma lidma s těma lidma se bavit o tom, co prožívaj, co cejtěj, jak žijou a kam to chtěj kormidlovat, když bych tak zůstal u té metafory s lodí. Tak aby se jim plulo líp, i když jsou bouře, tak mi to přijde vlastně dobrodružný, emotivní a takový nějak v centru života no. Zase trochu jinak než ta terapie, přijde mi to vlastně jako dobrá kombinace. Moc terapie by mě utopilo a ty supervize mám už taky nějak tak až moc, takže to pak radši dělám terapii nebo ty lektorský práce, takže je to nějak si rozšířit dobrodružnej životní prostor no.

T: Co vás na povolání supervizora baví nejvíc?

S3: Jsem skoro řekl myslím. Mně to přijde, jedna z mých oblíbených metafor, že je to taková kartografická práce, že teda sice člověk není úplně v tom terénu, že by tam tím pralesem proleжал, ale baví se s těma lidma jako teda co je tam vlastně za krajinu, co oni v ní dělaj, jak se v ní pohybujou a fakt mě baví vytvářet tu mapu, ty mentální mapy, zpodobňovat, rozšiřovat, ukazovat, jestli tamhle v těch jeskyních nejsou nějaký temný místa, co se na ně podívat, když tam na nás lezou ty příšery. Takže vlastně tohle, to odkrejšování, zastavení, odkrejšování a vlastně to mapování kartografie, tak tenhle základní princip, kterej se domnívám, že ta supervize vlastně je a z různých stran je to pro mě možná, vždycky mě bavila filosofie na škole, fenomenologická, takže nějakým teoretickým východiskama, tak si myslím, že je to opravdu filosofické zamejšlečí prostor, kdy máme nechat stranou nějaký techniky a takovou tu každodennost čistou strukturaci a kvalifikovanost a podívat se na to z hlediska pojmů jako nějaký smysl nebo směřování nevím co vize. Takže teda tak. Takže ta komplexnost.

T: Máte nějaké ZŠ, kde vás práce vyloženě nebaví?

S3: Spíš se mi už vyčerpala. Já jsem roky dělal v Plzni na první základní škole, fakt roky, třeba dvanáct let. S učitelama, individuálky, částečně skupiny, sice se ty lidi obměňovaly, ale už jsem se nějak vyčerpál. Já, když už někde jsem, tak mě to baví docela jako dlouho, takže když to přestává bavit, tak je to nějaký vyčerpání. A druhá věc je, že v rámci nějakých projektů, šablon a podobně, občas jsem byl ve školách, kde jsem měl pocit, že, my tomu říkáme kamenolom jo, že je to fakt jako velká dřina s ne tak velkými výsledky, že je to fakt občas tuhý a ty lidi úplně jako nechtěj. A to mě pak jako nebaví no, to mi pak stačí, třeba jsem rád, když je to projektový, třeba na rok, na dva, a to už mě nebaví. No tak to se mi stalo, tak už tolik neležu do těch škol. A když už, tak týmově dělám se školkou jednou, pak v tom školství mám nějaký dvě týmovky. A vlastně obě dvě teď končím si uvědomuju. Ale to řízení jo, tam těch lidí mám víc, to řízení škol.

T: Preferujete více skupinovou nebo individuální supervizi?

S3: Hm... obojí. Jako kdybych dělal jen jedno, tak by mě to nudilo. Mám radši... ale skupinovou ve smyslu týmovou jako že skupiny lidí z různých institucí, to mi přijde dobrý, ale to vlastně tolik nedělám, nějak se k tomu nedostává.

T: Jaké to pro vás je, když ukončujete dlouhodobou spolupráci?

S3: Někdy úlevný, někdy dojemný no. Když jsem s nima delší dobu, tak s nima rád zapařím. Uděláme nějakéj večírek, prostě nějakou rozlučku, což nebylo tak moc často, ale několik dobřejch si pamatuju no. Pak mám v rámci tý supervize nějak to uzavřít, říct si co a jak, lidsky, tak aspoň tak no.

T: Myslíte, že by supervize měla být pro pedagogy povinná?

S3: No.. to je systémová otázka. Kdybych odpověděl ano, když to vezmu z hloubky podstaty věci, jo... tak se mi chce říct spíše z principu ano. Když si představím, jak to zařídíme systémově, protože těch lidí jsou statisíce, že jo. No tak to už vůbec nevím. To si myslím, že v současný kvantitě, nemluvím o kvalitě, ale... kvalitu supervizorů spíš vnímám jako vnímám spíš mnohých kladných reakcích, že by lidi říkali, že maj blbý supervizory, a to se v tom docela pohybuju. Je to naprosto nezvladatelný, když byly ty šablony prostě. Bylo třeba období, kdy jsem třikrát týdně někomu říkal, že nevezmu a odkazoval jsem je na ČIS a vím i o některých školách a školkách, který vracely prachy, protože prostě nikoho nesehnaly, jo... na tu supervizi. Zvláště v těch okrajových částech... ministerstvo nastaví tabulku, že sice bude tisíc hodin na hod... tisíc korun na hodinu, ale má v tom bejt všechno včetně cestovného apod. A pak má někdo jezdit do Šluknovského výběžku no tak jako... to je úplně jiná investice. Takže si myslím, že je to nerealizovatelný za současnýho kvantitativního systémovýho stavu. Myslím si, že možná časem v tuhle chvíli stačí nebo myslím, že je dobrý posun, že je doporučená, že se dostává do struktur projektů, šablon, a že se nějakým způsobem posouvá to povědomí no. A myslím, že v tuhle chvíli by bylo dostatečný, kdyby byla doporučovaná, kdyby se třeba především ptali, jakým způsobem reflektujete práci, což může bejt mentoring, ten je velmi dobřej, taky se nějak rozšiřuje. Myslím, že se prolíná, může to bejt koučování, může to bej metodický vedení. Ty formy jsou různý, myslím si, že je supervize jediná. Asi bych řekl, že povinná by měla bejt nějaká reflexivní praxe, která může mít tyhle konzultační min. ty čtyři podpory, který jsem vyjmenoval případně nějaký další.

T: V čem vidíte prospěšnost supervize na základních školách?

S3: Tak tam bych oddělil dvě věci - jedna, když se na to podívám z pohledu řízení, tak tu prospěšnost vidím v tom, že rozhodně to umožňuje klást si vedení otázky, na který není čas při poradách, podívat se na to z různých stran, pochopit nějaký svoje automatický reakce prostě získat nějakéj nadhled nad tím, jakým způsobem to řídíme. Rád dělám s těma týmama, když to není říd'a, ale třeba ty zástupci případně nějakí metodický výchovný poradci takový to širší vedení čili opravdu nějakým způsobem myslím, že to klíčový je, že to tomu vedení umožňuje

jinej náhled, čas na sebe, ladit se, směřovat, reflektovat případný překážky nebo co se jim nedaří s tím týmem a celou tou školou. Takže to je ta pozice práce jako dospělý – dospělý, to je s tím řízením. A když bych to vzal na učitele, tak si myslím, že supervize přináší jako do hry zpátky jako nějaký prožívání, nějakou zážitkovost, nějaký respekt k emocím, k únavě, ke vzteku, k bezmocím, který ty učitelé prožívaj. Myslím si, že je to opravdu prostor, ve kterým se můžou cejtit jako lidma a můžou zase nějak se dávat dohromady a dávat dohromady to, co dělaj jako třeba v rámci nějaký sebepodpory a zase vstupovat zpátky do třídy třeba posílenější, jak jako sami se sebou. Tak teda druhá rovina, která myslím, že kterou tam často přináším, přinášíme, je, jak teda rozumět těm žákům jako lidem s jejich obtížema, potížema, limitama, sociálním kontextem. Často v tom školství, tam je moje zkušenost, že ty učitelé jsou jako rychle hotovy s hodnocením a nějakým soudem a s nějakým viděním důvodů proč to dítě se takhle chová, že lepší to nebude a jednaj v nějakých těch stereotypech no, takže tam mám pocit, že ta supervize může rozšiřovat nějak ukazovat, že to může bejt nějak jinak a třeba snižovat tu stereotypnost a umožnit nějak navazovat nehodnotící kontakt a nějak jako jinak s těma děckama dělat no. To je vidět ve třídách, já jsem dřív, teď už to nedělám, ale mentoři to třeba dělaj, jsem chodil do tříd a tam pak jako, když vidíte za deset minut, jak ten člověk komunikuje, tak často jako vidíte ten nesoulad, jo. Což není klasická supervize, je to jedna z forem, ale musím říct, že to bylo mnohokrát užitečný, ale mnohokrát taky děsivý teda.

T: Hrozně hezky se to poslouchá, já jsem pět let působila v různých pozicích na jedné základní škole, takže mám trošku vhléd do toho a je to skvělý, tak jak to říkáte. Moc hezky se to poslouchá.

S3: Někdy hůř dělá teda.

T: Má supervize z vašeho pohledu nějaká úskalí pro personál či vedení ZŠ?

S3: Tak jedna věc – musí se to vedení rozhodnout, že to chce organizovat a nějakou jako nechci říct nevýhodu, ale rozhodně je tam nějakej nárok na organizace, to je první věc. Čili nejde to jako samospádem, čím víc se to týká lidí, tím je to vlastně složitější nebo těžší uspořádat. Buď, když je to s jednotlivcema, tak aby to nějak navazovalo, aby ty lidi mohli buď tady do výuky nebo prostě navázaný ty konzultace. Když je to pak skupinovky, tak aby měli nějaký čas a prostor, protože když se pak podíváte na organizace na velkejch školách, tak najednou to vyjde, že všichni maj čas ve tři, ale zase ve čtyři musej vybírat děti, ale to pak krch, začne to skřípat a je to složitý čili to může znamenat, že jednou za ten měsíc dva uvolněj dva tři lidi z odpolední výuky, aby se to dalo vůbec udělat nebo podobně. Čili tohle je nějaká náročnost, stojí to

samozřejmě peníze čili je to nějaký rozhodnutí, zda je to prioritou či není čili ta nevýhoda jistě, že to není zadarmo, ale zároveň ty zdroje jdou sehnat. Na větších školách i z vedlejší hospodářské činnosti. Jde to sehnat i přes granty apod. Aby si to jako sedlo, aby si ten člověk sedl s nějak těma lidma, aby to nějak fungovalo.

T: Jaký minimální a maximální počet osob máte pro skupinovou supervizi? Máte to nějak daný?

S3: Ne, tak aby... když dělám s řízením, tak nejmíň dva lidi, mám tam třeba dvojičku, ředitelka, zástupkyně. Největší tým řídicí mám asi čtyři lidi. No a když jsem dělal s celým týmem, tak... školku jsem dělal no. To bylo asi dvacet dva ve škole a chodilo jich asi v průměru asi osmnáct. Nemám tam jako úplně limit no, to už je hodně... ale kdybych fakt dělal s týmem, kde je jich třicet a byl na to prostor, tak jako jde dělat s třiceti. Samozřejmě jde to líp... zkombinovat do skupin a tak, to jsem taky dělal. Nevím no... Vedl jsem workshopy s padesáti, ale to už je o život. Supervizi bych s padesáti dělat nechtěl.

T: Nejčastěji si vás ZŠ objednávají na základě nějakých potíží, nebo spíše v rámci prevence?

S3: A je správně, potíží. Na prevenci ty lidi musej mít už vysokej náhled. Taky se to jako dělo, ale spočítal bych to na prstech jedny ruky.

T: Co představuje pro supervizora největší překážky v rámci supervize na ZŠ?

S3: No.. když to vezmu z hlediska organizace, tak je to organizace, pokud tam není určenej člověk, kterej je jako shopnej dát to dohromady, aby to fungovalo a vim i na ženě, která mentoruje v nějakých školách, tak někdy to organizační peklo, jako že se někdy domlouváte na patnáctkrát. To už jako máte překážku, že už se jako modlíte, aby se to uskutečnilo v rámci domluveného formátu, dneska obzvlášť teda. Takže to je jedna z překážek nebo obtíží, a pak myslím si, že ty vnitřní jsou hodně nastavený na chybu a hodnocení, je tam vlastně ten aspekt místo popisu a přijetí věci a nějaká realita, že ty lidi jsou pak nastavený víc na nějaký ty interpretace a hodnotící soudy a tak. Že to jsou pak ty vnitřní, že vlastně ta kultura je víc nějak hierarchická, když to porovnáš třeba se sociálníma službama v rámci nezisku tam je to častěji horizontálnější i ta kultura těch organizací. Vlastně ta komunikace myslím, že ta supervize je primárně vhodná pro horizontálnější způsoby komunikace nějaký respektující než pro hierarchický. To školství má hierarchickej charakter a mnohem líp se mi třeba dělá často v nějakých soukromých subjektech nebo církevních nebo nějakých alternativních. Je to jako ta komunikace je už nastavená jinak no. Řekl bych, že je to už kulturní překážka.

T: Existují nějaké charakteristické rysy pro ZŠ ve srovnání s jinými pracovišti?

S3: A teď v rámci školství nebo v rámci celého supervizního...?

T: Já to nechám na vás.

S3: V rámci celého supervizního sektoru to už jsem řekl. To je nějakým způsobem hierarchičtější než třeba sociální služby. Zase v mnohém míň než třeba státní sociální služby nebo OSPODy nebo některý jiný instituce, jo. Takže je to tak někde uprostřed. Školky jsou někdy míň, někdy víc, když už půjdu do toho školství, tak tam to taky může bejt dost rozdílný. To bych řekl, že v tom zásadní rozdíl nebude. Řekl bych, že ty hranice, pak opravdu budou mezi tím jako velký malý, alternativní nealternativní, jo. To spíš no, to velký malý taky můžou bejt hierarchický, když je to přehlednější, takže tyhle aspekty bych viděl jako nějaký základní rozdíly. A ta reflexivita jo, jakože víc chybějící než třeba v tom sociálním oboru tam se pohybují nejvíce no.

T: Vyskytují se na ZŠ nějaké prototypy osob, které přicházejí na supervize?

S3: Já tam teď mám asi vzdálený vzorek těch učitelů, těch ředitelů můžu říct, že je to vzorek lidí, který jsou zvyklí se vzdělávat, zjišťují, že nechtějí jenom lektorování, a že potřebují nějaký jiný způsob prostoru pro nějaký svůj rozvoj a sebeřízení a nějaký vidění těch věcí v kombinaci s nějakou potíží je to dobrý startovací moment, jo. Čili je tam nějaká motivace nad něčím, ale je to i motivace nad tím se dívat, jak to teda řídím nebo řídíme, což je tím no. U těch učitelů bych řekl, fakt nevím, fakt se tam do toho nebudu pouštět.

T: Jaký typ pro vás představuje nejnáročnějšího supervidovaného?

S3: Já teď přemejšším... mám takovej pocit, že se dokážu vyladit relativně s každým, jo. Ty lidi, který vim, že teda jsou dost třeba šílený (smích) jako ředitelé. Potom se to s nima dá, když já si nastavím nebo najdu nějaký způsob, jak s nima pracovat na nějakých reálných věcech než na to, co by se mi líbilo. Takže vlastně nejobtížnější pro mě je, když já mám jinou představu ve smyslu o tom, co jako bych si dovedl představit, že v čem by mohli být lepší, když to řeknu takhle blbě, třeba respektují, třeba komunikovat jinak se svými podřízenými než stylem direktivním. To je třeba docela pro mě, je jako fakt pro mě potíž, když se dostaneme do nějaký jako etický roviny jako kdy se to dostává do rozporu s nějakým mým pojetím, nevím, výchovy, práce s lidma apod. To je pro mě někdy docela jako obtížný k tomu nebejt hodnotící nebo vyjádřit případně nějaký naopak jasnej postoj plácnu teď, fyzický tresty, jo? K tomu mám třeba, k tomu děláme výchovu bez násilí, tak tam pro mě není problém zaujímat postoje a klidně

se pohádat s celou skupinou, jo. Ale tohle teď není něco, co bych řešil s lidma ve školství. To se tam neobjevuje primárně jako téma, tam se objevují jiný třeba roviny. Ale nějaký jako tresty jako psychický nějaký manipulace apod. Třeba jsem zažil na workshopu, že jsem řekl, že tohle je manipulace, to, co říkají, a že já s tím nesouhlasím a oni se nasrali a odešli, jo? Takže část skupiny si to teda taky myslela, to, co já, jo? A oni to neunesli. Ale to je zase jinej prostor, jo. Takže v tomhle je pro mě fakt obtížný, když se jako střetávám s těmahle nějakýma postojovejma věcmá a mám dojem, že to nejde hnout s tím, tak někdy řeším, jestli v tom jako zůstat a spíš teda hledám nějaký podpory, a pak třeba v posledních deseti minutách na něco jako ťuknu, když už jsou jako pootevřený u sebe a mohli by něco jako drobně slyšet. Je to takový jako na vahách. Tak to je někdy, někdy těžký no. Někdy je tam obtížnej klient, kterej vstoupí, začne mluvit, nedá se zastavit a já vim, že to mám jako nechat ventilovat a zároveň je to jako řeka, která se hůř uchopuje. Tak to je pro mě hodně někdy těžký, a to v tom školství teda zavalující klienti, by jim tam měli říct nějakou charakteristiku, pak když je to skupina, tak je to někdy fakt trochu peklo to jako uřídit a najít v tom směr.

T: Objevují se na konkrétních základních školách specifická témata, která se jinde neobjevují?
S3: Určitě, jedna z těch témat jsou rodiče těch dětí, tohle fakt jinde nenajdete. I v těch školkách taky, ale miň čili ve školství samozřejmě, ale myslím, že ty základky jsou fakt na tohle, že je to fakt silnější téma než děti. Ty lidi se tím cejtěj jako různě ovlivňovaný, zatěžovaný, tlačení, pak zvláště když nefunguje trojúhelník vedení, učitel, rodič, jo. Když třeba pak nemaj oporu v tom vedení nebo ji necejtěj. No tak tohle bych řekl, že je velmi specifický, že je to nějaký tlak než v těch jiných branžích. Tohle zdaleka tolik jako není no... nebo jsem na to třeba narazil ještě ve stacionáři, jo... kde jako s postiženejma děckama hodně. Takže třeba fakt řešili komunikaci s rodičema, zasahování těch rodičů, takže tohle je myslím specifická oblast, která je tam fakt jako hodně. Teď mě napadá, jak jsem mluvil o tom zavalování, že ten prostor je hodně jako stížnostní, že maj jako pocit často, že je jako nikdo neslyší, a že potřebujou bejt slyšet, aby je jako někdo vyslechl, aby si mohli stěžovat, jak to jako maj těžký. A možná bych řekl, že oproti naší indině někdy převažuje takový to stěžovat si, stěžovat si, ale už jako, nevzít si tu odpovědnost, co s tím teda jako já udělám. Takový ty, jako že to všechno okolo způsobuje, jak je to těžký a co já s tím jako (smích). Tenhle postoj no... Tak to bych řekl, že se tam jako objevuje no... ne, tolik u těch ředitelů. Tam bych řekl... minimálně ne ty, co se mnou dělaj, tam už to převzetí odpovědnosti je jako větší... ta reflexivita. Ale dostat je někdy k reflexivitě je někdy v tomhle těžký. To bych viděl jako jistý specifikum.

T: Máte zkušenost jako supervizor se soukromou základní školou?

S3: Ano.

T: Pokud ano, je v něčem soukromá škola specifická?

S3: Je anebo všechny, se kterejma jsem jednal, tak je tam vždycky étos a nějaká jako velká energie směrem jako, že to chtěj dělat dobře, po svém, a že je to snaha hledat ten smysl toho, jak tu školu dělaj. Tím, že to není automatika, že ta státní škola jako existuje, když toho ředitele vyhoděj nebo když umře, tak za něj půjde někdo jinej, ale ta soukromá škola stojí většinou jinak jako, že si ji někdo zřídil, protože prostě chtěl a potřeboval, a to musel chtít a potřebovat hodně, protože to není jednoduchý, jo... to dát do kupy, a pak to žít a začínat bez dotací ze státem anebo bejt pobočka jiný školy, abych měl přes ní dotace, a pak se osamostatňovat čili tam ty procesy jsou tak těžký, že ta energie musí bejt vysoká, takže tohle je tam rozhodně specifický. Nějaká vysoká energie, nějaký hledání smyslu a nějaká ochota o tom komunikovat, ty rizika jsou nabíledni, nějaký vyhoření, utopení se v tom všem, větší fluktuace, protože ta náročnost na ty lidi může bejt vysoká a nemusej to jako všichni unášet. Taky ty děcka bejvaj vlastně v něčem náročnější, protože tam nemám tolik direktivního klasickýho, co mi drží tu poslušnost v těch klasicejch základkách, i když si myslím, že už je to jako iluze, jo. Ale je to prostě jinak, často se tam stahujou množství děcek, který to prostě to maj problematický jako v tom unifikovaným školství, takže je to tady velmi pestrý. A fakt to pro ty učitele to vedení je často těžší. No tady ty specifika tam vidím, z tohohle hlediska je ta práce je lepší, zajímavější, že se to líp začíná, navazuje ta supervize. Někdy jde to tíž jako uřídit, protože těch kontextů a rovin je tam obrovský množství jako větší než v tom základním školství, teda státním myslim.

T: Teda vy jste to už docela pojmenoval, ale přesto se zeptám, třeba vás k tomu ještě něco napadne. Řeší soukromé základní školy odlišné problémy?

S3: No chtěj rodiče mnohem víc za partnery, pak samozřejmě je složitý s nima komunikovat, tak aby s tím nějak systémově fungovalo. Často je tam ne úplně jasný řízení, role kompetence nebo je to dost houpavý, hledající, prolínající, což má své výhody, ale leckdy taky nevýhody. V tom je to myslim dost specifický, v klasický základce ty role kompetence jsou jako často mnohem jasnější a daný. Jestli to funguje, nefunguje je věc druhá, jo. Ale prostě je to tam mnohem přehlednější a jasnější. Teď jsem měl jednu soukromou základku s jedním tématem, je to spíš taková krizová supervize. Měl jsem je jednou, budu je mít ještě jednou a nevím, jestli to bude pokračovat. A vlastně tématem bylo, že ředitelka si neříká ředitelka, a že se tak nevnímá a neprožívá. Že sice je ten statutární zástupce a tak, že to reálně řídí, no ale vlastně úplně ne.

No a z toho občas vzniká docela slušnej chaos. Jak zevnitř, tak pro rodiče. Takže vlastně takový to vůbec přijmout jako ty role v tom a přijmout tu odpovědnost a integrovat to. Ale je mi to rozhodně bližší než bourat kamenné instituce, tak je mi nějak bližší plout třeba rozbouřenou řekou soukromé školy, i když je to divočina.

T: Zase jste odpověděl, ale přesto se zeptám – byl jste někdy supervizorem alternativní základní školy? Např. Waldorfská, Montessori...

S3: Jsem napřed, jo? (smích)

T: Trošku. (smích)

S3: Když je to soukromá, tak je většinou alternativka. Waldorf mě oslovili, ale to jsem nevezal. Z kapacitních důvodů, ne, že bych je nechtěl. A ještě jsem s nima byl trochu personálně, jsem nějaký lidi znal, tak jsem do toho lízt nechtěl. A Montessori jsem dělal workshopy, ale ne supervizi. To je docela často. Ale kdybych měl začít program Začít spolu, pak mám teď tu školu, kterou jsem jmenoval, tak je to kombinace lesní školky s přechodem do lesní základky. To je taková specifická záležitost, a to je z hlediska těch alternativ. A pak to byli, to jsem roky dělal s Klánovicema, ze kterej je Michal Černej, současnej ředitel asociace základních škol, který vlastně začali dělat spolu program Začít spolu na konci devadesátek, dneska to už není taková alternativa, ale státní škola vlastně alternativní. Takže hodně jako nějaký, že jsem v tom programu učil, a tak přes tu spolupráci s touhle organizací se dostávám vlastně k těmhle školám, což už není úplná marginalita. Nevím kolik mezi pěti, deseti procentama škol se nějak hlásí k tomu, že program Začít spolu dělá no. I v těch státních i v těch soukromejch.

T: Už jsem to trochu probírali, ale v čem vidíte odlišnosti mezi státní základní školou a alternativní?

S3: Teď je ta otázka, že alternativní pro mě neznamená soukromý. Alternativní může bejt i státní. Tak teď jen říkám, že ten zřizovatel může bejt různej, včetně církevních a dalších zřizovatelů. Já tam zase cejtím tu nesamozřejmost toho pojetí nebo toho, že se kladou nějaký otázky po filosofii výchovy a vzdělání jo. Prostě ta alternativa už jen tím, že se musí pro něco rozhodovat jako říkat, že jsme nějaký v něčem. Zatím co státní nic takovýho dělat nemusí. Jako takže to fakt nějakým způsobem přináší už jako přemejšlení, to je jako pro tu supervizi vhodnější, protože ty lidi si aspoň pokládaj nějaký otázky a jsou nucený formulovat nějaký odpovědi a nějaký postoje a v tomhle bych fakt řekl, že je to specifický. Že to není automatický, i když se to samozřejmě může vyprázdnit a stát se nějakou automatikou, ale většinou vnímám

tu tendenci to nějak reformulovat a hledat, jestli děláme, co jsme skutečně chtěli. Někdy možná naopak až moc, než se něco ustálí, tak už to zase měněj. Občas říkám, když už změnu zavedete, tak ji taky prosím vás chvíli dělejte, abyste zjistili, jak bude vypadat, když se fakt usadí. Nedělejte změnu už v první fázi zavádění, jo. Takže to bych pak řekl, že ty specifika můžou bejt fakt naopak v tlaku na neustálěj proces, než ten proces všechny semele, což teda v klasický škole fakt nehrozí. Tam jsou úplně jiný otázky a témata. Tam je otázka, jak něco vůbec rozhejbat. Tak to mě tak napadá.

T: Po jak dlouhé době je podle vašeho názoru třeba obměnit supervizora na základní škole?

S3: No tak na tohle nejsem typicky člověk jako klasickej, jo. Já vím, že se ty doby nějak udávaj mezi dvěma, pěti, jo. Já jsem byl schopen vést jednu alternativní školu supervizní asi dvanáct let. Takže myslím, že asi posledních dva, tři roky už ta obměna asi chtěla, jo. Myslim si, že prostě, když bych to měl fakt zobecnit, tak ta doba pro mě je někde mezi třema a osmi. A záleží. Někde jsem po dvou letech měl pocit, že to stačí, někde jsem po osmi letech měl pocit, že není důvod přestat, jo. Nebylo to teda moc častý, ale dělo se to. Právě možná často v těch institucích, kde se to neustále obměňuje. Když třeba dělám sociální službu a je tam nějaká fluktuace nebo je to prostě proměnlivý, nebo že se mezi tou dobou čtyřikrát stěhujou nebo velmi obměňujou cílovku anebo je to celý procesně postavený, tak já se tam leckdy stávám takovým pevným bodem, jo. Pevným ve smyslu, kdo je součástí tý historie, i když se ty věci okolo měněj, což myslím, že to nemusí bejt k zahození. Samozřejmě to riziko, že v tom můžu i já ustrnout a zůstat v nějakým stereotypu jako je. Důležitý je se nějak ptát těch lidí na svý supervizi na to to reflektovat. Ale souhlasím s tím, že se to prostě jednou vyčerpá. Ale za mě je ta doba teda často delší, než se udává těch čtyři až pět.

T: Co je podle Vašeho mínění základním kamenem kvalitní supervize na základní škole? Řekněte klidně, co vás první napadne.

S3: Smích. Jsem se zastresoval. Otevřenost, ale to mi přijde, že asi ve všech, nejenom na základce.

T: No jasně.

S3: Supervizorova otevřenost k tomu. Zvědavost. A taky ta chuť nesoudit. Ta tendence třeba je pro mě v paralelních procesech, že oni souděj ty děti, a já soudim je. Že to je samozřejmě riziko, takže v tomhle nějaká velká vnitřní sebereflexivita a uvědomování si toho, že když mám chuť někdy je poslat do prdele, tak ta supervize takhle úplně nefunguje no (smích).

T: Ty vaše odpovědi na moje otázky mě dovádí úplně do jiných rovin než u těch předchozích respondentů.

S3: No, to je zajímavý. Tak to si pak já rád přečtu, co se tam ukázalo za jiný způsoby vidění.

T: Pokud byste mohl změnit na supervizi a věci týkající se supervize, jednu věc, která by to byla?

S3: Ve školství nebo kdekoliv?

T: Ideálně v tom školství, pokud by tam nic nebylo, tak asi jako jakoukoliv.

S3: To nevím zatím.

T: Je možný, že taková věc prostě není, to je taky v pořádku.

S3: No napadá mě něco, co s tím vedením dělám, ale nikdy s tímama. Jako vytáhnout je pryč z té instituce. Řekl bych do mého kanclu, ale ten je pro čtyři lidi, takže tam já můžu dělat s tímama, který jsou max. do čtyřech. No prostě se mi fakt osvědčuje, když ty ředitelé za mnou jezděj a vypadnou z té instituce. A sami říkají, že je to dobrý. Teď jsem měl vedení té jedny soukromý alternativní školy, tak jsem říkal, že jednou, ty jsou od Nymburka si udělaj vejlet do Plzně. A je to pro ně cesta s nějakým, u toho kecaj v autě, můžou zpátky rozebrat k čemu došli. No nějak mám pocit vytáhnout je z těch zdí. Především teda myslím ty klasický státní, jako ty alternativní leckdy jsou dost v kontaktu s nějakou komunitou, venkem, přírodou a tam to třeba tolik necejtim jako tu potřebu. Ale v tomhle no, nějak to jako pomáhá. To bych změnil no, že bych je donutil někam aspoň no, salónek v hotelu aspoň, to je jedno. Jinam než v té sborovně nebo třídě. Mám pocit, že to děsně limituje ten samotnej prostor.

T: Máte nějaké podmínky, které vyžadujete v rámci supervizí?

S3: Smích. Finanční třeba. Za pět set už to nedělám. Určitě mám finanční, jako potřebuju mít nějakou jasnou orientaci v tom, jak to chtěj nastavit. Případně to hledat, klidně si dovedu představit, že si řekneme, že uděláme tři, a pak to zreflektujeme setkání. Hodně se ptám, kdo a kam patří. A vlastně jsem si uvědomil, že se vůbec nevrhám do těch celejch týmů, že mám pocit, že leckdy v rámci toho pojd'me něco řešit je to vlastně předčasný a vlastně si uvědomuju, že si kladu podmínku, aby vedení dělalo supervizi samo se sebou. Protože buď je vezmu já anebo pokud berou tým, tak tlačím to vedení, aby si zajistilo jinou supervizi, to jsem teď na jedny alternativní základce tady v Plzni toho dosáhl. Oni mě chtěli na obojí, a to jsem jim řekl, že je etickej průnikovej nonsense, a že klidně budu dělat s tím týmem, protože je to tam hodně

o tý filosofii tý školy. A jsem tam měl dceru, takže jsem tak trochu přešel z tý rodinný, rodičovský úlohy po jejím odchodu do tý supervizní, ale vlastně myslím, že to vedení, že už tam do toho vidím moc, že si to má vzít někdo cizej, že já jako s těma učitelem jako ty školský věci jako dělat, že to tam jako cejtim, že můžu a funguje to. A sehnali si. Sehnali si, maj svého supervizora řízení.

T: To je super, že to říkáte, jelikož na to hned navážu. Jak nahlížíte na supervizi pro pedagogické pracovníky a pro vedení? Mělo by to být propojené, nebo spíš oddělené?

S3: Myslím si, že v alternativních školách, případně v menších školách, kdy je ten ředitel taky mnohem víc v pedagogickym procesu, jak ze zákona, teda že jo ve státních školách má větší úvazky, na malejch školách že jo, tak v alternativních školách prostě málokterý znám, že by vůbec neučili a většinou dost ovlivňují i ty pedagogický procesy různěma způsobama. Tam to má, mám tu zkušenost, že je to jako dobrý dohromady. No na větších školách to mám teda zkušenost, že fakt spíš lepší skupiny. Taky tam nedělám celej tým, když je velká škola, tak jsem třeba dělal skupiny, skupinu učitelů nebo první stupeň zvlášť, druhý stupeň zvlášť, jo. Takže tam jsem spíš měl dojem, že tam to spíš funguje bez těch ředitelů nebo ředitele, a že se to spíš nějak uvolní a nějak se ta supervize vlastní vlastně jako rozjede. I z prostýho důvodu, pokud ten ředitel není v tý učitelství roli, tak oni jsou vlastně pořád jenom pod kontrolou nebo jenom, jako že tam ten kontrolní aspekt je. Když je ředitel jako učitel, tak řekne: „Tyjo, jako dneska v tý hodině mě Pepa fakt vytočil, tak je to najednou úplně jiná rovina, že je najednou s nima na tý stejný lodi, a když taky dokáže jít do toho, odkreje nějaký svoje otázky, tak to jako mnohem líp funguje. To zas v těch alternativnějších ta zkušenost je, že ty ředitelé jako dokážou vstoupit do toho pedagogickýho procesu, protože taky mají co řešit. I když se pak řešej věci okolo dětí, řeší se týmová komunikace, kdo řídící, tak to pak i funguje. A taky v těch alternativních je to fakt mnohem víc o tom, že hledaj tu horizontální rovinu fungující komunikace a zároveň tu vertikální. Leckdy chtějí po těch ředitelích naopak větší, větší jako, jak to říct jasnost v tom řízení. A to by se na těch supervizích bez nich moc řešit nedalo. Kde jsem to znal jenom, zažil jsem x supervizí, kde ředitelé nebyli v těchlech druhých institucí a buď si je tam ten tým jako dovolil postupně vra-dostat anebo jsem taky dokonce zažil, že si řekli, že to chtěj bez nich a zase si je tam vrátili, že vlastně zjistili, že je to blbý. Že jim to jako chybí, že je tam jako chtěj. Ale funguje mi třeba v jedný organizaci sociálních služeb, že ředitel je součástí supervizí všech svejch týmů, má tam asi čtyři a zároveň je pravidlo, že prostě si můžou kdykoliv říct, že odejde, ale mnohokrát on to udělá sám. Řekne: „Dneska jsem tu na půlku, věci, který chcete se mnou, říkejte teď v první půlce, pak odejdu.“ A ten prostor i vytváří. Že to není jenom takový to:

„Řediteli jako odejděte, ale že prostě sám jako odejde, dá ty prostory k dispozici. A je to takový jako vyvážený, že jo.

T: Chodí k Vám do supervize i jiný personál než učitelé a vedení základní školy?

S3: Školník, jo? (smích)

T: Ne, myslím vychovatelky, asistenti.

S3: Jo, jo, jo. To je pravda, asistenty, jasný. Já jsem si vzpomněl na školníka, dělal jsem nějaký týmovky a školník s kuchařkama byl úplně úžasnej.

T: Takže i ty docházej?

S3: Na týmovce, jo. Ale na supervizi ne. Asistenti jsou dobrý, leckdy si kladou jako výborný otázky. Vychovatelé, vychovatelky, jak kdy, jo. Ale zas třeba moje žena dělá mentorskou skupinu čistě pro vychovatelky. Chodí tak dvě třetiny, třetina to bojkotuje, takže jako jo. Když už se v tý škole dělá, tak jsem zažil asistenty vždycky vlastně. Dokonce jsme dělali takový supervizně-týmový workshopy, kde ta škola vyloženě měla záměr to víc propojit tím tématem. Fakt ten workshop byl hodně supervizní na to, co nám tady nefunguje ve spolupráci, co ty strany potřebujou jako jinak v těch dvojicích, tandemech. Co potřebujou jinak od vedení, aby se v tom cítili líp. To byla škola třeba s nějakýma dvanácti asistentama, měli jako hodně romských dětí. Severní Čechy. Ale bylo to výborný. Takže jo, když už v tom jsou, tak s nima mám většinou dobrou zkušenost.

T: Stalo se Vám, že jste se nedohodli na uzavření kontraktu? Pokud ano, co bylo důvodem. Některý věci jsme už naťukli.

S3: Jedním z důvodů je moje kapacita, to je jedna věc. Druhá, že už neberu věci, který jsou daleko, takže když jim řeknu, kdyby byly ochotný jezdit, tak oni řeknou ne, tak vlastně ta časová náročnost, teď třeba v jedný tý škole jsem řekl, že je vezmu, zkušebně. Chtěj si vyzkoušet supervizi, mám je dvakrát. Jednou už to bylo, jednou to bude, taky jsem jim řekl, že jenom, když přijedou. Tak to zvažovali, je to půlhodina, pak vlastně řekli, že v pohodě. Takže teďka s tím nějak spolu laškujeme a oni laškují se supervizí. Takže tohle. Jako vnitřní překážky, když se fakt neujasnilo, o co jde. Když mi to fakt přijde nejasný, tak já pak říkám, že bych radši pracoval jenom s tím vedením, třeba s tím ředitelem. A to oni někdy řeknou, že jako to teda nechtěj. Takže se jako rozejdeme. Ale teď už jsem fakt opatřej jako chodit zachraňovat týmy a rozes-rožešťvaný a rozporovaný prostě jako skupiny. Myslím si, že pokud v tom nemá jasno

vedení a není v tom jako rozuměný o co tam běží, tak že ta supervize, moje zkušenost, už jsem to taky zkusil se fakt nemusí vůbec trefit. Pak jsem zažil, že to nepomohlo, že to bylo spíš kontraproduktivní.

T: Jaká témata se objevují nejčastěji na ZŠ? Už jste taky něco řekl.

S3: Agresivní žáci, což je i moje taková, se tomu věnuju lektorsky, tak možná i proto čili potíže s problémovým chováním, když je to u dětí, tak jsou to většinou vždycky nějakí jednotlivci a jako co s nima. Pak se mi nejčastěji objevovalo takový to, jak zmáknout tu třídu, že nějaká třída mi jako nejde, jako ostatní dobrý, ale tahle je hrozná. Což je hezký v tom skupinovým, kor když jsou tam lidi, který říkaj: „U mě jako dobrý.“ A teď čím to je, co se tam děje, jaký jsou tam aspekty. Tak tohle se pak dá docela hezky jako zkoumat, takže to se objevuje, pak ty rodiče občas, zvláště, když je to nějaký konfliktní problém nebo opakovaně nebo eskalující. Někdy je to, zvláště u těch třídních učitelů komunikace s kolegama, že maj pocit, že to skřípe, nefunguje, není nebo si někdo furt jen stěžuje a ten třídní s tím nic nedělá a oni mu to furt říkaj a on s tím furt nic nedělá, jo. Takže někdy ta skupinovka může pomoci, tohle si jako vyjasňovat nebo si v tom najít nějaký postupy. No někdy samozřejmě s vedením, ale to jako někdy je, někdy není. Někdy ty lidi jsou s tím v pohodě a neřešej to a někdy se to stává ústředním bodem toho procesu.

T: Kolik témat zhruba stihnete probrat za jedno setkání?

S3: Jsem pomalejš nebo nevim co jsem. Tak dvě až tři no. Když je nějaká... jako se skupinou, tak dvě až tři. Ale to je dejme tomu tři hodinky, jo. Někdy čtyři. Když je to s tím jednotlivcem nebo dvojicí, trojicí, tak to bývá většinou hodinu a půl až tři, podle toho, jak je to nastavený. No stejně dva tři.

T : Jak to máte se vzájemným oslovováním při supervizi?

S3: No já jim říkam křestním a říkam jim, ať mi taky říkaj křestním a oni to někdy dělaj a někdy to nedělaj. Já to dělám vždycky, když si to pamatuju. A když si to nepamatuju, tak... když je jich málo, tak si to rychle osvěžím, a když je jich hodně, tak je to peklo.

T: A předpokládám s kombinací vykáním?

S3: Ano, ano. Pokud ten tým, když už ho mám dlouho a někdy ta kultura v té organizaci je, tak jakože i tykání. To bylo třeba v tom Rychnově, tam jsem si s těma lidma tykal, ale vlastně je to věc nějakýho vývoje. Není to jako standard, to se spíš jako vyvine.

T: Jak pracujete s diskrétností či důvěrností? Pojmenujete to se supervidovanými?

S3: Vždycky v hospodě řeknu všechno (smích). Ne, pojmenováváme no. Mluvíme o tom, že ty osobní věci, jména, a tak, to všechno má zůstat tam. Ty příběhy jako prožitkový, vždycky říkám, to, co se tu dohodne a co jsou nějaký postupy ty komunikujte, sdílejte a podobně jo. Ale vlastně, že má ten proces zůstat jakoby mlčenlivej uvnitř no. Případné výsledky mají bejt komunikovaný jako buď s těma, co tam nejsou nebo samozřejmě pokud nějaký postup v uvozovkách s nějakým žákem nebo prostě něco, tak to je výstup, kterej je realizovatelný ven. Takže v tomhle. Pokud teda vedení není na supervizích, tak jsou pojmenovaný nějaký mechanismy, což může bejt nějaká roční zpráva, znám školu, kde si oni dělaj dotazníky a ptaj se těch lidí, jak to vyhodnocujou. Někde se dělaj zprávy, i když to ne moc ve školách, ale že tam sedí nějaký zapisovatel, kterej to shrnuje a zapisovává a poskytuje všem, který tam jako byli. Takže asi takhle, myslím, že tam není nic mimořádnýho.

T: Existují na ZŠ nějaké postupy či věci, které vždy velmi dobře zafungují?

S3: To nevim.

T: V pořádku, jestli nic takovýho nemáte, to je taky odpověď.

S3: Tak mě napadá něco jako, co mně funguje, ale ne vždycky. Jakože jsem nějak autentickejš, když mě věci štvoú, tak to říkám, když mě bavěj, tak to říkám, že mám o to nějak zájem. Někak mi funguje, když projevuje zájem, i když třeba haló efekt je pro mě někdy jako těžkej. Takže ta vztahová rovina mi nějak funguje, že to většinou neskončí, aniž by to začlo. Když se začne něco jako díť. Mít o ně zájem no, to bych asi z toho řekl fakt jako uvěřitelnej.

T: Vyskytují se na ZŠ nějaké témata, která jsou tabu?

S3: Sexualita. Na základkách. No v nějaký míře no. Třeba bych se zeptal učitelek, jestli se jim líbí nějakí kluci v osmičkách a devítkách. To si myslím, že je dost tabu. Oproti tomu podezření, že chlapům se líběj holky jako učitelům, jo, kor když jsou mladý. Takže bych řekl tabuizace žensko-mužská v tomhle směru, kterej jsem pojmenoval. Mám pocit, že jsem snad skoro nikdy neřešil. Ani na individuálkách. Že to fakt nikdo jako neotvíral. Přičemž jsme teda dalek toho, že bych si myslel, že se to neděje. Klidně jako v nějakých představách, teď nemyslím, že se děje nějaká realizace vztahů. To asi moc tolik ne. Ale teda, že je tohle mnohem víc jako jinak vnímaný jako ohrožení nebo jako rizikový téma v tom mužsko-učitelско-žakovským prostoru no. To je to, co mě napadá. Já pak jako rozbíjím téma, že je agrese špatná no. To abychom si

rozuměli jako agrese je OK, naučme kluky zacházet se silou a naučme je to rozpoznat od násilí. Takže to je jedno z tabu, který tam často jako bourám, že je třeba jako je usměrnit, umravnit, zakázat apod. Tam pak jdu se svejma postojema a říkám, že nebudu chvíli supervidovat, chcete deset minut přednášky na téma agrese je OK a já vám vysvětlím, jak to je, a jak je možný na to koukat, pak třeba skrz tenhle úhel pohledu na to se jako podívat. Jako často ta tabuizace toho, že síla je dobrá, jo. Ale to jde třeba na rozdíl od té sexuality, myslím, že to jde už dneska mnohem líp jako narušovat no.

T: Stává se vám, že klienti do supervize nepřinesou žádné téma?

S3: Jo, ale málo.

T: Pokud ano, jak postupujete dál?

S3: Mám nějaký... že se jich ptám, jak se vůbec maj. To už leckdy úvodní kroužky ono se to jako tak rozjede. Pak mám projektivní karty Mirka Huptycha, který, když není, co nebo někdy je dávám i cíleně rovnou „Najděte si kartu.“ pro vaši současnou situaci.

T: Objevují se v průběhu supervize na ZŠ nějaká specifická úskalí? Hodně jsme toho řekli, ale napadá vás ještě něco?

S3: Zvonění. (smích) Úplně nejdebilnější, když vám začne zvonit do supervize no. To se vám fakt nikde jinde nestane. Na většině alternativních škol taky ne. Ale když děláte na klasickéjch základkách, tak to je fakt úplně nejlepší.

T: V rámci ukončování spolupráce se ZŠ a předávání vašemu nástupci – jste součástí předávacího procesu?

S3: Ono jich zase tolik nebylo, ale když fakt chtějí pokračovat, tak částečně ano. Někdy dávám tipy. Že bysme měli setkání, kde se sejdeme oba a oni, tak to už ne. Takže tak jako trochu. Někdy tak trochu, někdy ne a někdy tak trochu s tím, že dávám tipy, někdy i volám nebo ptám se. Takže tak asi.

T: Máte zájem o to vědět, kdo po vás supervizi převezme?

S3: No to bejvám zvědavěj. (smích) Ale když to není jakoby jasný... No, tak někdy... když je to šablona a oni skončej jo, že tam žádněj nástupce není no. Ale to jo, to bejvám zvědavěj.

T: To je skvělý (smích). To jste snad první!

S3: Teda mně se to teda teďka tak blbě střetlo, takže jednu službu, což byla kombinace stacionáře a školy, vzala supervizorka, kterou jsem neznal a v kovidovém procesu jsem nakonec zjistil, že to bylo tak, že to sice v září, ale první supervize byla někdy v březnu, jo. Ona se ke mně přihlásila, že chce mentorovat právě mentoring supervize dělat základní školu. No a mně pak docvaklo z nějakých poznámek, že když mluvili o M., jestli to nejsem já. Takže mi volala, jestli to nejsem já, tak jsem jí řekl, že jsem to já, tak jsme to zrušili no. Protože já bych byl v křížení jako holí a já ten příběh znám hrozně dlouho. A prostě o komkoliv by mluvila, tak já to mám jako spojený no. Za B by tam byla ta rovina, že ona to má po mně, tak jak by se cejtila, když to budu ještě já mentorovat. To přineslo takovou jako blbou situaci no. (smích)

T: Co pro vás znamená úspěšně proběhlá supervize?

S3: Něco jim dojde, udělá jim to radost nebo jsou z toho aspoň trochu spokojený, že se něco jako stalo, pohnulo. Může to klidně v průběhu i bolet a bejt jako náročný. To mně jako vůbec nevadí, naopak ty lidi u toho jako držím, tím jako provádím. No, aby se to nějak dotklo živě. Vlastně mě napadá, jako že dobrá je hloubka, blbej povrch jako neúspěšný. A někdy samozřejmě i jako pět centů pod povrchem může bejt i posun, jo. Že někdy začínáme v půl metru a někdy fakt jako odkrýváme kamínky. Samozřejmě někdy беру i jako úspěch jako odkrývání kamínku, ale jindy bych měl pocit, že co jsem tam dělal no. Čili v tom nějaký posun, a pak no, když je to na konci nějak no přiměřeně dobře uzavřený, jak jsem tím gestalem lízlej, tak nějak, když mám pocit, že je to moc rozvoraný, tak jako to bejvá blbý no a zároveň říkám přiměřeně jo. Někdy to prostě nakousnete a musíte se k tomu vracet příště, a hlavně oni s tím musej žít no. Takže tak no.

T: Máte možnost dozvědět se zpětně o účinnosti supervize?

S3: Tak jako v průběhu, tak jak to reflektují, to je relativně v něčem jednoduchý. Já se k těm tématům spíš jako vracím, nebo že to připomínám, co bylo. Víím, že některý supervizoři se jako nevracej a čekaj, co z nich vyleze. Já často jako shrnu: „Heleďte chci jenom připomenout minule jsme tady měli tyhle ty tři čtyři věci, jestli se chcete v úvodním kolečku tomu jako dotknout jenom, jak se to vyvinulo nebo teď, jo. Takže docela často se zvláště u některých věcí jako kladu otázku fakt otázku: „Tohle to fakt chci vědět, protože třeba nevím nastolil nějaký postup nebo bylo nějak nejasný nebo nebo i kvůli supervizím musím třeba vědět, jak se to vyvinulo, když nevím to byl třeba postup s nějakým pracovníkem. Nevím, jestli ho maj vyhodit nemaj, tak jestli ho vyhodili nebo jak něco dopadlo. Takže to se jako něco dozvídám, co z toho jako schází. Když se ta supervize uzavře, tak už pak spíš v hlase jednotlivců, když pak někoho

potkám nebo tak. A někdy to jsou dotazníky někdy to jsou ty jejich zprávy, pokud je jako píšou, tak v tom, jak to třeba pojmenovávají v těch zprávách a jak tam člověk taky dost vidí no.

T: Ale předpokládám, že vy žádné dotazníky na konci nerozdáváte?

S3: Já ne. Samozřejmě pohled třetí strany čili toho zadavatele, kterej zvláště pokud je jinde a není součástí toho procesu, tak jako je to taky nějaká otázka, kterou si pak kladu. Když se s ním pak scházím nebo on se mnou, vyvolá, jestli kladu tu otázku a hledáme dle čeho on to posuzuje, jaký má nástroje, jak on to vidí, takže tam jsem taky zažil, že může bejt rozdíl. Že já to vnímám jako úspěšnou supervizi a on má pocit, že je to k ničemu. Hledáme, jak to, kdo vidí no.

T: Je něco, co byste rád dodal? Existuje něco, co považujete za důležité a v průběhu našeho rozhovoru to nezaznělo?

S3: Přemejšlim no... vy jste se ptala na tu povinnost, tak si dovedu nějak představit, že to může bejt povinnost pro ředitele nebo pro to vedení, což je výrazně míň lidí než učitelů (pousmání se). A vlastně si dovedu představit, že by se to dalo obsáhnout, nastavit, a že vlastně takový to trochu jako v těch sociálních službách, ono se říká, že je to v tom zákoně a ono to tak jako úplně není, ale vlastně částečně je, že supervize je součástí pracovní náplně, lidi tam choděj, jsou za to placený. To množství a nastavení je různý, tak tam bych skoro řekl, že jako povinnost mít supervizi bych viděl jako možnou realizovatelnou prakticky zároveň ne vždycky úplně dostupnou no. To by byl jako dobrej začátek no. Nebo minimálně zase hodně doporučivánhodnou, zase to může bejt koučink, netrvám na supervizi, mentoring v tomhle případě úplně ne nebo už mentoring řízení jo. To, že ten člověk je v reflexivním procesu by měl bejt jako, to bych řekl, že by měl bejt povinnost. Nějak jsem zažil ředitele, který tam byli schopní bejt dvacet třicet let a vedli to furt stejně.

2.4 Rozhovor se supervizorkou č. 4

T: Jak jste se dostala k supervizi?

S4: Jako slepá k houslím. No v podstatě před 17 let jsem nastoupila do vzdělávací společnosti ****, kde jsem pracovala jako lektorka, manažerka projektů, co mě nenaplnovalo, přestalo mě bavit ta administrace projektů, řízení, dohadování s úředníkama, tak jsem vymýšlela, co jiného pro sebe. A protože ředitel té organizace je nakloněnej dalšímu vzdělávání, spíš nás tlačil k nějaký formální cestě do poradenství, a to se mi nelíbilo. A byl vlastně, byla novela zákona o sociálních službách, kde vypadalo, že ta supervize bude mít nějaký větší prostor v sociálních službách, zkrátka jsem to postavila, tak, že bych mohla být užitečná v téhle oblasti a zůstat zaměstnancem v té organizaci, a protože mě zaměstnavatel i půlku toho výcviku zaplatil, tak jsem to brala jako cestu k tomu, zároveň moje původní vzdělání je v sociální práci, takže jsem si říkala, že se to dá docela hezky skloubit. Takže bych řekla, že vlastně nějaká taková starost o sebe, abych mohla zůstat zaměstnancem, ale zároveň dělala něco, co mě nějak víc naplňuje.

T: Pracujete i na jiných pracovních pozicích než jako supervizor?

S4: Jo, jako sociální pracovník v sociální službě registrovaný, plus jako lektor, kouč, školitel právě v té vzdělávací společnosti.

T: Jak dlouho pracujete jako supervizor pro ZŠ?

S4: Poprvý mě základní školy oslovily, když začly ty první záměry z ministerstva školství, jak měly takový ty šablony, takže to mohlo bejt 2016, 2017 zhruba.

T: Máte zkušenost jako pedagogický pracovník na ZŠ?

S4: Ne, ne.

T: Co je pro vás motivací pro práci supervizora na ZŠ?

S4: Moje motivace? Já to beru tak, že když někdo poptává, tak já se připojím k té nabídce, když si navzájem vyhovujeme. Já nevím, jestli je to jako motivace. Já nikdy nebyla ten, kdo by něco nabízel, mně vždycky jako oslovily, takže já nevím, jestli umím odpovědět. Já jsem vždycky oslovená, zatažená do té nabídky.

T: Co vás na povolání supervizora baví nejvíc?

S4: Smysluplnost.

T: Máte nějaké ZŠ, kde vás práce vyloženě nebaví?

S4: Jo. Byly to zkušenosti, kde to bylo pedagogům nařízeno, nevysvětleno, dokonce to bylo mimo jejich pracovní čas, takže byly naštvány, otrávení stylem jako co vy nám tady budete, když vy ani neučíte. Takže jsme se vlastně dohodli postupně, párkrát jsem to s nima zkusila a po vzájemný dohodě, když jsem viděla, že ani není podpora ze strany vedení, tak jsem řekla, že ne, že to nemá smysl. Nepůjdeme na krev.

T: Preferujete více skupinovou nebo individuální supervizi?

S4: To neumím vůbec říct, co preferuju. Oboje má velký smysl. Skupinová má smysl právě z důvodu té skupinové dynamiky, a zároveň, pokud se bavíme o supervizi ve školství, tak je to trochu specifický v tom, že ten pedagog je každej z nich tak trošku sám voják v poli a jsou tak zvyklí na to pracovat samostatně, takže tam ta skupina vlastně není úplně čistej tým. Někdy docházelo i k takovému soutěžením jeden před druhým, ne úplně hned čitelný, ale nemůžu říct, jestli preferuju jedno nebo druhý. Oboje má svůj prostor.

T: Jaké to pro vás je, když ukončujete dlouhodobou spolupráci?

S4: Jaké to je... no... vlastně to ukončování je, když se bavíme zase o školství teda, budu se orientovat jenom na školství, tak je to, protože jim končí ten projekt, ze kterého to měli financovaný, takže je to formálně nastavený, víme to dopředu, kdy to skončí, takže se v podstatě na ten konec připravujeme od začátku. A když tam dojde k nějakým příjemnějším vztahům nebo vztahům, se tak jako mile rozloučíme s možností spolupráce. Takže bych řekla, že to zkrátka patří k té práci, už od začátku víme, že to někdy bude mít konec. No a někteří z těch pedagogů dokonce pokračují a choděj na nějaký individuály, protože máme v rámci naší organizace poskytovat manželský a poradenský, pardon poradnu pro manželství, rodinu a mezilidské vztahy, takže někteří z nich se objeví i v jiných službách, takže nevím, není to nic nepříjemného, patří to k té práci.

T: Myslíte, že by supervize měla být pro pedagogy povinná?

S4: No... myslím, že by jim měla být pravidelně nabízena. Myslím si, že by to mělo být součástí nějakých třeba benefitů, ale nevím, jestli povinně. To je vždycky potíže vlastně ve všech oblastech, když je něco povinného, ale zároveň... já nevím... když chodím k zubaři, tak mi je jasný, když si čistit zuby nebudu, takže vždycky budu mít nějaký problém, kterej on mi bude muset vrtat a bude to bolet a bude to nepříjemný a přijdu o zuby. Tak já takhle vnímám supervizi, že to zkrátka patří k nějaký základní hygieně, ale pokud by to mělo bejt povinný...

Já si myslím, že je to pořád ještě problematický v tom školství, že to není tradice, není to zvykem. V sociálních službách se s tím nesetkávám, že by mi někdo říkal: „A musím tam jít?“ zkrátka to berou, že to patří k profesionální výbavě a tam, kde se to podařilo, že byla podpora u vedení na těch školách, tak to tak nakonec ti pedagogové taky přijali, zjistili, že nejsem inspektor, že je nehodnotím, nevynáším, že nepráskám nadřízeným apod. Tak já nevím, jestli povinná, ale možná bych to udělala tak, že pojd'te aspoň jednou ochutnat. To bych řekla, jakože povinně, a pak se rozhodněte.

T: V čem vidíte prospěšnost supervize na základních školách?

S4: No... nějaká prevence teda nějakému syndromu vyhoření, zároveň nějaká možnost uvolnit se trošku, mluvit v bezpečném prostředí o věcech, který mě trápěj. Vidím tam prospěšnost i v tom smyslu, že to, co mě trápí zjistím, že trápí i někoho jinýho, takže to není úplně nenormální. No hlavně, když bysme to nějak měli formalizovat, tak ta prevence syndromu vyhoření.

T: Má supervize z vašeho pohledu nějaká úskalí pro personál či vedení ZŠ?

S4: Z jakýho pohledu?

T: Z pohledu personálu nebo vedení.

S4: Personálu...

T: Samozřejmě je taky odpověď ne, pokud tam nic nevidíte.

S4: Já myslím, že když se to podaří naladit, tak že vedení rozumí, podporuje, nepřikazuje, je to součástí pracovního času jako odpracovanýho času. Tak tam nevýhody nevidím.

T: Jaký minimální a maximální počet osob máte pro skupinovou supervizi?

S4: Obecně platí nejenom ve školství, že do deseti osob je to ještě fajn, když je to větší počet, tak už je to tříštění vlastně. Do deseti osob bych to viděla, že je to ještě smysluplný.

T: Nejčastěji si vás ZŠ objednávají na základě nějakých potíží, nebo spíše v rámci prevence?

S4: Ani tak, ani tak. Pokud se jedná o školy, tak drtivá většina si objednávala supervizi, protože to mají jako povinnost v rámci těch svezich šablon a projektů.

T: Co představuje pro supervizora největší překážky v rámci supervize na ZŠ?

S4: Nezájem vedení.

T: Existují nějaké charakteristické rysy pro ZŠ ve srovnání s jinými pracovišti?

S4: Charakteristické rysy... že... tak jak jsem to zmiňovala před chvílkou, každý ten pedagog je samostatná osoba, kdyby nebyla, tak to nemůžou to povolání vykonávat, kdyby nutně potřebovali podporu ostatních kolegyni a diskutovat po každý o něčem apod. Jo, kdyby měli tendence spíš bej jako týmovej hráč, takže to je specifický, že je potřeba respektovat, že skutečně každěj je tam nějaká osobnost, nějakěj generál v tom svým. A tak v tom je to asi specifický, že pracuju vlastně se skupinou, ale ne s týmem, což nehodnotím jako vztahy mezi těma těmi kolegy. To tím jako neříkám.

T: Vyskytují se na ZŠ nějaké prototypy osob, které přicházejí na supervize?

S4: Někdy se tak říká: „No to je typická učitelka“, že jo nebo něco v tom smyslu. Jsou to veselí lidi, tvůrčí. Specificky ještě teda i první stupeň – paní učitelky fakt jako hravý, kde maj potíže s nějakějma technikama arteterapeutickéjma nebo nějaký projektivní techniky, používám karty, figurky někdy i kamínky apod. Tak to vím, že u paní učitelek na prvním stupni nebo ještě třeba i mateřský školy jsme měly. Tak tam se jako nebojím, že by se bály si hrát, že jako nekoukaj s despektem jako třeba na nějaký manažerský supervizi si jako nedovolím takovýhle techniky, takže to je specifický, že jsou jako hravý a je pro ně důležitý, aby to mělo trošku legraci, aby tam byl vždycky nějakěj humor, odlehčení, ironie třeba trošku, ale nevím, jestli je to... asi možná, že je to pro ty kantory trošku jako jiný.

T: Jaký typ pro vás představuje nejnáročnějšího supervidovaného? Je někdo takový?

S4: Nejnáročnějšího... nevím, to neumím asi říct. Jako na začátek někdy, když je někdo odmítavej, je tam s pocitem musím sem jít a k čemu mi to bude a už jsem měl bejt někde jinde apod. Ale já nevím, jestli je náročněj takovej klient, já mu vlastně jako rozumím. No... já nevím, kdo by byl nejnáročnější... diskutér je taky fajn, mlčící nakonec ho rozvážu. Nevím, neumím odpovědět.

T: Objevují se na konkrétních základních školách specifická témata, která se jinde neobjevují?

S4: Když si tak promítám třeba i v poslední době... velmi často se objevují témata, ale to je asi nejenom ve školách, ale tam to slyším nejčastěji... takovej ten povzdech nad nerespektováním autority toho pedagoga ze strany rodičů především. Ale to by mohli vyprávět i lékaři, soudci zkrátka to je asi obecně projev ve společnosti, že nějak nerespektujeme ty autority, nemáme,

nevzhlížíme k nim jako dříve třeba, což nehodnotím, jestli je to dobře nebo špatně. Tak to často slychávám tohle tenhle potíž s rodičema teda. A pak je tam možná i ten pocit často se objevuje v těch skupinách, ten pocit, že občas nějaký pedagog odvážně vystoupí s tím, že nějaký dítě je mu nesympatický nebo je na něj alergický a má pocit, že je to vlastně selhávání. Ale když se o tom víc bavíme, tak dojdeme k tomu, že je to taky projev lidskosti, že jsme taky člověk, než jsme taky pedagog. Takže to se občas objevuje jako takovýhle téma, který vlastně neumí s tím zacházet, a když už o tomhle jsou ochotný mluvit, tak si myslím, že pro mě je to třeba projev nějaký jako důvěry, když jsou ochotný to nějak otevřít.

T: Máte zkušenost jako supervizor se soukromou základní školou?

S4: Ne, nevybavuju si.

T: Byla jste někdy supervizorem alternativní základní školy? Např. Waldorfská, Montessori...

S4: Ani tak bych řekla, že ne. Jsou to běžný městský školy zřizovaný krajem nebo obcí... nevybavuju si.

T: Po jak dlouhé době je podle vašeho názoru třeba obměnit supervizora na základní škole?

S4: Čtyři pět let je fajn.

T: Co je podle Vašeho mínění základním kamenem kvalitní supervize na základní škole?

S4: Základním kamenem kvalitní supervize... no, ještě, než ta supervize probíhá, tak vůbec to dojednání ta kontraktace s tím vedením vlastně jaké je jejich záměr, jejich přání plus, aby u toho jednání byl někdo, kdo zastupuje tu skupinu pedagogů. Zkrátka, abychom si mohli vícestanně ujednat o co jde, k čemu má supervize směřovat, jak bude vlastně podporovaná. Pro mě je třeba jako fakt důležitý, i jestli to bude součástí jejich pracovního, pracovní náplně nebo pracovní doby i prostředí, já jsem zjistila, že vlastně v té třídě musíme nějak rozbourat, nesmíme sedět v lavicích, protože oni pak naskočí do té role těch zlobivých žáků, takže si to udělat jako trošku jinak. Takže tyhle ty možná technický a administrativní věci kolem, který ale definují pak, jak ta práce bude vypadat.

T: Pokud byste mohla změnit na supervizi a věcí týkající se supervize, jednu věc, která by to byla?

S4: Mě napadá, že by bylo prima, kdyby už na vysoké škole se ty budoucí pedagogové setkávali, co je supervize, a že to patří k nějaký běžný výbavě. Tak aby to byla vlastně

samozřejmost, aby to nebyla o tom, že aha ona selhala, proto si musí říct o individuální supervizi, je to naopak součástí prestiže. Je tak dobřej, protože chodí na supervizi.

T: Máte nějaké podmínky, které vyžadujete v rámci supervizí?

S4: Jo, to je přesně to, co jsem říkala před chvílí. Pokud se to koná fyzicky za přítomnosti všech u nich na pracovišti, to znamená, že mě většinou vezmou do třídy, tak upravit to prostředí tak, aby to nebyla třída. Ty lavice stranou nebo do sborovny, když mě berou, tak si sedneme jinak než oni si obvykle sedávají, když maj radu. Zkrátka narušit ten stereotyp nějakýho jinýho setkání, aby bylo jasný a definovaný, že tohle je taky trošku jinak.

T: Jak nahlížíte na supervizi pro pedagogické pracovníky a pro vedení? Mělo by to být propojené, nebo spíš oddělené?

S4: No určitě oddělené. Občas nějaký tým říká, že je vyzrálý, že teda jim nevadí, že tam bude zástupkyň s nima apod., ale to nikdy nefunguje, že jo... mluvej jinak, něčemu se vyhýbají, takže určitě odděleně. A potom po vyjednání s tím týmem, když je to potřeba toho někoho z vedení přizvat, kdo má kompotence něco změnit, rozhodnout, tak pak to má smysl.

T: Chodí k Vám do supervize i jiný personál než učitelé a vedení základní školy?

S4: Určitě. Asistenti, vychovatele si nevybavuju. Takhle asistenti pedagoga a školní asistentky a jednou jsme měli na supervizi paní uklízečky, protože se jich to téma týkalo, tak jsme je pozvali.

T: Stalo se Vám, že jste se nedohodli na uzavření kontraktu? Pokud ano, co bylo důvodem.

S4: Ano, v podstatě nepochopení, myslím si, že nepochopení smyslu tý supervize ze strany vedení. Pan ředitel tenkrát řekl: „Já to všem nařídím a budou muset všichni anebo nikdo. A to já jsem vlastně říkala, jestli je to jako dobrý nastavení, a jak to pak bude užitečný. Nepřijetí vůbec smyslu nebo filosofie týhle aktivity.

T: Jaká témata se objevují nejčastěji?

S4: V poslední době, v posledním roce jsou to témata okolo covidu a kolem online výuky, a kolem odstřižení dětí apod. Jinak za běžné situace mimo čínskou chřipku, tak to bejvaj právě témata kolem komplikované komunikace s rodiči a vlastně možná nějakým způsobem, jak odpočívat, jak načerpat novou energii, jak nebejt učitelkou, kdy nejsem v práci, jo něco takovýho.

T: Kolik témat zhruba stihnete probrat za jedno setkání?

S4: Jedno dvě. I tři třeba, ale spíš jedno souvisí s druhým.

T: Jak to máte se vzájemným oslovováním při supervizi?

S4: Křestní jméno a vykáme si.

T: Jak pracujete s diskretností či důvěrností? Pojmenujete to s klienty?

S4: No určitě na začátku toho supervizního setkávání si vyjasňujeme nějaký pravidla a jedno z těch pravidel je, jak nakládáme s informacemi, které na supervizi probíhají. Jednak já jsem smluvně zavázaná, jsem vázaná i nějakým Etickým kodexem. Na druhou stranu i ostatní účastníci mně nikdy nepodepisovali, jak zacházet s informacemi ze supervize, takže to vždycky nechávám na nich, jak si to upraví.

T: Existují na ZŠ nějaké postupy či věci, které velmi často dobře zafungují?

S4: Nevím, jestli je to specifický pro základní školu, ale myslím, že jsou nějaký principy, který bych pojmenovala jako respekt, můj respekt k té pozici, k nějakým povolání, k nějakým těžkostem, pak myslím, že by to nemělo být bolavý, nepříjemný. Ti lidé by neměli odcházet v horším stavu, než přišli. Nějaká taková hodnota. Nemyslím si, že musíme být vždycky pozitivní, že musíme vždycky sranda. Mělo by to být nějaký citlivý, a pak je to taky užitek, mělo by to být užitečný kromě toho, že je to příjemný, že si udělají kafe a setkají se, můžou si jako pokecat nějak, jak oni potřebují, tak by to taky mělo být užitečný.

T: Vyskytují se na ZŠ nějaké témata, která jsou tabu? Narazila jste na něco takového.

S4: To si nevybavuju.

T: No řeknu takovej nástřel. Zrovna dneska jsem mluvila s jedním vaším kolegou a ten mi třeba řekl zajímavou myšlenku, která mě nikdy nenapadla ohledně sexuality. Je vždy vnímáno, že chlapi jako učitelé, aby nepokukovali po holčích, ale že si myslí, že i ženský by nikdy nepřiznali, že se jim líbí nějaký deváták.

S4: Aha, no vidíte, a to jsme nedávno probírali zrovna. Že mladá paní učitelka, já nevím osmadvacet let jí je, a má tam prostě devátáky jako mužný, pěkný a mutujou. A říká: „To jsou prostě najednou jako hezký kluci.“ A vlastně tohle jsme jako probírali, úplně si nevybavuju, že by to bylo tabu, ale běželo mi hlavou, když jste se teďka zeptala, jestli to téma ohledně sexuality, ale ono to bývá nebo jsem zažila i téma, kdy došlo vlastně k vyhocení situace. Ze slušnosti

paní učitelka ve škole v přírodě dohlížela na hygienu u prvňáčků, jestli si kluci sundali trenýrky, když lezli do sprchy, a jak tu hygienu provedli a jeden z rodičů po návratu ze školy v přírodě si stěžoval u ředitele a podali myslím nějaký trestní oznámení a ředitel se za tu učitelku vůbec nepostavil, ona se zhroutila, byla tři měsíce hospitalizovaná na psychiatrii, je to už deset let zpátky a ona přesto stále dneska bere nějaký psychofarmaka, byť teda zůstává ve školství, protože má adoptovaného syna, kterýho podporuje na vysoký škole a vlastně díky jejímu tématu, který byla ona ochotná otevřít, tak se otevřely tyhle ty možná citlivý témata. Možná, který bysme řekli, že jsou tabu, ale já bych je takhle neoznačila, protože se jim nějak nevyhejbám. Nemyslím si, že je to tabu a jsem otevřená těmhle tématům, nějak možná to podporuju, abysme mohli se bavit o takovejhlech tématech. Za mě já tam tabu jako nevnímám.

T: Já jsem to myslela spíš ze strany těch učitelů.

S4: Jo, jako jejich tabu, jejich témata. Jo, to určitě může bejt vlastně sexualita obecně, vůbec třeba, i když je to náplní toho vzdělávání, že jako někteří z nich o tom mají hovořit, tak aby to bylo v rámci naplnění nějakých školních osnov, ale já nevím, já myslím, že tabu nemáme. Nebo já je nepovzbuzuju.

T: Stává se vám, že klienti do supervize nepřinesou žádné téma?

S4: Jo, úplně běžně.

T: A jak postupujete dál?

S4: Já se tak ptám: „Co jste dělali v mezičase, jak jste se měli, co vás vyvedlo z míry, co se vám povedlo, co vás baví, jak to že to ještě pořád děláte, když říkáte, že hrůza a tak. A vlastně ze začátku netlačím na pilu a v průběhu té spolupráce zkusím nadnést, to že umíme reflektovat vlastní praxi, že umíme hledat třeba témata, který byly užitečný pro supervizi. To teda neznamená, že hledat problémy, to bych, to jako nerada bych, aby někdo, tím že mu vstoupí supervize do života, aby se mu najednou začlo dít, že vidí problémy. Spíš vlastně jako hledat něco, co stojí za to, a to je zajímavý, to si odnesu na supervizi, to bych chtěl jako probrat. Že to jako patří k nějaký výbavě toho profesionála. Čímž jako polechtám to ego, když chci bejt dobrej kantor, tak bych měl umět reflektovat svojí praxi. Takže to se občas povede. Dřívávějc jsem to dávala jako za úkol, aby do příště něco nachystejte zajímavýho, ale vlastně jsem zjistila, že to je jako moc tlačení na pilu, že se vždycky jako něco vyvrbí nebo ukáže a připojí se jeden k druhýmu. Takže vlastně v rámci úvodního kolečka je sběr těch témat.

T: Objevují se v průběhu supervize na ZŠ nějaká specifická úskalí?

S4: Hm... jediné snad třeba, kdy tu supervizi provádět. A myslím tím časově jako, kdy na to vzít ten čas, abysme moc nezasahovali do soukromého času a zároveň, aby to bylo ještě pořád ještě v pracovní době.

T: V rámci ukončování spolupráce se ZŠ a předávání vašemu nástupci – jste součástí předávacího procesu?

S4: Já si nevybavuju situaci, kdybych vyloženě se potkala s navazujícím supervizorem. Většinou je to tak, že právě končí nějaká ta šablona, projekt, takže udělám závěrečnou zprávu s nějakým doporučením, přáním do budoucna, co bych jim třeba přála v oblasti vzdělávání nebo nějaký další podpory a většinou udělám takovej jako hodnotící závěrečnou supervizi za přítomnosti třeba vedení, pokud mají zájem, ale zatím jsem se nesetkala ve školách s tím, že bych vlastně předávala novému kolegovi.

T: A čistě ze zvědavosti – v jiných oblastech se to tak děje?

S4: Jo, jo, jo, to se děje.

T: Měla byste zájem o to vědět, kdo po vás supervizi převezme?

S4: Jo, čistě ze zvědavosti, ale zároveň si dovedu představit, že by to mohlo být užitečné předat něco, na co já jsem dlouho přicházela a mohlo by to pomoci kolegovi, kolegyni, aby mohla nějak pokračovat. Ale taky vím, že každý z nás pracuje jako jinak, takže je možná dobře, že si to ošáhá ten nový kolega zase jinak.

T: Co pro vás znamená úspěšně proběhlá supervize?

S4: No pro mě je důležitý, že jsou spokojení, že cítí užitečnost té supervizi. A mnohem míň než můj pocit. Pocit jako že to dneska tak nějak drhlo nebo to nebylo úplně dobrý, ale na závěr mi říkají: „Ježiš, mně se ulevilo, bylo to super, že jsme o tom mluvili, že já nějak ideálně, když se to daří a jsme sladění v tomhle, to je prima a vždycky, když odjíždím, tak mám takovou jako, byť je to někdy dlouhý, náročný nebo já jsem přijela už unavená, ale vlastně cejtím, že to mělo smysl, tu energii. Takže je to hodně na té zpětné vazbě těch samotných účastníků než třeba nějaký nadřizení nebo tak. Na ně úplně nedám.

T: Máte možnost dozvědět se zpětně o účinnosti supervize?

S4: Zpětně nevím. Možná jo, zeptám se toho vedení nebo zástupkyně nebo někoho, kdo má trošku patronát nad tou supervizí, že mě řekne. Někdy je to výchovný poradce, že mi řekne: „Jo, slyšela jsem od ženskejch, že se bavily o tom, a že dobrý.“ No, ale to je spíš tak jako neformální, než že bych to nějak vyžadovala.

T: Je něco, co byste ráda dodala? Existuje něco, co považujete za důležité a v průběhu našeho rozhovoru to nezaznělo?

S4: Já to těm pedagogům hrozně přeju, aby tu možnost měli a doufám, že se z toho stane nějaká tradice. V sociálních službách jsem to třeba viděla v inzerátech, že nabízejí něco a v seznamu benefitů je supervize. Tak bych to přála i těm kantorům, myslím, že si to zasloužej.

2.5 Rozhovor se supervizorem č. 5

T: Jak jste se dostal k supervizi?

S5: Já nevím (smích).

T: Jak vás to vůbec napadlo, že jste si řekl, že tohle je zajímavější směr kam se ubírat.

S5: No asi mi to někdo řekl, že bych to měl dělat. To si pamatuju vlastně. Kolega říkal: „Hej, budeme dělat supervizní výcvik, pojď se přihlásit, ty bys tam mohl dělat. Ty na to budeš dobrý.“ On mi řekl, abych šel dělat supervizi, tak jsem šel dělat supervizi.

T: Pracujete i na jiných pracovních pozicích než jako supervizor?

S5: Mám svoji psychoterapeutickou praxi, pracuju pro jednu velkou státní instituci jako lektor a psychoterapeut, vzdělávám na vysoké škole, učím ve výcviku. Hodně toho dělám.

T: Jak dlouho pracujete jako supervizor pro ZŠ?

S5: Pro základní školy... to jsem vám psal, že mám jednu zkušenost, rok 2019 nebo 18. Chcete to úplně přesně?

T: Nemusíte, není to úplně důležitý.

S5: Já si myslím no...

T: Máte zkušenost jako pedagogický pracovník na ZŠ?

S5: Na základce ne...

T: A máte jinou pedagogickou zkušenost?

S5: No tak jsem externí vyučující na VŠ.

T: Co je pro vás motivací pro práci supervizora na ZŠ?

S5: Jo, jako vzdělávat? Mě to baví.

T: To je krásná motivace.

S5: No mě to baví, já se rád setkávám s lidmi. Vlastně to, co dělám, celou svou profesí dělám, tak to není, protože bych chtěl pomáhat, ale protože jsem zvědavý.

T: Máte v rámci těch svých povolání jednu, která vás naplňuje úplně nejvíc? Lze to takhle říct?

S5: No to asi ne. Přemýšlím, jestli se dá říct, vždycky mě napadnou ty momenty, když to jde dobře. No tak, to je pak preferovaná, že jo. Když se terapie nedaří, no tak terapeut selhává... asi ne.

T: Co vás na povolání supervizora baví nejvíc?

S5: To, že potkávám lidi. Já jsem zvědavý, a to, že slyším o tom, jak žijí, řeší své věci, tak je to inspirací pro mě, pro můj život.

T: Když budeme hovořit o té jedné vaší zkušenosti s ZŠ, bavila vás ta práce s tím týmem?

S5: Ne.

T: V případě, že ano, jak dlouho v tom procesu dokážete vytrvat?

S5: Já jsem tam působil rok, a to bylo vlastně specifické v tom, a to si myslím, že jako vůbec jako v těch pedagogických zařízeních jiné, teď si vlastně uvědomuju, že dělám supervizi vlastně ještě ve školství, mám ještě mateřskou školku. Ty to maj v rámci inkluze. To není mateřská školka, to je nějaký ten klubík, ale v podstatě suplují školu v té sociálně vyloučené lokalitě. A na té mé základce to bylo vlastně tak, že oni si mě pozvali kvůli problému. Oni dostali na krajském úřadě jim řekli, té ředitelce, že by asi jako bylo fajn zkusit tu supervizi, to řešit, potom pak případně ještě nějak jinak. A ona neměla vůbec jako tucha a oni prostě řekli moje jméno. Do dneška nechápu kde. Asi tuším, kdo tam je, ale že si vzpomněl na mě, že bych to mohl být já, kdo by to dělal...

T: Spolupráce skončila kvůli těm šablonám? Většinou to bývá tak nějak na rok, ne?

S5: To ani ne, já bych spíš řekl, že to bylo, že to skončilo, když se jim ta situace vyjasnila. Velmi náročná situace s rozkoem toho pedagogického sboru jako v boji proti ředitelce a takovými až bych řekl, no přešlo to do osobních útoků a velké nevraživosti v rámci týmu. Takže to, co mě tam nebavilo bylo, že prostě v takové atmosféře se nedá dobře...

T: A jak se Vám to povedlo vyřešit? K čemu jste došli?

S5: No k ničemu. Já jsem tam nic neřešil, že jo. Moje zakázka, já vždycky říkám: „Já nic neřeším,“ (smích) „já vám můžu pomoci otevřít nějaké spory a vy si vyberete. K čemu jsme došli. První mě tam postavili před skupinu dvaceti pěti členů, tak to byla první zkušenost.

Hned po první supervizi jsme si sedli s ředitelkou: „No tak takhle to jako supervize nemůže být. To je úplně zbytečně ztracený čas. To bysme se nikam nedostali. Takže jsem navrhl rozdělení toho pedagogického výboru na menší skupinky. Nevybavuju si, jestli na dvě nebo na tři, tak aby se dalo pracovat. Myslím, že jsme to takhle na začátku už kontraktovali takhle s tím, že to první setkání bylo řečeno. A vzhledem k tomu, jak to tam bylo, jak se tam vytvářely mocenské skupinky, jako vlastně jedna taková odbojová skupina, jako velmi výrazná. A pak takové jako něco, skupina, která stála za tou ředitelkou, bylo to takové náročné. Takže jsem to rozhodl nějak losem, jo nebo že... ne, já vím, co jsem udělal. Víím, že si lidi sedaj k sobě, že v těch dvaceti pěti, tak si ty skupinky sednou k sobě, takže já jsem je nechal počítat první, druhý, třetí, první, druhý, třetí, a pak jsem je takhle rozdělil do skupinek, což se teda některým nelíbilo. A došli jsme k tomu, že jsem pojmenovával to, jakým způsobem, co vidím, co slyším, co dělají. O tom, jakým způsobem spolu komunikují, jak to prožívají, došli jsme k tomu, že mladší pedagogové byli naklonění tomu procesu a slyšeli z něho ty věci, ti, kteří byli starší a rezignovaní, tak těm to bylo úplně fuk a spíš to brali a spíš, aspoň teda pro sebe jako obranu a ti, kteří byli odbojoví, tak ti to brali jako útok na sebe, takže si pak na mě stěžoval ten hlavní odbojový předák. Tak si na mě stěžoval na krajském úřadě a říkal věci, které jsem já neříkal. To já zase vím, protože mě volali z krajského úřadu, že ho tam zrovna mají, a že on tvrdí toto. No já jsem jí říkal, mladá paní, já vím, že kolega je trošku jinde... No tak to bylo. Došli jsme k tomu, že jsme pojmenovávali věci nebo já jsem se snažil pojmenovávat, otvírat prostor pro vnímání reality i z druhé strany. To, co se mi třeba podařilo bylo nenechat se úplně zlanřit na jednu nebo druhou stranu, i když jsem o to byl vlastně žádán jako neustále. Z obou stran.

T: To muselo být docela náročné.

S5: No byly to těžce vydřené prachy.

T: Chápu, že vás to úplně nebavilo... ta spolupráce nemohla být lehká.

S5: Jo, jo, jo... jako zpětně říkám vlastně to byla dobrá zkušenost, ale procházet tou zkušeností bylo náročný.

T: Preferujete více skupinovou nebo individuální supervizi?

S5: Podle zakázky.

T: Jaké to pro vás je, když ukončujete dlouhodobou spolupráci?

S5: Pět let, já se držím pěti let. Jaké to pro mě je? Osvobozující. Protože vždycky vnímám, že jako... úžasná je, když jsem takhle končil jednu zakázku, ta bylo moc pěkné, rád na to vzpomínám, že mi kolegyně řekla už ve čtvrtém roku nebo v pátém roku, když jsme se loučili nějak, tak mi říkala, že je to ten pravý moment. Ona, že když něco přinese, tak ona už ví, kam já jí povedu. No já jsem říkal, no hej, to je přesně ideální doba se rozloučit, na to, aby vy jste měli možnost otevřít novým pohledům a já, abych mohl mít prostor pro nový tým.

T: Myslíte, že by supervize měla být pro pedagogy povinná?

S5: Rozhodně.

T: V čem vidíte prospěšnost supervize na základních školách?

S5: V čem? Já vám odpovím opačně. Já vnímám tu neprospěšnost.

T: To bude hned ta další otázka. (smích)

S5: Jo? Prostě šlo o to být schopný reflektovat svou práci, netahat své osobní zkušenosti do výchovného procesu, protože to není jenom vzdělávací, ale i výchovný proces nebo vlastně do obou dvou, do vzdělávacího i výchovného a schopnost nějaké té spolupráce.

T: Má supervize z vašeho pohledu nějaká úskalí pro personál či vedení ZŠ?

S5: Spousta, protože nejsou zvyklí mluvit sami o sobě před sebou, naskakují tam různé obranné mechanismy. Další nevýhodou je, že mají často negativní zkušenost se supervizí, protože za supervizi bývá považováno, a teď vám řeknou něco, co za supervizi ani náhodou nemůže být považováno jako že třeba jedna vychovatelka, taky problém. Nevýhoda je, když supervize není, když není jako integrální součástí, ale bere se jenom jako to způsob řešení problémů, takže měli problém, taky odbojový nebo jako nějaký, což tady bývá, tak to jsou většinou ženské kolektivy, to vidím na všech supervizích. Ale to nemusí tolik souviset s gendrem, ale jo jako nějaký... Bývá nastaven jako konkurenční ve školství, že mi přijde, jak je celý školství zaměřeno na jedničku a pětku. A na to jako hodnotit, tak se vzájemně i hodnotí a neustále se hlídá, jestli náhodou nejsem horší než ten druhý. Třeba jsem slyšel příběh o tom, jak supervize vypadala, že prostě třicet šest lidí a šest hodin tam byli. No hele a šest hodin se neustále jako ze stran tý supervizorky kladly otázky: „S čím jste nespokojeni? Pojmenujte to, pojdte to říct nahlas, ale to není supervizní proces, možná jako může být součástí supervizního procesu, ale jako v nějaké fázi, ne takhle. Se pak nedivím, že mi potom, když jsme se poznali úplně nezávazně, poznali jsme se jako cizí lidé, a když jsem říkal

supervizor a ona tak jako... A já na ní, co se děje? Potom začali mluvit, a že supervize je hrůza. A já jsem jí potvrdil, že jestli tohle má být supervize, že je to hrůza.

T: No zní to dost hrozně.

S5: No někteří lidé jsou asi sadisti.

T: Jaký minimální a maximální počet osob máte pro skupinovou supervizi?

S5: No... spíš maximálně tak jako patnáct, a to už je fakt strop. Minimálně... no skupina je od dvou, ne?

T: Co představuje pro supervizora největší překážky v rámci supervize na ZŠ?

S5: No já už jsem na to odpověděl. Ty překážky jsou v hlavách lidí jo. V tom, že je supervize vnímána nebo s čím já jsem se potkal. Vlastně mám tři zkušenosti se školství.

T: No vidíte!

S5: No ale ne ze základky, ale z lesní školky. A že je vnímána jako nástroj kontroly a moci, protože často tím zadavatelem je ředitel nebo ředitelka, a to bývá vnímáno negativně někdy a překážka... no a vlastně to, co říkávám běžně. Že my jako lidi nejsme úplně zvyklí mluvit o sobě před druhými, natož ve skupině, což mi přijde jako v pořádku. Akorát, když pracujete s lidmi, ať už jsou malí nebo velcí, tak to si myslím, že by měla být taková základní výbava. Že by měli být schopni se podívat do sebe a mluvit o sobě. Nebo se o to snažit. Tak to mi přijde, jako že je v tom procesu.

T: Existují nějaké charakteristické rysy pro ZŠ ve srovnání s jinými pracovišti?

S5: Jediné, co mě napadá... čeho jsem si všimnul, jsou určité znaky syndromu vyhoření, které na těch základkách, se mě zdá, že jsou hmatatelnější než jinde. A to si vysvětluju tím, jak náročné je tam být s těmi dvaceti, třiceti, patnácti, to je jedno, žáky. A dělat to dennodenně, jo, že si myslím, že je určité úzkostnější a neurotické ladění toho personálu pedagogického a určité... vlastně neschopnosti nějaké psychohygieny ve větším množství mi přijde jako něco, co může odlišovat. Ale to si říkám, že je o to náročnější, ta vlastní psychohygieny, jo... takový pracovní prostředí.

T: Vyskytli se vám na ZŠ nějaké prototypy osob?

S5: Joo... tam byl věčný, no to byla porucha osobnosti, že jo jako... manifestovaná. Věčně nespokojenej, nějaký rezignant, nevím, jestli to je vlastně nějaké slovo (smích). Mladí, nadšení, nezkažení, jelikož se jednalo o sociálně vyloučenou lokalitu, tak tam specifíkem té školy je tam, byla převaha romských dětí. Taky rasisti tam někde byli a takový ty systémový rasisti bych řekl nebo systémový... no to není to správné slovo. Takový ti rasisti, co řeknou: „Já nejsem rasista, ale...“, jo... takový miluju fakt. Teď jsem osobní trošičku. No rasisti a co ještě... a takový ti snaživci, kteří mají snahu to nějak pořešit, a to si myslím, že je takový předstupeň.

T: Jaký typ pro vás představuje nejnáročnějšího klienta?

S5: V procesu supervize asi ten rezignovaný, jo... takovej ten bojovník za svá práva, jo, který jde za svým cílem přes mrtvolu, tak s ním se dá pracovat, ale když je někdo, kdo nemluví, je mu to jedno, nechce se nějak aktivně zapojit. To je asi nejtěžší. Dřív jsem se na ně zlobil, teď už se nezlobím.

T: Vy jste měl poměrně specifickou zkušenost s tou základkou, ale i přesto se zeptám, jestli se tam objevily témata, která se jinde neobjevují?

S5: Asi ne, asi ne, tím, že to bylo specifické kvůli tomu problému, tak asi ne.

T: A vy jste neřešil nic jiného vyjma toho problému? Toho vztahového?

S5: Tam jiná zakázka nebyla, tam byl tenhle ten konflikt. Nějak jako se na něj podívat z jiných úhlů pohledu a nic jiného tam nebylo.

T: A ti učitelé neměli tendenci přinášet tam témata úplně jiného typu – s rodiči, s žáky problémy?

S5: Se žákama jo, to tam bylo, že jsou to spratci a nevychovaní. Ale ne, já jsem to tam ani nepouštěl. Tam kam jsme šli, tam kam jsem to směřoval byl spíš nějaký pohled pro sebe jako, jak přispívám k tomu konstruktu, každý sám za sebe, každý k tomu nějak přispívá.

T: Máte zkušenost jako supervizor se soukromou základní školou?

S5: Ne.

T: Byl jste někdy supervizorem alternativní základní školy? Např. Waldorfská, Montessori...

S5: Ne, to byla normální velkokapacitní.

T: Po jak dlouhé době je podle vašeho názoru třeba obměnit supervizora na základní škole?

S5: Pět let.

T: Co je podle Vašeho mínění základním kamenem kvalitní supervize na základní škole?

S5: Osobnost supervizora. Já nevěřím na techniky v supervizi. Já si myslím, že pracovním nástrojem jsme my. A to, jak se o sebe dokážeme starat, jak se dokážeme napojit na druhé, co děláme v té práci. Kdyby to bylo o technikách, tak vydáme příručky, každý si je přečte, ale to je blbost. To je nesmysl.

T: Pokud byste mohl změnit na supervizi a věci týkající se supervize, jednu věc, která by to byla?

S5: Na supervizi změnit... nevím.

T: Máte nějaké podmínky, které vyžadujete v rámci supervizí?

S5: Chci dostat zapláceno, chci, aby lidi neměli zapnuté mobilní telefony nebo v případě, že je maj zaplé, tak aby to odůvodnili. Jakože můžeme čekat dítě, nějakou zprávu, ale to, že mi přijde balíček úplně ne. Ideálně, když z toho nemusím psát zprávu. Stejně tam nic nenapišu, napíšu, že jsme se setkali a kolik nás bylo, a to je všechno, a že tématem bylo, jestli má Ferda Mravenec mraveniště nebo ne. A co ještě mám za podmínky... chci mít smlouvu, chci mít kontrakt, chci, vyžaduju, chci, abysme mluvili o pravidlech, abychom si stanovili nějaký mantinely. Chci, abysme si vždycky vyjasnili, jestli tam bude vedoucí pracovník, a když jo, tak za jakých podmínek. A za jakých podmínek, tak nebude. S tím se setkávám, že některé jsou zvyklí, když tam ten vedoucí je, tak já jim vždycky doporučuju, že: „Ok, tak jste na to zvyklí, ale pojďme dát aspoň jeden, jednu tu supervizi dopředu už bez vedoucího. Tak to pak nemusí být, že jako my si řekneme, když bude potřeba. Aha, budete mít potřebu mluvit o svém nadřízeném, takže vy za ním zajdete a řeknete: „Zítra je supervize, ale my bysme potřebovali, ať tam nejsi,“ (smích). Takže to je taková podmínka, vyjasnit, jestli tam bude ten vedoucí pracovník, a to je asi všechno, co mě napadá.

T: Jak tedy nahlížíte na supervizi pro pedagogické pracovníky a pro vedení? Mělo by to být propojené, nebo spíš oddělené?

S5: Těžká otázka, záleží na zakázce. Ale když bych to vzal systémově... tak si myslím, že úplně jako nevím. Tak si myslím, že vlastně jako úplně nevím, protože na to nedokážu úplně

odpovědět. Já jsem se tak nad tím zamyslel... já si třeba říkám, že jsem se předloni účastnil jedné, účastnil, já jsem moderoval jednu konferenci o školství a tam bylo hodně jako moderních směrů, které v logických zastoupeních různými kolegy, kteří vzdělávají pedagogy, komunikaci a nahlížení na konflikty, jo. Já jsem si vždycky říkal, že je to něco, ne nahrazuje, ale může být jako alternativou k té supervizi v tom školství. My jsme tam byli na různých seminářích, tak jsem viděl, jaký pedagogové reagují, a jak je pro ně objektivně zjistit, že se o sebou mohou starat, že se mohou ocenit, tak si vlastně říkám, že ta škola je tak, tak velká, že fakt nevím. Možná, že mě jako systémově napadá, že máme dneska supervize... asi jo, potom nějaká ta supervize i toho pedagogického sboru, jestli po oborech nebo po pohlaví nebo kabinetech. Třeba, když si představím náš gympl nebo naši základku, tak si vůbec nedokážu představit, jak bych navrhoval, jak tam udělat supervizi se čtyřiceti pěti členů sboru.

T: Chodí k Vám do supervize i jiný personál než učitelé a vedení základní školy?

S5: Jo, to se týkalo celé té základky. Takže tam byl i školník a byla tam i uklízečka, protože ta byla součástí té odbojné skupiny.

T: Vychovatelé tam byli?

S5: Já myslím, že jo...

T: Stalo se Vám, že jste se nedohodli na uzavření kontraktu? Pokud ano, co bylo důvodem.

S5: Tam jsme se dohodli.

T: Jaká témata se objevují nejčastěji?

S5: O tom jsem už mluvil.

T: Kolik témat zhruba stihnete probrat za jedno setkání? Jestli jste pořádkem dokola to jedno téma?

S5: No vlastně jo, z různých úhlů pohledu, zajímalo mě, jak to ti lidi vnímají osobně. To taky chvíli trvá, než to řeknou nebo najdou odvahu. Taky mě pak zajímalo, jak oni vnímají, jak to druhá část může vnímat. Taky mě zajímalo, kde oni vidí, že kde je nějaký řešení. Když jsme pracovali v těch menších skupinách, tak ještě rozdělení do menších skupin. Dávali jsme nějaké návrhy, jak to propojit do celé té školy, že vlastně ono to bylo zaměřené na ten proces toho toho koučinku.

T: Jak to máte se vzájemným oslovováním při supervizi?

S5: Vykáme si. Vykáme si s jmény. Nebo tak, pokud to tak lidi chtěj.

T: Jak pracujete s diskrétností či důvěrností? Pojmenujete to s klienty?

S5: No jasně, pojmenováváme. V rámci úvodu, kdy se bavíme o nějakém úvodu. Potom, co to znamená vynášení informací. Potom komu ty informace patří. I o tom, jaká je moje role v tom, že nechodím prostě za vedením a neříkám jim, že ta nebo ta nebo tamten František by měl letět a Jaruška je naopak výborná. Jo, pracuju s tím, pojmenovávám to.

T: Objevují se v průběhu supervize na ZŠ nějaká specifická úskalí?

S5: Úskalím bylo, že se vynášeli informace. Úskalím bylo, že mi volali z toho krajského úřadu. Ne, že tam je, ale že tam byl a stěžoval si na mě. Já jsem si snad dokonce vzal nějaký čas s kolegou o tom přemýšlet, jak to vlastně uchopit toto. Prostě jsem to s tím chlapíkem pojmenoval. On jako dost zíral, že to vím a já jsem jako říkal, že bych tam nemohl sedět a tvářit se, že to nevím. A že já potřebuju slyšet, co se děje nebo jak to je, a jestli mám udělat něco specifického proto, aby on tu stížnost mohl říct na místě a nemusel ji schovávat.

T: V rámci ukončování spolupráce se ZŠ a předávání vašemu nástupci – jste součástí předávacího procesu?

S5: Ne.

T: Co pro vás znamená úspěšně proběhlá supervize?

S5: No to je otázka.

T: Čím si jako říkáte, že dobrá, tady je práce ukončena a jsem s tím spokojenej.

S5: Nevím... no to člověk pozná, když v tom procesu je. Neměřím to nějak. Poznám to podle toho, co mi řeknou lidi, co si chtějí odnést a vlastně to asi.

T: Máte možnost dozvědět se zpětně o účinnosti supervize?

S5: Zpětně? To si vlastně říkám, co to je za otázku, jestli zpětně jako účinnost supervize. Co to je účinnost supervize.

T: Když to budeme směřovat na tu jednu vaši zkušenost, potom, co jste ukončil ten proces po tom roce, jestli i vy sám možná máte zájem o to, jak to dopadlo?

S5: Ne, vypouštím. Já se to snažím vypouštět. Jsem zvědavý, jsem zvědavý moc, ale pouštím to, protože to není součástí toho procesu.

T: Je něco, co byste rád dodala? Existuje něco, co považujete za důležité a v průběhu našeho rozhovoru to nezaznělo?

S5: Asi ne.

2.6 Rozhovor se supervizorem č. 6

T: Jak jste se dostal k supervizi?

S6: Já jsem asi dvacet let v neziskovém sektoru, v sociálních službách, i když to tenkrát sociální služby ještě nebyly, tak z toho jako běžná součást o majetcích a profesích nebo sociálních služeb, a tak tam vnímám, že supervize je neoddělitelnou součástí, nejenom mé práce, ale i toho, co jsem dělal, co dělali ostatní.

T: V sociálních službách je hlavní těžiště vaší práce v rámci supervize?

S6: Teď asi takových 60 na 40. Dejme tomu, že mám 11-12 kontraktů v rámci sociálních služeb, pak mám 3-4 teďkon v rámci školství, ale školských zařízení, ale třeba speciálně pedagogický centrum, pak mám organizace, který jsou jako úplně bokem, nejsou registrovaná sociální služba, pak mám nějaké environmentální nebo jako sociálně aktivisticko-environmentální neziskovky. A pak v týmech, který chtěj přistupovat k tomu, co dělaj trochu jinak a ty si poptávaj supervize taky.

T: Pracujete i na jiných pracovních pozicích než jako supervizor?

S6: Jo, jako psychoterapeut.

T: Jak dlouho pracujete jako supervizor pro ZŠ?

S6: Tři roky v supervizi pro vedení jako ten management. To znamená ředitel, zástupkyně a teďkon, předevcírem jsme ukončovali první rok supervize, zavádění supervize pro kantory. Takže rok. A byla to přímo implementace supervize do školy. A teď jsem v procesu kontraktování supervize pro jednu velkou školu v ****. A tam to začne teprve.

T: A jak se cítíte v tom procesu s kantory?

S6: Jak se cítím?

T: No, jestli vás to baví, to asi jako v první řadě.

S6: Mám zkušenost s pár pobytovkama jako s pobytovým zařízením a tam bych řekl, že to někdy bylo těžší. A tam moje motivace nebo chuť... já mám zkušenost dobrou a ty, možná to může být dáno i tím kontraktováním zavádění supervize, že jsou tam jako přítomny učitelky, které jsou nějakým způsobem motivovány, že do toho něco přinášení a chtějí si něco odnést, takže ta práce jako frčí. Příjemná, dynamická. No chuť mám, nechodím tam s odporem. Byly

tam těžkosti, co se týká covidu, onlinů atd. K tomu se možná dostaneme, ale my jsme fungovali i po čas covidu i v online prostředí.

T: Já covid v žádné otázce nemám, takže možná na to navážu. Jak vám v tom bylo, co se týče online prostředí v průběhu supervize?

S6: Tím, že my jsme přešli, resp. s tou jednou školou, kde mám supervizi vedení, tak jsme akorát na chvíli přerušili, ale jinak jsme fungovali v offlinu a s tou jednou školou, kde superviduju ty učitelky, tak jsme přešli poměrně rychle. Ještě to bylo v době, kdy jsme neměli úplně navázáno, vůbec jsme se neznali, tak to bylo náročnější, jednak přijít do nového prostředí onlinu, zorientovat se v tom prostředí onlinu a zároveň vést skupinu nebo skupinovou supervizi. To, jak to bylo kontraktováno ne týmová, ale skupinová v momentě, kdy se vidíme třeba podruhé. Tam ty specifika, co tam všechno musí člověk obsáhnout jsou na začátku tý supervize, kdy se teprve třeba ty učitelky učí, protože je to pro ně nový nástroj, před tím ho neznaly, tak se učí ho čerpat a ještě čerpat ve ztížených podmínkách toho onlinu, kdy třeba to jejich připojení nebylo tak kvalitní a musely si zvyšovat kvalitu připojení, tak se prostě vypadávalo... no v tomhle to bylo hodně ztížené.

T: Máte zkušenost jako pedagogický pracovník na ZŠ?

S6: Na základce nemám.

T: A jinak?

S6: Jinak taky ne. (smích)

T: Co je pro vás motivací pro práci supervizora na ZŠ?

S6: Když bych to vzal od lesa, pro mě je to, tam těch aspektů je několik, jednak je tam rozšíření práce s motivovanou anebo... je to prostě jiná práce... rozmanitější než terapeutická práce a nechci říct, že je to fajn pracovat se zdravou populací, ale já v terapii nepracuju s nezdravou populací, oni jsou taky zdraví, takže to nechci jako vyvažovat... nicméně pracovat s někým, kdo pracuje o majetcích a profesích mi umožňuje nahlížet v novejších kontextech a v něčem se spočinout o mě než sedět v jednom týmu na jedný židli, to jednak. Jednak je určitá míra finanční stability, protože mám supervizní kontrakt na rok oproti tomu, kdy jsem na volné noze a nejsem zaměstnanec, jednak a já jsem, já se tam hodně učím jako v tom supervizním prostředí, je to oboustranné, v tom terapeutická, tady ještě víc a no a přijde mi jako hrozně fajn vidět, jak se ty skupiny nebo týmy, jak různým obdobím procházejí, čemu

se věnují, že tak jako mohou být, a že tu cestu mohu sdílet s nimi. Nevnímám, že co tam jako přináším, že tam jdu jim něco ukázat, to vůbec, moje role je jiná.

T: Nebylo právě to zakázkou kantorů? Co jsem tak slyšela, že je to velmi často žádaná zakázka, že ty pedagogy očekávají, že tam přijdete a řeknete jim ty návody na žáka.

S6: Jo, paradoxně ta případová práce u nás, v tom kontraktu přítomná nebyla. Tam bylo daleko víc jiných témat než případová práce. A my jsme se v procesu kontraktu, který byl poměrně dlouhý a precizní. My jsme si vyjednávali, co já vlastně můžu nabídnout tím, že nejsem ten pedagog, tudíž jim nemůžu nabídnout, jak pracovat s určitým žákem a rozvíjet jeho znalosti, kompetence. Ale můžu nabídnout, jak pracovat s nějakým vztahovým rámcem, jak můžu pracovat s nějakou konfliktností třeba při práci s rodiči. Někaká sekundární silová skupina a o tom byla i ta zakázka, jo. Plus ta zakázka, jednou jsme se dostali k tomu, že by bylo fajn, kdybych měl zkušenost jako pedagog. Nicméně můj supervizní přístup není v tom, že já nepřicházím jako ten mentor, ten zkušenější, který jim předává ty zkušenosti. Supervizi беру jako profesi, tudíž můžu přijít úplně z jiného rezortu a skrz nějaký nástroj jim můžu zvědomit pomoci, aby si to zreflektovali a oni se učili skrz sebe, což se taky dělo mimochodem.

T: Co vás na povolání supervizora baví nejvíc?

S6: Asi ta rozmanitost, členitost, různorodost, živost prostě.

T: Máte nějaké ZŠ, kde vás práce vyloženě nebaví?

S6: Já měl jenom jednu.

T: A říkal jste, že vás to tam bavilo?

S6: Jo, mě to bavilo.

T: Preferujete více skupinovou nebo individuální supervizi?

S6: Já asi v tom nemám, nejsem... každá skupinová, týmová, tandemová, jakákoliv – nejsem vyhraněn. Takhle drtivá většina mí terapeutický práce je individuální, i když pracuju s párem nebo s rodinou a mám to rád. Zároveň moc rád pracuju se skupinou a s tou skupinovou interakcí a dynamikou, ale i ta individuální práce jde hodně do hloubky, je to intimní, můžeme se tam dostat jako úplně jinam, zároveň ta skupina umožňuje tu dynamiku a tu

interakci tady a teď, jo a je to jinej drive, jo. Když je ta skupina dobře nastavená, tak to může krásně pofrčet.

T: Jaké to pro vás je, když ukončujete dlouhodobou spolupráci?

S6: Jo... jaké to pro mě je. Když je supervizní kontrakt a teď to vztáhnu úplně obecně, když je ten supervizní kontrakt jako náročnej a člověk se tam fakt jako zapotí a musí to hodně odmakávat, tak to může být někdy hodně úlevné, ale zažil jsem ukončování, které bylo tak jako hodně dojemný... až jako dojemný, že jsem cítil, že tady končí nějaká fakt jako etapa, že jsem s tím týmem byl pět let.

T: Já jsem se chtěla právě zeptat, jak dlouho jste s tím týmem byl.

S6: No pět let. Po pěti letech měníme, a tudíž když máme nějakých osm devět let, takže v těch pětiletých mám vlastně za sebou jako pár, takže tři čtyři. A u někoho to bylo fakt jako dojemný jako citlivý, že za těch pět se tam narodily děti, že jo a všechno možný. To jsme všechno prožívali, nějaký trápení, strasti a zároveň radosti, takže je to jako loučení a člověk opouštění něco, čeho byl součástí. Byl součástí někoho jinýho a je to fakt jako dojemné. Člověk by si trošku poplakal s nima, jo. Je to takové osobnější, citlivější.

T: Jak dlouho dokážete vydržet v kontraktu, který vás nebaví? Tedy pokud se vám něco podobného stalo.

S6: Ne... to se mi nestalo, že bych přišel: „Týme, končím u vás, protože mě to nebaví.“ Myslím, že by to měla být nějaká moje profesní dovednost si tady to nějak zreflektovat a neukončovat to, že mě to nebaví, protože bych ten tým mohl trošku zranit, ne? Tak s náma je asi něco špatně, když to toho supervizora nebaví. Nestalo se mi, že bych to ukončoval, protože mě to nebavilo nebo, že bych já ukončoval. Teď zvažuju, že bych některé týmy ukončoval kvůli nebo některé kontrakty, protože je to daleko nebo z kapacitních důvodů.

T: Myslíte, že by supervize měla být pro pedagogy povinná?

S6: Myslím, že by supervize neměla být povinná. A zároveň si myslím, že by tenhle nástroj... Nebo resp. supervize za mě nemůže být povinná, ta musí být dobrovolná, ale je potřeba za mě udělat nějaký systémový opatření, tak aby se dostalo do podhoubí, že supervize může být užitečná a já měl vnitřní motivaci ji čerpat, což v těch sociálních službách mimochodem je, tam je sice povinná, ale nemůže se nařídit, to nejde. Jde to proti sobě.

T: V čem vidíte prospěšnost supervize na základních školách?

S6: Když bych se jenom opřel o to, co jsme hodnotili. To mám podloženo výpovědí asi několika učitelek, tak pro ně teď kon bylo pro ně důležitý v tom, že po čas těch brutálních změn, které ony prožívaly, co se týkaly covidu, přechodu do distanční výuky, rotační výuky, distanční výuky a daleko větší nápor práce s pedagogy, tak pro ně to byla fakt jako podpora k nějakým citlivým jako prožívání a vůbec zvládnutí té situace. Nebylo to o velkých náhledech, změnách, fakt jako to zvládnout. Teď to bylo o tom to zvládnout, a když tam nebylo to velké zatížení jako covidem, tak ho vnímám supervizi pro pedagogy důležitou, že jako se nějak ujistit ve své kompetenci, roli, zároveň jako pracovat s motivací. Jaká je moje motivace být jako učitel, učitelka, abych nevyhořel a ty děcka mě tam neštvaly a pak nějak ten rozvojový aspekt supervizi, že mám, že vím, jak pracovat s konfliktní rodinou, mám nástroje, takže zvyšování kompetencí, ale asi nejvíc se mi zdá jako, aby se cítil, cítila dobře. Tedy něco, co může být taková dlouhodobá udržitelnost toho, co dělám. To je obecný aspekt supervize, a to fakt jako vnímám, abych co dělám, se cítil dobře v tom. A to je kolikrát zakázka těch zadavatelů, aby se nám tady ti kantoři cítili dobře. Supervize může být jedním nástrojem, aby se tu cítili dobře a zůstali tu dýl.

T: Má supervize z vašeho pohledu nějaká úskalí pro personál či vedení ZŠ?

S6: Pro personál... asi záleží pod jaké vedení. Pro nějaké vedení to může být, že jim někdo kouká pod ruce stejně tak pro kantory to může být, že se jim někdo kouká pod ruce, a to nechtějí. To bych neřekl, že je to nějaká nevýhoda. Myslím, že mě to nenapadá, že by to mělo nějaké nevýhody. To má jenom výhody, supervize (s úsměvem). Ale nevýhody... musí se sehnat peníze na supervizora, musí být schopný zmanagovat supervizi, tak aby ta supervize byla kontinuální, což znamená, že tam aspoň ten supervizní rok bude stálá skupina, musí to začít nějak distribuovat do toho svého týmu a no, takže možná nevýhoda možná, že je to větší nárok na nějaký logisticko-manažerský dovednosti. A no sehnat si na to peníze, což teda školy jsou schopný ty peníze sehnat.

T: Jaký minimální a maximální počet osob máte pro skupinovou supervizi?

S6: Vždycky dle kontraktu. Minimální... jako se třemi v klidu, někdo to nechce, že je to málo a nevyplatí se jim to finančně. To je spíš tenhle aspekt. A maximální... teď mám jeden tým, kde je jich dvacet osm. A to už bych neřekl, že je to skupinová supervize, spíš large group a je to úplně jinak postavené. A to je spíš experiment, jestli to půjde. Ale kdybych se bavil o skupinový supervizi jako takové, tak za mě je tam dvanáct lidí s tím, že třeba někdo

onemocní, takže je jich tam víc. Nad dvanáct lidí už je to trošku, za mě jiná práce než taková, jakou známe ze skupinový práce z výcviku...

T: To musí být docela náročný to ukočírovat v těch dvaceti osmi.

S6: To... moje role je víc jako řídit a dávat prostor a chránit bezpečí, nejde to vůbec do hloubky, je to víc strukturovaný. A ta moje škola supervizní je víc strukturovaná, je to hodně strukturované. Teď jsme teprve na začátku, budeme mít nějaké čtvrté setkání, sezení. Ale zatím si to chválí, že je to jako dobrý. A víc je to o té kultuře organizace, než o těch jednotlivcích v počtu spíš o vizích a tak.

T: Nejčastěji si vás ZŠ objednávají na základě nějakých potíží, nebo spíše v rámci prevence?

S6: Jako prevenci, podporu. A jedna základka, bylo to vedení, tak tam to bylo kontraktováno, že se vytvářela koalice učitelů proti vedení a potřebovali nějaký nástroj, jak si s tím poradit. A očekávali, že já to jako rozlousknu, a pak přišli na to, že to není vůbec o tom, a tak se jim to zalíbilo, že tam jsem už třetí rok.

T: Tak to je fajn.

S6: Jo, to je dobrý no.

T: Co představuje pro supervizora největší překážky v rámci supervize na ZŠ?

S6: Vyladění se na to, co supervizní nástroj umožňuje a potřebuje k tomu, aby se z toho dalo čerpat, co se čerpat má nebo dá jako vyladění se na to možná jako společný myšlení. Taková to teď se fakt můžeme zastavit, můžeme poodstoupit a nemusíte makat nemusíme makat a teď zase budu čerpat z té své zkušenosti. Jo, takže za mě to byla překážka nebo občas jsem se potkal s přijmutím toho supervizního pohledu nebo pohledu – dává smysl to o čem mluvíme?

T: Uhm.

S6: Dneska jsem toho taky dost namluvil, takže možná mluvíme překotně.

T: Ne, ne povídejte.

S6: Jo, když jsou to prostě super ženský jsou v tom školství třicet let, tak nějakou dobu trvá, než přijmou jako určitě pohled smýšlení nad věcma, nad kterýma supervize přemýšlí a do teď ho třeba neměly nebo neznaly. Že to není jako kontrola, chyba, že je to spíš rozvojový, koukáme se na to, že můžou přinášet třeba i prožitky, můžou mluvit o svých emocích,

prožívání. Můžou teď plakat, jo, tak je to něco jako úplně nového a tohle, než se to jako přijme, tak je to náročný. Občas jsem se potkal s tím, že měly jako kdyby tendenci tu supervizi zaměňovat za nějakou jako takovou pokec u kávy. Ne, že by to bylo náročný, ale takový to vracení k tomu, my jsme tu od tohohle a pojd'te jako zpátky. A zároveň ten aspekt toho uvolnění k tomu patří. To vyladění se, ale zabíhání úplně jako mimo témata a vracení se zpátky bylo občas jako těžký to hlídat a vracet, kor v tom online prostředí.

T: Jo, to musí bejt určitě náročný.

S6: Jo prostě, jak je to náročný doma, že se někdo rozvádí a takhle.

T: Existují nějaké charakteristické rysy pro ZŠ ve srovnání s jinými pracovišti?

S6: To, že nemaj tu zkušenost s tou supervizí. Prostě to je, jako to si myslím, že je nejvýraznější a je opravdu jiný, když třeba v jedný tý základce přišly psychologky, že by bylo super dostat supervizi učitelům a skrze jejich motivaci se jim povedlo přesvědčit ředitele a on je tomu nakloněn, takže je to jednodušší, jo. Ale když to neznám, nepotřebuju, proč bych to měl mít? Tohle to potom oproti malejm týmům v sociálních službách pak, že tady není jasně dané, jak je jako ten tým postaven, a kdo je jeho vedoucí. Je to jakási roztržitost a zároveň jsem se potkal s tím, že by tam byla nějaká absence mého místa, jako mého soukromí toho zázemí, kam se můžu před těma děckama vlézt a schovat se. To jsem taky vnímal a to, že se nepotkávají jako tým úplně, že maj akorát nějaký porady, jo... nějaký jako porady no, ale není to takový tvoření toho my, společného, což v těch sociálních často je. Že spolu fungujou, ještě jinak, že se potkaj na poradě, a pak fungujou hodně samostatně, že jo. Jo a někdy mi přijde, že tam může bejt i nějaká jako rivalita.

T: Jako výkonová?

S6: No... to bych mohl předpokládat, tu zkušenost nemám oproti tomu nezisku bych asi jo, že nějaká jako výkonová. A třeba jako rozdíl oproti tomu nezisku, že často tady byla velká nejistota, jestli ten příští rok budu mít ten, tu pracovní smlouvu nebo ne. Teď se mi stalo, že z těch devíti učitelek, které byly motivované, tak šesti z nich jim nebylo prodlouženo, prodloužena pracovní smlouva. I když tam chtěly zůstat, tak si musely hledat nové místo. To byla jako velká nejistota, a to je téma jako managementu. Což je vlastně jako škoda přicházet o motivované pracovníky.

T: A není to úplně typická věc, že jo. Ty ředitelé si je většinou chtějí udržet.

S6: To nevím, co je za tím. Do toho nevidím. Nicméně je to prostě škoda.

T: Vyskytují se na ZŠ nějaké prototypy osob, které přicházejí na supervize?

S6: Že je důležitý, že ke mně přišli už motivovaní pracovníci nebo učitelky, takže ten výsek té skupiny je jasně daný. Prototypicky ty, které jsou motivované, chtějí se dozvědět něco nového buď o sobě nebo o procesu a asi ta motivace a chuť. Že jsem se nesetkal s nikým, kdo by byl jako vyhořelej. Byť měli hodně praxe třeba, ale furt jsem z nich vnímal, že je tam ta jako chuť, že je to jako baví, že jim to pořád něco říká, i když je to štve, i když jsou unavený, teď jsou brutálně unavené, už se těšej prostě fakt jako, hodně unavené po tom návratu zpátky do té distanční, z té distanční výuky.

T: Myslím si, že muselo být zajímavý sledovat ten proces těch nejrůznějších změn.

S6: To jo no.

T: Jaký typ pro vás představuje nejnáročnějšího supervidovaného?

S6: Nejnáročnější supervizant je, který dostane supervizi nařízenou a nechce na ní, takže je v odporu. Tudíž boří celej, celou skupinu a musí se mu věnovat strašně pozornosti a ten vyčerpává hrozně.

T: Setkáváte se s takovým typem?

S6: Na pobytových zařízeních.

T: A na základce jste říkal, že je máte motivovaný? To máte docela štěstí.

S6: To jo. Nedostali to nařízeno. Já jsem měl možná to štěstí, že jsem se potkal s vedením škol, kteří se ptali, jak tu supervizi, co bych jim doporučil, jak tu supervizi zavést, tak aby vytvořili základnu lidí, kteří mají zkušenost se supervizí, budeme doufat, že byla pozitivní, a potom to budu moct rozšířit dál, a tudíž se ta supervize implementuje líp, jo. A já jsem jim říkal: „Mám zkušenost takovou, že když bude ta supervize nařízená, tak je možné, že tam bude někdo s odporem a ta skupina si z toho neodnese tolik jako, když bude dobrovolná jako nabídka jenom tomu, kdo chce.“ Takže oni na to dali, slyšeli a fakt to šlo formou nabídky.

T: V rámci těch tří základek jste byl první, kdo tam tu supervizi zavádí?

S6: Jo.

T: Jaký to pro vás vlastně je? Je to pro vás jednodušší nebo naopak náročnější to tam zpracovat?

S6: No, vzhledem k tomu, že na tý základce nemám jinou zkušenost než tuhle, tak se to těžko srovnává. Nicméně já jsem psal diplomku na téma implementace supervize do pobytových zařízení a myslím, že zavádění supervize je jakoby samostatná oblast supervizního zájmu nebo supervizního procesu je to fakt jako náročné.

T: A baví vás to?

S6: Když na to mám kapacitu, tak jo. Jo, jo, jo. Jsem tam jako přizvaný jako někdo, kdo byl jako vyslyšen a je to vlastně pěkný, když se bavíme o tom, jak to udělat, tak aby ta supervize byla pro ně přínosná, aby jim dávala smysl. A já bych teda jako nechtěl jít do supervizního kontraktu, asi nešel, kdyby ani mně nedávala smysl a byli tam lidi jako nemotivovaný. Tam je to trojstranný kontrakt a já bych řekl, že asi ne no. Já teda potřebuju, aby mě to bavilo.

T: Objevují se na konkrétních základních školách specifická témata, která se jinde neobjevují?

S6: Specifická témata, která se jinde neobjevují... to se jako těžko srovnává, protože když je to úplně nová supervize, tak tam trvá aspoň osm supervizí po sobě jdoucích, než začnou ten nástroj používat, než si dovolej se otevírat a třeba mluvit. Mám jeden tým, kterému trvalo dva roky, než začali mluvit o sobě, o vztazích v tom je to jednodušší, když supervize frčí dlouho, léta. Už jsou tam zvyklí, v těch sociálních službách jsou zvyklí mluvit o nás: „Teď si mě naštvála a teď tohle.“ Jako specifická téma možná, že absence těchto vztahových témat možná a ten covid to vzal šmahem jako všechno. Takže specifická téma možná by bylo oproti necovidové době to, že ale to napříč vším jako péče o zdroje, to dřív nebylo tolik přítomný, to teď to bylo jako péče o zdroje úplně, jako že případový věci stranou, týmový věci jako stranou jako vztahový, ale jako péče o sebe, abych to jako přežil. To teda bylo všude to tak vnímám. A ještě přemejšlím, přemejšlím... Když pracuju s tím vedením, tak tím, že je to příspěvok a možná je to specifický, že se do toho našeho supervizního pole dostává i téma jako balancování nějakého vnějšího politikaření mezi zřizovatelem, někým, kdo sedí na radnici a má nějaký zájmy a tlaku, který ten ředitel musí nějak vyhovět. A sám tam chce být pro ty svoje jako lidi, ty děcka a musí tam najednou... měl by se z něho stát politik, mít jako hroší kůži, tak je třeba specifický. Oproti těm sociálním službám, který tohle jako úplně až to takovou úroveň jsem se s tím nesetkal, byť tam nějaký dotace a blablaba, ale tohle ne. Ještě přemejšlím... Jako třeba to může být s tím covidem, teďkon přišli ti kantoři, že jim bylo

penetrováno soukromí no. Ale to nevím, jestli to není spíš specifický téma oproti necovidové době.

T: Máte zkušenost jako supervizor se soukromou základní školou?

S6: Ještě ne. Ale byla poptávána.

T: Byl jste někdy supervizorem alternativní základní školy? Např. Waldorfská, Montessori...

S6: Školky. A taky byla poptávána.

T: Po jak dlouhé době je podle vašeho názoru třeba obměnit supervizora na základní škole?

S6: Po těch pěti letech.

T: Co je podle Vašeho mínění základním kamenem kvalitní supervize na základní škole?

S6: Základní kámen kvalitní supervize na základkách a kdekoliv jinde je dobře vyjednaný, srozumitelně komunikovaný na všech stranách kontrakt. Kontrakt supervize. Když už se bavíme o úplně jako základu, tak si myslím, že je to kontrakt. To znamená, že všechny zúčastněné strany ví, dává jim to smysl, proč, k čemu, a jak se máme jako potkávat a zároveň ví, jaká je moje supervizní vizitka a co jim můžu nabídnout a co ne. To jako usnadňuje vstup do toho supervizního pole úplně nejvíc.

T: Jak jste sám říkal, tak jste docela strukturovanější, tak jste první, kdo mi něco takového říká. Je to zajímavý a dává to smysl a je na čem stavět.

S6: Moje supervizní škola je na tom tak postavená a zároveň je k čemu se vracet, když vyhodnocuju supervizní rok, tak se vracím ke kontraktům.

T: Pokud byste mohl změnit na supervizi a věci týkající se supervize, jednu věc, která by to byla?

S6: No, aby byla dostupnější, přijde mi, že není jako dostupná. To je tak jako obecný, to není v tom, co jsem zažíval já, ale v tom školství, aby byla dostupnější.

T: Máte nějaké podmínky, které vyžadujete v rámci supervizí?

S6: Nevím, co jsou normální podmínky. Podmínky, které mám já mi přijdou normální. Já tam v podmínkách nebo já tam mám odpovědnosti jednotlivých stran a mám tam, že supervizanti, to znamená příjemci supervize, už pracují s tím, že přicházejí nějak jako připravení a nosí si

svoje supervizní téma ne, že to dogmaticky vyžaduju, to ne. Je tam nějaká otevřenost tomu superviznímu procesu, autentičnost. A chci nerušený prostor. To si jako hodně hlídám.

T: Tohle je často zmiňovaný tenhle ten prostor, kde si lidi chodí dělat kafe apod. Což mě překvapilo, já jsem to brala jako samozřejmost. Tak to evidentně tak samozřejmý není.

S6: To není a není to jenom ve školství nesamozřejmá věc.

T: Jak nahlížíte na supervizi pro pedagogické pracovníky a pro vedení? Mělo by to být propojené, nebo spíš oddělené?

S6: To mi taky jako přijde jako samozřejmá věc, možná... možná není. Myslím si, že vedení by mělo mít svoji supervizi, pedagogové svoji supervizi a zároveň by tam měl být nějaký prostor, který to propojuje ještě. A nemusí to být nutně supervize, ale ten nástroj nějaký ještě nástroj, otázka, kdo je přímý vedoucí jako přímý nadřízený učitelů. Asi to bude zástupce, že možná nějaký zástupce ředitele. Já se vlastně ptám, kdo je ten lídr těch jednotlivých, no a pak by tam mělo být to setkání právě, kde je tam lídr nebo vedoucí, pokud i jako vedoucí i s tím svým týmem. A ještě bych teda, přišlo by mi teda fajn, já tu zkušenost teda nemám, že by to byla jako supervize jako s celým týmem včetně vedení, ale to nemůže být na velké základce, logicky. Nebo pak je tam daný, že to by byly dvě skupiny, ale tak aby se propojily to je takový náročnější, když je třeba víc kantorů, tak tam mám, čtyřicet nebo čtyřicet, padesát, to mi přijde jako velká základka. Já mám teda supervizi na malém jako městě, je to městyš, takže je to specifikum, že ty lidi se znají i v té jako komunitě, ta komunita ovlivňuje hodně ty kantory a ty děcka, že je to tam jako propojený. Ještě bych se možná vrátil k tomu, co je tam náročný. Co je pro mě náročný, že jsem tam přišel z jiného resortu se zorientovat, ale ona je to taky výhoda vlastně se zorientovat, jak tam ty procesy jsou postavený, kdo s kým, jak, jaký je tam vedení, vedení se změnilo, jak rozumí svému vedení, kdo je pro ně vedení, jaký tam komunikační vzorce, strategie, jak si co předávají. Např. oni zjistili, že potřebují mít prostor, kde mohou sdílet, sdílet rady, tipy a podporu na svých Teamsech po čase covidu. Ale vedení potřebovali, očekávali, že jim dá vedení ten support v péči o své zdroje. To jim nedalo, tak oni přišli na to, že si to vytvoří sami. Tady to vedení je tady pro co vlastně. Aby nám nařizovalo, tak bylo jako těžší se zorientovat, to bylo vlastně náročný pro mě se v tom zorientovat. A zároveň to může být jako fajn vlastně, že se tak jako laicky, jako hloupě na to ptám: „Tak jak to tady máte? Jak je to postavené? Kdo je pro vás ten a ten?“ Už to pro ně může být fajn si to nějak revidovat a reflektovat k té předchozí otázce.

T: Chodí k Vám do supervize i jiný personál než učitelé a vedení základní školy?

S6: Asistenti.

T: A vychovatelé?

S6: Ne, to jsem nezažil, tam, kde mám já, zrovna ne. Ale myslím, že by tam mohla být supervize jenom pro vychovatele.

T: Stalo se Vám, že jste se nedohodli na uzavření kontraktu? Pokud ano, co bylo důvodem.

S6: Jo, odmítám, protože by to byl střet zájmů.

T: Jaká témata se objevují nejčastěji?

S6: Je to fakt determinováno tím covidovým rokem. Témata byla péče o své zdroje jako v největší míře. A péče o své zdroje, potom nárůst potřeby být neustále přítomna pro rodiče, a hlavně pro rodiče. Takže nově komunikace s rodiči – vlastně neustále jako online přítomnost, nonstop v podstatě. Rodič si vzpomene, tak když je v onlinu, tak může v deset večer odpovědět, že jo. A proč neodpovídá do deseti minut? Tak ji potom jako seřvu jako rodič tu učitelku, takže takovej ten nárok tam nebýt jenom pro ty děti a být i pro ty rodiče, tak to se objevovalo, a pak práce s tím soukromím no. Takže nároky přechodu do onlinu obecně řečeno. To a zajímavý, jak okamžitě při přechodu zpátky se už objevily témata dětí, co to dělá s dětma, jak jim v tom je, jak jsou potom unavený, co pro ně můžu udělat, že tady někdo víc zlobí a co pro něj můžu udělat.

T: Kolik témat zhruba stihnete probrat za jedno setkání?

S6: Jedno až dvě.

T: Jak to máte se vzájemným oslovováním při supervizi?

S6: Vykání, oslovování jménem.

T: Jak pracujete s diskretností či důvěrností? Pojmenujete to se supervidovanými?

S6: Máme to v kontraktu.

T: Existují na ZŠ nějaké postupy či věci, které vždy velmi dobře zafungují? Nevím, jestli na to můžete odpovědět, ale třeba vás něco napadne.

S6: Těžko říct no, takový obecně.

T: Vyskytují se na ZŠ nějaké témata, která jsou tabu?

S6: Myslím, že by se to jako objevilo, teďkon budeme pokračovat až seženou peníze, a tak to je téma, když se mi třeba bortí moje rodina doma a já jsem z toho emočně jako špatný a přestávám jako fungovat nebo mě to jako nějak rozhodí, tak tohle. Já si myslím, že to do supervize patří, ne řešit problémy doma, ale jak ošetřit to, že můžu bejt v háji, a jak fungovat, protože je tam velkej nárok u těch a možná daleko větší než u těch sociálních službách jako držet fazónu. Držet jako ten poker face, jsem v pohodě, silná, vydržím to, zmáknou to, tak jako lusknutím prstu. Taky jako asi velký rozdíl.

T: Stává se vám, že supervidování do supervize nepřinesou žádné téma?

S6: Ne.

T: Objevují se v průběhu supervize na ZŠ nějaká specifická úskalí?

S6: Specifická úskalí... co je specifické úskalí jako při páchání supervize, jo? Třeba kvalita připojení takové jako technické, pak úskalí může být, že najednou začal někdo mluvit o někom, koho já znám, takže úskalí malého města, městyse nebo regionu. No to je asi všechno.

T: V rámci ukončování spolupráce se ZŠ a předávání vašemu nástupci – jste součástí předávacího procesu?

S6: Proběhlo hodnocení, na kterém bohužel nemohla být přítomná ředitelka jako zadavatel. Takže nevím vlastně, takže teď nevím, jestli to bylo ukončování a my jsme to tak jako brali, protože nevíme, jak budou pokračovat nebo nebudou. Takže to je hodnocení, který dělám po každé.

T: Máte zájem o to vědět, kdo po vás supervizi převezme?

S6: Ne.

T: Co pro vás znamená úspěšně proběhlá supervize?

S6: To je pocit takovej jako zvláštní.

T: Jo?

S6: No takovej jako pocit. Mohl bych říct, že to reflektují jako přítomní, ale jak to říct? Třeba jako zrovna u tý školy, tak tam to bylo, my jsme se jako tady, my jsme se tady zastavili a mohli jsme tak jako spolu být, že už tohle je pro mě úspěšná supervize. Jenom, že se v tom marastu toho běhu zastavíme a můžeme si dovolit se zastavit, samozřejmě by ty cíle se našly jako další, ty aspekty další, jo a u sebe to mám, když jako neodcházím úplně jako unavenej, jako že...

T: Nabítej?

S6: Třeba.

T: Máte možnost dozvědět se zpětně o účinnosti supervize?

S6: Asi, když už by byla ukončena, tak asi ne. Neptám se třeba za rok na účinnost. Proto tam mám to hodnocení supervize vždycky v tom ročním pohledu zpátky.

T: Je něco, co byste rád dodal? Existuje něco, co považujete za důležité a v průběhu našeho rozhovoru to nezaznělo?

S6: Jo možná k tomu ty specifika, možná to školský prostředí mi přijde takové víc formálnější, ale to ty pobytočky taky, takže je to v něčem podobný. Třeba dětskej domov se základkou, domov pro seniory nebo, že je tam velká hierarchizace, řízení, vedení.

2.7 Rozhovor se supervizorem č. 7

T: Jak jste se dostal k supervizi?

S7: Ke školní jsem se dostal tak, že jsem dělal v sociálních službách supervizora a ve zdravotnictví taky částečně. K ní jsem se dostal tak, že mě oslovila krajská metodička prevence z Hradce, s tím, že by chtěla napsat projekt na supervizi pro okresní metodiky prevence. Tak jsem se já dostal k těm okresním metodikům prevence a skrz ty okresní metodiky prevence jsme se dostal ke školám. A tak se mi tam zalíbilo, že jsem, že už dělám jenom skoro tam.

T: Tak to je super, protože mám opačnou zkušenost, ostatní spíš zdrhají. Protože je to fakt náročná oblast.

S7: No jasně. Problém je v tom, že poptávka by byla, jo. I na základě tam toho příspěvku **** se mi ozvali další tři, čtyři dokonce subjekty, ale nejsou kapacity. Ale hlavně on to nikdo moc nechce dělat, protože to zavádění supervize je samo o sobě je dost těžký hlavně v rámci těch škol. Mně to přijde ještě těžší než jinde. Je dost potřeba makat na hranicích a dalších věcech.

T: Pracujete i na jiných pracovních pozicích než jako supervizor?

S7: Jasný, já dělám v neziskovce, která dělá služby zaměřené na *****, prevenci na školách, na vzdělávání učitelů.

T: Jak dlouho pracujete jako supervizor pro ZŠ?

S: Deset let.

T: Máte zkušenost jako pedagogický pracovník na ZŠ?

S7: To nemám. Učím na lékařské fakultě.

T: Co je pro vás motivací pro práci supervizora na ZŠ?

S7: Za prvý je pro mě motivací, že je to pole neoraný, že je tam odezva a poptávka po tý supervizi. Že to těm lidem nějak chybí, tím pádem si tam připadám užitečnej. Druhá motivace je, že se tam schází ty pedagogové sami o sobě, nejen ty, který choděj na supervizi, který jsou jako dost inteligentní lidi s velkým rozhledem a jsou ochotný o sobě přemýšlet, což je pěkný. Mně baví pomáhat jim růst v tomhle tom směru. Ono je to taková přenesená práce s klientem, když člověk makal s klientem, když jsem dělal v tý sociální práci, a pak jsem vyhořel a dělal

jsem v tom managementu. Tak teď je to vlastně návrat do mírně mýho módu, ale trošku to připomíná práci s tím klientem. Pořád jako o tý motivaci, někomu pomáhat s tím růstem, doprovázet ho a další a další věci. A ještě je taky pěkný, že je taky dobrý, když ty školy objíždíte, tak zjistíte jednu důležitou věc, že se velmi výrazně od dob našich, kdy jsme chodili do školy, vy i já, jo. Já dávno a vy před chvilkou, se zlepšila kvalita školních jídel.

T: Co vás na povolání supervizora baví nejvíc?

S7: To je otázka jo... potkávání se s novejšma lidma, to je jako super. Propojování a otvírání těch novejšch pohledů, a to, že je to hodně různorodý. Ono by se to mohlo zdát, že se ty témata budou nějak se jako opakovat, ale opak je pravdou. I když je pravda, že poslední dobou si přijímám jako výzvy, který jsou pro mě zajímavý. Když zavolá základka a řekne, chceme supervizi, tak se to snažím dávat na někoho jinýho, protože toho jsem už viděl hodně. Takže když teďka volala Scio Škola jedna, tak říkám: „Jó, to mě zajímá,“, když volá speciální mateřinka, zajímá mě to, ale klasická mateřinka – hele dobrý, to mě moc netankuje. Teď mě třeba oslovili, že by chtěli zavádět komplexní pro všechny školky ve městě. Bohužel to mám daleko, to mě štvě, protože to by bylo propojení toho manažerskýho a toho koncepčního, a to by bylo jako hezký. Ale mám to z ruky.

T: Máte nějaké ZŠ, kde vás práce vyloženě nebaví?

S7: Hele jo, měl. I základky i mateřinky.

T: V případě, že ano, jak dlouho v tom procesu dokážete vytrvat?

S7: Je to otázka. Protože si člověk klade tu otázku, co se vlastně děje. Na kolik na tom má podíl ten supervizor, na kolik na tom má podíl ta supervizní zralost těch lidí, na kolik v tom má podíl ta kultura organizace, ten kontext. Hele vydržel jsem to v podstatě kontrakt. Nikdy se mi nestalo, že bych jako řekl prostě: „Sorry, vy nejste supervizní zralí, blbá kultura, končím.“ A vždycky jako, to je druhá věc, jsem na konci toho kontraktu při tom ukončování jsem o tom mluvil. Ne, že jsou hrozný, ale mluvil jsem o tom, jaký mám pocit, co se jako děje, a tak no. Trošku s tím jako bojuju, bojuju právě s tím, aby se ze mě nestal jako člověk a supervizor, kterej vlastně jako bere zakázky, který jsou komfortní. To je takový to ideální, když se bavím s kolegama a já jsem to možná říkal, se supervizorama. Tak ty mi říkáš: „To jseš blázen, jaký šablony, já chci prostě tým, kterej umí využívat supervizi, nosí témata, zná hranice, jede. A tohle mě pak jako baví, a ne někam jezdit, zavádět. Tak to je docela hezká otázka, dík. Občas jako bojuju, bojuju s tím, jaká má být ta miska, proto snažím se

kontraktovat tři straně, abych se jako vyhnul takovejším těm klasickejm pastičkám typu vedení to chce a oni to nechtěj nebo oni chtěj a vedení nechce, takže důraz na kontrakt. Hele jo, někdy je to prostě obtížný.

T: Preferujete více skupinovou nebo individuální supervizi?

S7: No já, jo? Já mám radši individuál, mám radši individuální, je to taková jakoby... hezký otázka, dík. Otázkou je proč, jo. Možná proto, že ta individuální mi přijde jako hlubší, ale to je víc o mně. Že mi přijde hlubší, a že mi přijde, že se dokáže dobrat k nějakým jako věcem, který mě, a to je blbý, který mě jako supervizně přijdou hodnotnější, což ale nemluví o tom, jestli je to hodnotný pro ty klienty.

T: Jasně, ale já jsem se čistě ptala na váš názor.

S7: Za mě individuál, jo. Skupinovka jako dobrý, práce se skupinou jako jo, super, člověk se tak nenadře, ale zase naopak je potřeba víc hlídat prostor, dávat hranice. Ale tak jako skupinovka taky dobrý. Skupinovka taky dobrá.

T: Jaké to pro vás je, když ukončujete dlouhodobou spolupráci?

S7: No... oni některý jsou naměkko z toho, že maj jako tendenci toho jako litovat, což jim jako rozumím, protože já se jako velmi často dostávám k tomu zavádění. A to máte něco jako první láska nebo já nevím, první sex třeba. Některý jsou z toho jako rozvibrovaný. Hele já moc ne, já moc ne, nejsem z toho rozvibrovanej, je to pro mě otázka jako kontraktu a zodpovědnosti, protože já si myslím, že ty supervizoři obecně se moc, neměli by bejt nikde jako dlouho, protože samozřejmě jako klasika. Jedna věc jsou témata, další jsou věc jsou pohledy, ale já jsem o tom mluvil na tom workshopu.

T: Ale to nevádí.

S7: Já jsem podle mě dobrej na to zavádění, na to formování. Nejsem moc empatický, nejsem jako moc citlivej, ale jako jsem... Ale jako prostě jsem dobrej na to zavádění, pak to fakt jako potřebuje někoho jinýho, a když jste dlouho v tý supervizi jako supervizorka, tak samozřejmě je to bezpečný, je to pro ně komfortní, ale otázkou je, jestli to vlastně nejde proti tomu procesu.

T: Myslíte, že by supervize měla být pro pedagogy povinná?

No jasně, sichr. Stoprocentní. Já jako totálně. Bez debat. Jedna věc, že pracuju se vztahem, klasika. Ale druhá věc, že pracuju s dětma. A tam si myslím, že je důležitá ještě větší pokora než, když pracuju s dospělýma, protože svým přístupem můžete napáchat spoustu jako věci a tak. Prostě ta nerovnováha mezi tím pracovníkem a tím klientem je v tý pedagogický práci obrovská. Sociální něco takovýho, ale v tý pedagogice velká. Hele nutně povinně, nutně psychosociální výcvik na fakultách, nutně psychologický profily, koho k těm dětem pustíme, a pak nutně kariérní řád, povinná supervize, tři sta šedesáti stupňový hodnocení a tak podobně. Fakt jako na tvrdku. Jako bez toho se neheme.

T: V čem vidíte prospěšnost supervize na základních školách?

S7: Hele prevence syndromu vyhoření, sichr. Potom každopádně psychohygiena, rozšiřování pohledů, potom taková ta konstituce a rekonstituce hranic, jo. Přejde mi hodně důležitý, že skupinovka dělá takovej ten efekt my. Nejen, že se učí méně zkušený starý, mladý, ale vlastně rekonstitujou se ty hranice, potvrzují se a tak. Že tam zjišťujete jako pedagog starej nebo mladej, jak to vnímaj ostatní, jak to v tý škole chodí, a co je přijatelný, co je nepřijatelný, jaká je dobrá praxe. Často bez toho, aniž by to bylo vyřčený. To mi přijde důležitý, pak mi přijde opravdu důležitý, že ty lidi se jako sejdou a maj ten prostor na to určený, že se maj bavit o nějakejch... že je to prostor pro ně. Oni jsou v běhu prostě.

T: Má supervize z vašeho pohledu nějaká úskalí pro personál či vedení ZŠ?

S7: Beton. Úskalí č. 1 je to, že může bejt ohrožující, a to je v tom, že některý systémy, některý školy jsou uzavřený systémy v podstatě pevnosti, kde se ty lidi opevňují proti rodičům, první stupeň od druhého stupně proti žákům a tak podobně. Někdo, kdo je zvnějšku a přináší jim novy věci, tak jim může tohle to jako nabourávat a může to způsobovat určitou tenzi vevnitř. Odchody pracovníkům, destabilizaci systému a podobně. Co mě napadá ještě, samozřejmě to může bejt ohrožující v tom jako ve chvíli, kdy jede skupinová dynamika, tak někteří jedinci jsou jako víc citlivý a může je to v podstatě nějak jako rozkolísat. Ted' mluvím o klasickém Kratochvílovi a skupinový psychoterapii. To znamená, že když máte skupinu a je uzavřená, údajně bezpečná nějakým způsobem jede, tak tlak na jedince, aby mluvil, aby se vyjádřil, aby řekl názor, tak může bejt některým lidem nepřijemný a někteří to nemusí ustát, a i když mají možnost říct ne a může je to házet do dyskomfortu. Nebo si to můžou splýst, možná jsem o tom taky mluvil, už se mi to taky párkrát stalo, že si to spletou ty lidi, s psychoterapeutickou skupinou. Protože když jim někdo řekne: „Mluvte,“, tady se o vás někdo v tuhle chvíli zajímá, tak je to třeba po dlouhý době poprvý, co jim to někdo řekl a oni

do toho jako můžou vletět, a pokavád' ten supervizor neřekne: „Hele halt, sorry, pauza 20 minut, pojd'te sem, hele sorry, tohle sem prostě nepatří, že jste byla v mládí zneužívaná,“ a to jsou konkrétní případy. Příklad jo, stalo se mi to dvakrát nebo třikrát v životě, a tohle ve mně hodně zůstalo. Přijít na supervizi, na první, říkám: „Dobrý den a tohle to a tamto,“ říkám: „před čtrnácti dněma jste měli nalejvárnou, kde jste se přihlásili jako dobrovolníci a takovou tu omáčku okolo. A pojd'me se teda bavit o rejstříku témat.“ A paní učitelka se zvedne a říká: „Já už bych potřebovala něco řešit.“ Říkám: „Výborně, tak pojd'me do toho, aspoň si to na tom ukážeme.“ „Já bych tady všem chtěla říct, že jsem byla v mládí sexuálně zneužívaná a týraná.“ Bum. A bacha a tahle paní učitelka tam byla čtrnáct dní v práci. A já říkám: „Stop, stop. Dvacet minut pauza, já si tady s paní učitelkou potřebuju něco říct.“ Tak se to rozpustilo a já říkám: „Co se jako děje, že jí upozorňuju, že to pro ni může být ohrožující, a že to nepatří do tohoto kontextu, že jsme tam kvůli práci, a i když to může mít spojitost s prací, tak jí velmi důrazně doporučuju, abychom tam tohle téma opravdu nebrali, že je to opravdu terapeutický, a že jí dám kontakt na kolegu, a že to pro ni může být velmi ohrožující a ona se úplně sesypala, byla úplně zdekompensovaná. A ona říkala, že jí to hrozně trápí, a že se nemá komu svěřit, a že si myslela, že je to od toho. Tak si to lidi můžou plýst. Další věc, co je blbý, že spousta ředitelů jsou dobrý pedagogové a oni šli na vejšku, aby učili děti, a pak na ně spadne ředitelování a oni neuměj moc pracovat s dospělejma a maj obrovský mezery v managementu jako v řízení lidí. A problém je v tom, že a teď mluvím o svém případě, jako o sobě. Problém je, když jim pak tam naběhne chlap a někdo se zkušeností z managementu řízení, tak oni do tý supervize projikujou v podstatě ty věci, který zažívaj v tom řízení ve škole. A to tu supervizi jako plevelí a na to je třeba dávat pozor. A ne bít se v prsa, což se jako neděje, ale spíš jako nehledit si to ego, protože to není o mně, ale je to o tom deficitním prostoru, který tam maj, že jim někdo naslouchá a oni jedou tu projekci, co mohlo bejt. Ona může bejt nebezpečná v tom, že tím, jak je to v těch školách často rozčleněný, tak jako může suplovat jiný prostory a tím třeba ubírat kompetenci ředitelský.

T: Jaký minimální a maximální počet osob máte pro skupinovou supervizi?

S7: O minimální jsem nikdy nepřemýšlel. Pracuju se třema lidma třeba, když přijdou. O maximální – třeba deset, dvanáct lidí max. Víc ne.

T: Nejčastěji si vás ZŠ objednávají na základě nějakých potíží, nebo spíše v rámci prevence?

S7: No to je právě to, že když je to na základě potíží, tak je potřeba bejt hodně bystřej v tom, co se děje. Ono, když si člověk vezme tu příručku, kterou vydala Veronika Martanová

s Irenou Smetáčkovou s těma holkama tam odcaď, tak je to hezký, protože je to rozcestník v jakých situacích a v jakých kontextech má cenu aplikovat kterej podpůrněj model. A oni tam mimochodem hezky píšou, že když máš problém v týmu, tak je supervize jako blbej model. Tam je to, co jsem říkal i na *****, že ve chvíli, kdy někdo říká, máme problém, vyřeší ho supervize, tak ho jako nevyřeší. Takže je potřeba na tyhle věci bejt jako ostražití. Ptát se, proč to chtěj, k čemu to má bejt a tak. Když jsem byl mladý a neklidný a teď jsem starý a neklidný, tak jsem byl v pokušení brát tyhle ty kontrakty, ale rozhodně je blbě na to naskakovat a kastrovat ty ředitele např. tím, že to někdo vezme do ruky a půjde tam to jako pískat. Často to může tu situaci ještě zhoršit. Hele klasika, oni si řeknou, on je tak slabej, že si na nás někoho pozval. Bum. A podobně. Já si myslím, že si ty manažerský věci měli ty řešit jako sami, jo.

T: Co představuje pro supervizora největší překážky v rámci supervize na ZŠ?

S7: No největší svízel je asi to, že jsou 45minutový vyučovací hodiny, a že kdyby si to člověk chtěl dělat, tak jak já si to představuju, to znamená, čím jsem jako starší supervizně, tak si jako myslím, že není úplně dobrý dělat jako jenom skupinovku, ale ten můj model, který já teď zkouším a jdu po něm a líbí se mi, je vymrsknout dva individuály dopolko a odpoledne skupinovku, aby ty, co nechtěj chodit na skupinovku, aby měli možnost chodit na individuál. No a je problém s organizací času, takže to je jedna věc. Druhá věc je pro mě dostupnost, že jsou jako supervizoři a není jich úplně málo, kteří říkají: „Chcete supervizi? Přijed'te si za ní.“ Ale tohle to je fakt o tom, že musíte sednout do auta a přijet, což je velmi časově náročnej. A druhej problém je, že vám ten čas nikdo nezaplatí. To je průser. Ono je jako super dojet prostě já nevím do *****, to mám dvě hod'ky. To je prostě úchylárna a odbouchat tam prostě dva individuály a dvouhodinovku, což je tři pět hodin, když vezmete, kolik projedete benzinu, a že jste 4 hodiny čistýho času na cestě, tak je to nerentabilní. A to si myslím, že je jedna z těch překážek toho velkýho rozšíření. Ta taxa by musela bejt dva litry za hodinu minimálně. Aby se to fakt rentovalo, když si člověk vezme, že si udělá vejlet. Tak to je problém. Pak organizační kultura, jo těch škol. Jak jsou zvyklí tam komunikovat, kdo tam má formální a neformální moc, jak to tam jako běhá. Protože problém je v tom, že když jsou tam ty organizační kultury tak nějak zpotvořený, tak zasahujou do procesu. Furt se tam jakoby vkrádaj do těch jakoby supervizních témat nějak víc či míň. Chvíli tam vládnu špatný vztahy s vedením a nevyjasněný věci a prostě se můžete supervizně snažit, aby ty lidi mluvili o sobě, o žácích, ale furt to tam někde prostě jakoby vylejzá. A to je průser. A já si kladu otázku, je

tam ten supervizor od toho, aby tyhle ty věci pomáhal jako řešit? Rozumíte. I když jsou to reflektovaný téma do háje. A zase to se dá zjistit dobrým kontraktováním, ale je to blbý.

T: Existují nějaké charakteristické rysy pro ZŠ ve srovnání s jinými pracovišti?

S7: Feminizovaný kolektivy a z toho se samozřejmě odvíjí se témata, že jo. Je to víc natřískaný emocema a je to víc jako jednostranný. Oni ty ženy mají zvláštní komunikační styl. Nemyslím jako učitelky, ale obecně vždyť to víte. Chybí tam to racio, to mužský. Proto jsou tam často ty pohledy ne snad jednostranný, ale šouplý jako jedním směrem. A já, jak jsem muž, tak s tím jako bojuju. Bojuju s tím, že občas se mi stává, že mám vyrovnávat, což není úplně supervizní role, ale je to tam hodně cejtit. Je to tam hodně cejtit, co dělaj ty feminizovaný kolektivy v procesu. To je jedna věc. Odlišnosti jsou ty, že to je pole neoraný, takže oni tu supervizi užívat jakoby... nemají s tím zkušenost. Mají nějakou představu o tom, co to je a k čemu to je a je to hodně náročný na hranice. Teď nemyslím hranice osobní, pracovní, což by se relativně mohlo nabízet, ale zajímavý je, že to tak není, ale spíš na ty hranice, aby se to nerozplyzávalo, aby to mělo začátek a konec. Prostě se dostalo na všechny, aby to mělo nějaký efekt pro ně, pro toho supervizora, a tak no. Občas mě to jako unaví no.

T: Vyskytují se na ZŠ nějaké prototypy osob, které přicházejí na supervize?

S7: Chodí tam takový hloubavý lidi. Takový ty typy, kteří o sobě přemejšlej, jo. Který vlastně se chtěj bavit o sobě, chtěj dávat reflexi druhejm a jsou to takový ty lidi, který dejchaj pro tu školu. Takový ty, jak občas poznamená vedení, zrovna ty, co to jako nepotřebujou. Takový ty, který jsou aktivní v těch kroužkách, když je někdo poprosí, tak jdou v sobotu do práce. Takovýhle typy, který nadšeně dejchaj pro tu školu. Tak jako choděj i sem. Jinak jako bacha – starý, mladý. Ne, že by to byla doména mladáků, ale choděj mladý věkem i zkušenostma, starý věkem i zkušenostma. Rozumíte, jako mix.

T: Jaký typ pro vás představuje nejnáročnějšího supervidovaného?

T: Ještě pozor, zajímavý je, že když v tý škole se vyskytují nějaký chlapi, tak ty moc nechoděj. Může bejt škola, kde je třeba třicet žen a já nevím pět mužů. A na tu supervizi chodí jeden nebo dva. Zajímavý je, že když choděj, tak dlouho nevydržej. A pozor, tak jsem se snažil zjišťovat, co se děje. No a dostal jsem odpověď, že je to žvanírna, že to není racionální, že je to vlastně, že jim to vlastně nic jako nepřináší.

T: Po jak dlouhý době odpadávají? Máte přehled?

S7: Třeba po půl roce, po 3–5 setkáních. Jenom pár mi jich vydrželo. Oni mi přijdou na individuál, ale na tu skupinovku...

T: No tak to mi třeba dává smysl. Jestli pak chodí na individuál, protože ta žvanírna, že jo...

Tak to oni jako úplně nevyhledávají. Oni spíš to přímý, racio.

S7: Mně to taky dává smysl, protože my jsme jako nastavený na řešení. A ona ta supervizi nic jako neřeší, že jo. To je přesně ten prostor, který má dávat otázky než odpovědi.

T: Jaký typ pro vás představuje toho nejnáročnějšího supervidovaného? Jestli je někdo takovej...

S7: Hele vím. Nejnáročnější jsou ty lidi, který v podstatě odmítají apriori, protože by je to ohrožovalo, mít na sebe náhled. Maj velký obrany. Zrovna s jednou paní učitelkou, která učí, tak padesát let ne, tak třeba 40 let a je těsně před důchodem a rodiče na ní napsali stížnost. Prostě petici, protože její metody práce s kolektivem jsou jakoby velmi podivný a ona je hrozně dotčená. A ředitelka řekla: „Já se za ní potřebuju postavit, tak tohle tohle tohle. A jednou z těch věcí, který jsem chtěla, je, aby docházela na supervizi.“ A ona, že jako jo. A ona přišla dobrovolně jako v pohodě. A ona mě tím jako by hrozně rozčilovala. Já dělám všechno dobře, protože jsem tady vychovala několik generací dětí a moje přístupy jsou prostě v pořádku. A chyba je v tom, že prostě ty rodiče jsou čím dál tím víc odzlejší a tak. A když jí tak říkám: „Jestli je srozuměná s tím, že ty metody úplně nepatřej do 21. století, a že možná před důchodem dostanete výpověď“. A ona: „Ne, to se nestane.“ A je to o tom, rodiče prostě nemají pravdu, děti jsou rozmazlení spratci a já to prostě dělám dobře a tak. A mě to štválo prostě. Ta nula toho náhledu. A to se mi moc nestává. Ještě přemejšším, to se mi stalo párkrát jako. Zase je to o kontextu – tahle ta paní učitelka by s náma nikdy do kontaktu nepřišla. Ani na skupinovku nepřišla. Ani na individuál, ale tím, že říd'á jí řekla: „Ty tam prostě půjdeš, protože já tady potřebuju mít potvrzení pro ty rodiče, že se sebou něco děláš.“ Tak ona tam prostě šla, čímž to je tam jakoby zakódovaný. Kdyby přišla sama, tak má o sobě nějaký pochyby o sobě a chce bejt jako objektem nějaký intervence. A ještě přemejšším. Pak mě trošku berou do vrtule takový ty éterický bytosti, takový ty hiponky v těch batikovaných hadrech, který já teď nechci jako bejt to... mě jako neprovokujou tím, že jsou hiponky, ale tím, že jsou éterický a ultra hloubavý vlastně místo toho, aby se podívali na ty věci jakoby poctivě, tak vlastně přehrávají a přehazují ty věci na jiný lidi, a tak no. Takový to, že mě to trošku znejišťuje. Jo a poslední, poslední typ! Takový ty hltící typy, který si sednou a berou si prostor pro sebe, který tam vlastně tam přicházej žvanit, nedávaj prostor druhým a berou si

tam jako tu moc. A někdy – nedávno mě jedna fakt jako dotáhla, že jsem říkal: „Tak a pojd'te si sednout vedle mě, takhle jsem ji vzal okolo ramen, vytáhl jsem jako jablko. „Tady máte jablko a vždycky, když budete chtít promluvit, tak si z toho jablka kousněte. A takhle jsem jí ho dal do ruky a úplně jako v klidu. Ale už mě to jako fakt doteklo. Ty hltící osobnosti.

T: Objevují se na konkrétních základních školách specifická témata, která se jinde neobjevují?

S7: Takhle samozřejmě jako jak kdy. Občas se vyskytnou pedagogové, který mají, jsou hodně citlivý a maj to trochu na pomezí pedagogiky a sociální práce. To znamená, že nosej témata, který jsou víc jako přenosový typy, jak to maj doma ty děti, jak mě to štve, protože já to mám doma jinak. A to je základkový, na speckách a mateřinkách a na prvních stupních se hodně tohle nosí. Tyhle věci. Jak byla ta otázka sorry.

T: Specifický témata na základkách. Co je tam třeba jinýho od sociálních služeb.

S7: Velký téma jsou spolupráce s rodiči. Velký téma, to je jako masakr, když bychom šli do hard extrému, tak ty učitelé, tam se často jedná o čtyřstranný kontrakty – jakože učitel, dítě, rodič, vedení. Kontextuálně. To v sociální službách prostě není. Tam máte pracovníka a klienta. I když bacha, abych trochu nekecal. Osobní asistence u pečovatelek, tak je to podobně zpotvořený. To je náročný na vyjednávání.

T: Máte zkušenost jako supervizor se soukromou základní školou?

S7: Hele nemám... mám, ale malou. S malou základkou, která je na vesnici a je soukromá. A bylo to tam hodně jako intimní. Takovej pidi sbor, třeba 3–4 lidi třeba.

T: Pokud ano, je v něčem soukromá škola specifická?

S7: Hele těžko srovnávat, protože shodou okolností. O čtyři vesnice dál je podobná, ale zřizovatelem je obec. A já mám pocit, že je to to samý. Pokud je nějaký rozdíl, tak rozdíl je mezi školama ve městech a těmahlema malotřídkama na vesnicích. A to, jak supervizně, protože tam na těch malotřídkách máte unikátní možnost – to mít povinně a všichni. Protože jich je málo, takže to můžete vzít a bouchnout. Školka a škola zvlášť, na každou supervizi, ideálně dva supervizoři. Na každou supervizi vám bude chodit pět lidí a hele jako pecka. Na těch velkejch školách to prostě neuděláte – máte tam třicet, čtyřicet pedagogů, dobrovolně si jich přihlásí pět. Jestli je nějaký rozdíl, tak mezi vesnickejma a městkejma, ale nemám zkušenost s velkou základkou soukromou ve městě.

T: Byl jste někdy supervizorem alternativní základní školy? Např. Waldorfská, Montessori...

S7: Ne, ale zajímalo by mě. Jakmile to bude někdo poptávat, tak jdu do toho okamžitě.

T: Po jak dlouhé době je podle vašeho názoru třeba obměnit supervizora na základní škole?

S7: Tak jako ideálně, tak tři roky. Tu životnost toho supervizora. A s tím bych jako ty kontrakty uzavíral.

T: Co je podle Vašeho mínění základním kamenem kvalitní supervize na základní škole?

S7: Dobrý kontrakt jednoznačně. Dobře udělaný kontrakt jednoznačně. Klasika – zadavatel, tým, supervizor. Dobrý vyjasnění toho, co se od toho chce. A proč se chce. K čemu to má být.

T: Pokud byste mohl změnit na supervizi a věci týkající se supervize, jednu věc, která by to byla?

S7: Na supervizi jako technice?

T: Jak to pojmete.

S7: Já bych totiž jako chtěl, jak je supervizní trojúhelník. Já jsem prostě kystalej z toho, že mi nevyhovuje, že ten trojúhelník, i když se tváří jako rovnostranný, tak on ve skutečnosti prostě není. Ten zadavatel se účastní max. toho kontraktování, a to ještě musí člověk nutit a maximální vyhodnocování. O rovnostrannost toho trojúhelníku a o komunikování v rámci toho trojúhelníku reálně ta vazba mezi tím supervizorem a tím týmem je prostě jako ten trojúhelník je rovnoramenný, ne jednostranný. Tady to dole je prostě kratší, protože se tam odehrává, já se snažím na tom makat a ono to moc nejde. Možná jako z podstaty věci, ale štvě mě to, aby víc to bylo proč to ten zadavatel chce. Proč to chce ten tým. Co to má dělat, co to má nedělat. K čemu to má být, k čemu to nemá být.

T: Máte nějaké podmínky, které vyžadujete v rámci supervizí?

S7: Oběd ve školní jídelně. No a chci, aby ten zadavatel byl u toho kontraktování a u toho vyhodnocování aspoň. Klasika, aby tam byl kroužek ze židlí, abychom neseděli okolo stolu, aby nás nikdo nerušil, aby to bylo v pracovní době těch lidí a tak.

T: Jak nahlížíte na supervizi pro pedagogické pracovníky a pro vedení? Mělo by to být propojené, nebo spíš oddělené?

S7: Teď jsem to zažil. Byl jsem na jedné kontraktovací akci na jedné nejmenované škole a zástupce hrozně vlastně chce na tu supervizi chodit. A já jsem říkal: „Jako klid‘o, pojd‘te jako zadavatel na tu kontraktovací. Budem si o tom jako povídat, v čem to může být ohrožující, v čem to může být neohrožující. V čem to pro ně může být přínosný, v čem to může být ztrátový a bylo to hezký. Trvalo to dvě hodinky, kdy ten zástupce řekl, že tam chodit nebude. Ale bylo to pěkný, protože velmi otevřeně reflektovali v tom, proč to pro ně může být ohrožující a v čem to může pro ně být přínosný. Akorát klasika, ve chvílích, kdy někdo řekne, že je to pro ně přínosný, že ten člověk uslyší, co řeším, a pak to změní, tak je to o nějaký projekci, kterou neuděláte a ty lidi, který byli na té supervizi, tak byli hrozně skvělý, otevřený, chytrý. Normálně tam ten zástupce seděl a oni o tom mluvili úplně otevřeně, jak ty vlastně můžeš ve chvíli, kdy já o něčem mluvím, tak ty tady budeš sedět, tak ty si to pak dáš dohromady z té své pozice a ty to pak nemůžeš dát dohromady. A já pak budu třeba našťvaná, že to nejde. Že to nebylo jenom o nějakým, co by nás hned napadlo nějaká cenzura, autocenzura témat, ale že to bylo hodně hluboký a vztahový. Bylo to moc hezký. Za mě říkám ideálně tým a vedení zvlášť a ideálně jinej supervizor.

T: Chodí k Vám do supervize i jiný personál než učitelé a vedení základní školy?

S7: Jo, občas asistentky pedagogy, školní asistenti, vychovatelky z družiny. Jednou tam byl možná i školník.

T: Stalo se Vám, že jste se nedohodli na uzavření kontraktu? Pokud ano, co bylo důvodem.

S7: To se mi nestalo. Stalo se mi v podstatě, že jsme na tom kontraktu nezačali ani makat. Takže v podstatě jo. Že jsem přijel a na základě toho zjišťování, proč to chtěj, tak jsem jim říkal, že to není možný. Buď šlo o to, že to mělo nějaký výrazně kontrolní konotace, že projikovali do toho něco, co tam nepatřilo nebo že šlo o kastrování toho ředitele, protože to bylo víc o manažerských kompetencí. Teď to zrovna řeším u jednoho týmu a mám takovou ambivalenci s tím, že tým – vedoucí přišel a tohle je v sociálních službách, takže tohle sem nepatří.

T: Jaká témata se objevují nejčastěji?

S7: Klasika – rodiče, problémový žáci (ukazuje uvozovky), jak se máme v týmu, vztahy s vedením, já a moje role pedagoga. Hodně ta online výuka, inkluze. I když ani ne ta inkluze jako ne, ale to, že řada učitelů má problém s tím, že tam má najednou děti, kterejm je třeba se

víc věnovat a oni to velmi úkorně nesou, protože mají pocit, že zanedbávají ten šedý průměr, kterej by mohl být lepší. To se tam objevuje.

T: Kolik témat zhruba stihnete probrat za jedno setkání?

S7: Otázka. Taky začínám s tím experimentovat s novým přístupem. Začalo mě štít, že se přinesou témata a je jich někdy docela dost. Tři, čtyři. A já dělám dvouhodinovky a začalo mě štít, že stihneme probrat jedno dvě. Experimentuju s hodinovejma individuálnima a teď chci začít zkoušet pětáctyřiceti minutovky. Okýnka. Chci to zkoušet, zkouším to od září pomalinku. Tak co, kolik máte témat? Pět? Super, máme dvě hodiny. Na každý máme dvacet minut a jedem. Fakt ale. Zjistil jsem, že když se hlasuje, tak jsou často někteří jedinci převálcovaný nebo vlastně se zvolí nějaký téma, který je víc komfortní. Takže zkouším tohle. Pět je třeba přehnaný. Tři témata, dvě hodky a jedem. Bum a fakt hlídám čas a fakt jdu do toho hodně strukturovaně. A bavím se o tom s nima, s těma lidma. Tohle to zkouším, přijde mi to zajímavý, na kolik je vám to příjemný, komfortní, nekomfortní než to, co jsme dělali předtím.

T: Jak to máte se vzájemným oslovováním při supervizi?

S7: Dohodnu se s nimi na začátku, jak si budeme říkat. Většinou si vykáme a říkáme si jménem. Největší problém je v tom, že na tu supervizi choděj určitý generace, kdy si dávali určitý jména a největší průser je ten, když se tam vyskytnou lidi, který se jmenujou Ivča, Iva, Ivana, Ivona. Rozumíte, jo. Když se někdo jmenuje Eva, Dominika nebo Katka nebo Marie hele v poho. Tyhle ty jména mi dělaj hrozný problém. Ivy, Ivči, Ireny, Ivy. Hrozný (smích).

T: Jak pracujete s diskretností či důvěrností? Pojmenujete to s klienty?

S7: Klasika. Bavíme se při kontraktování o tom, co je bezpečnej prostor, kdy je to bezpečný. Padaj z nich zajímavý věci. Třeba bezpečnej prostor je, když se nebavíme o mně. A samozřejmě mluvím o tom, že je to nějaká chiméra, že je to bezpečný v tom, jak si to sami uděláme a hlavně, ať se nebavěj o tom, co je pro ně nepříjemný. Nejsme na psychoterapeutický skupině, že můžou prostě říct stop, já o tomhle mluvit prostě nechci. Hodně o tom s těma lidma mluvím. To bezpečí je o tom, o vašem integrálním bezpečí. To znamená, nemluvte o tom, o čem nechcete. Ve chvíli, kdy se dostaneme někam, kde je vám to nepříjemný a já to nevidím, tak to řekněte: „Ne, o tom mluvit nechci.“ Klíďo píďo. Je to o vás. Vy si to děláte, jste dospělí, máte ty občanky, vysoký školy a tak.

T: Existují na ZŠ nějaké postupy či věci, které vždy velmi dobře zafungují?

S7: Přemejšším, přemejšším... přijde mi, že hodně dobře funguje to terapeutický kolečko, proto na něm hodně bazíruju, že opravdu odsunutí těch lavic a udělání si toho kolečka, což ruší tu hierarchii nějak, tak to mi přijde, že jako hodně dobře funguje. To je takovej jako break point. To je jako funkční.

T: Vyskytují se na ZŠ nějaké témata, která jsou tabu?

S7: Občas jo, souvisí to s tou kulturou. Že se třeba nekritizuje vedení, protože je to třeba někdo, kdo vzešel z toho týmu a má nějaký neformální vazby s některýma lidma. Občas jsou tabuizovaná témata, občas se to vyskytne, když jsou mixlý chlapi a ženský. Párkrát se mi to stalo, že intimní vztahy mezi těma pedagoga. To bývá tabuizovaný, ale jinak jsou jako otevřený dobře. Víc tabuizovaných témat jsem viděl ve zdravotnictví. To je jako specifická část, ale tady jako asi ne.

T: Stává se vám, že klienti do supervize nepřinesou žádné téma?

S7: Stává.

T: Pokud ano, jak postupujete dál?

S7: Úplně v poho, když jsem kdysi byl více prudivej, tak jsem se ptal: „Jaký jsou ty témata, o kterých se nemluví. Co bychom si sem rozhodně nepřinesli. A co je to téma, který si sem rozhodně nenesem.“ Dneska už ne (smích). Dneska v pohodě, udělám kolečko, ptám se jich, jak se maj, z čeho maj aktuálně radost, co se jim daří a tak. A ono, když se jich ptáte na ty pozitivní věci, tak když se vyčerpaj v těch pozitivních věcech, tak oni se vyčerpaj, a pak třeba něco vezmou. Anebo i to se nám občas stane, že se párkrát jako pokusím a říkám: „Hele, teď si tady hezky povídáme, ale jenom bacha, jsme na supervizi, je to to, co teď tady chceme? Tady? Dneska? To, co chceme? Nebo chceme něco jinýho? Jsme v tom jako komfortní?“ Abychom se po dvou hodinách odešli s tím, že jsme si dobře pokecali, ale bylo to k ničemu. Ale buď mě ujistěj, že jako jo, tak to zkusím ještě jednou, a když to zase nepadne, tak jdu s nima do toho, konverzuju s nima na tom, co oni chtěj a na základě toho jim třeba ukazuju různý věci, z metodický věci a tak.

T: Objevují se v průběhu supervize na ZŠ nějaká specifická úskalí?

S7: Když to předávám, tak za prvý, tak nějak jakoby se snažím zjistit – jinak ukončuju s tím týmem a vlastně zjišťuju, co by potřebovali. Jaký by vlastně měli potřeby od toho nástupce,

tak nějak jako a ty potřeby toho týmu v souvislosti s nějakým mým jako dojmem, tak to komunikuju s vedením školy a na základě toho doporučuju dalšího supervizora.

T: To mi přišlo hrozně zajímavý, protože co jsem tak slyšela, tak to se prostě normálně neděje.

S7: No je málo těch supervizorů. A doporučuju toho supervizora a mluvím o tom s ním. To je trochu na hranici etiky jako pocit. Ale s tím supervizorem mluvím jako, neříkám jako choděj tam tyhle lidi a tahle ženská je jako divná a tak. Ale mluvím s ním jako, začali jsme tehdy a tehdy, mluvili jsme o tomhle a tomhle, mám pocit, že jsme došli sem a sem, je to takový a takový. Do skupinovky mi chodí tolik a tolik lidí a většinou ta struktura témat je taková a taková. A případové máme takové a takové. Zajímavý je, že když oni, pak jsem vlastně zvědavěj, ale nevyhledávám to jako cíleně, ale když se s tím supervizorem nebo supervizorkou potkám, tak se ptám: „Hele děláš ještě tam a tam?“ A on mi řekne: „Jo, dělám.“ A já řeknu: „Super, jak se má Jana, Ivana, Ivona...“ Je to velmi zajímavý, protože velmi často dostávám odpovědi, že se jim ten tým jako obmění nebo naopak jim jako nabobtná. Velmi málokdy se stane, že by mi tam chodilo pět lidí, vyměnil se tam supervizor a třeba to skončilo nebo by tam chodili dva. Normálně se obroděj, je to známka, že už mě maj dost mimochodem asi taky jo. Jakmile přijde někdo novejš, s novejšma pohledama, tak ty lidi jsou zvědavý a jdou tam. Proto to je taky odpověď na tu změnu těch supervizorů, že je to jako nezbytný v tomhle tom směru.

T: Máte zájem o to vědět, kdo po vás supervizi převezme?

S7: Hele ani ne, nemám. Ve chvíli, kdy to skončí ten kontrakt, budeme si hledat supervizora sami nebo občas dáme si rok pauzu, tak to neřeším. Jako v poho.

T: Co pro vás znamená úspěšně proběhlá supervize?

S7: No že mi lidi neodcházej jako víc rozbitý, než tam přijdou.

T: Máte možnost dozvědět se zpětně o účinnosti supervize?

S7: Dostávám to ve zpětných vazbách.

T: Dáváte cíleně nějaký dotazníky nebo tak?

S7: Nedávám, ale loni, jsem byl součástí nějakýho projektu. A oni chtěli zpětnou vazbu účastníků, tak jsem úplně na hulváta, tak jsem během dvou dnů obeslal ty lidi mailem, ať mi

vyplněj to okýnko. A byl jsem z toho úplně nadšeněj, prostě, co mi tam napsali. A říkal jsem si, že normálně začnu nad tím víc přemýšlet, že oni, když maj, jsou to učitelé, jsou to češtináři, a když mají tu možnost, tak to oni rádi napíšou, tak je to boží. Normálně jsem si říkal, že by mě to nikdy nenapadlo, nikdo se na mě nevykašlal, normálně jsem jim napsal: Dobrý den Jano, Hanko prostě, potřebuju tohle a tohle, napište mi, k čemu vám byla supervize, ne na supervizora, ne na kolegy, ale k čemu vám to konkrétně osobně bylo a hele nádhera, slohovky a pěkný. Tak jsem si říkal, jestli by se to nedalo jako víc vytěžit. Jinak ty zpětný vazby oni dávaj na těch supervizích. Minule to mělo dozvuky, dělala jsem s tím žákem tohle a tohle, aplikovala jsem, pomohlo to. To oni tam jako dávaj.

T: Je něco, co byste rád dodal? Existuje něco, co považujete za důležité a v průběhu našeho rozhovoru to nezaznělo?

S7: Nevim... teď mi ještě běží myšlenka o tý písemný vazbě. Když se zeptáte na hodnocení supervize a jdete po tom, v čem mi supervize pomohla, jdete po bodech toho kontraktu třeba, tak hele, na co bysme se měli kurňa zeptat? Byli se mnou spokojení? Co vám na mě nevyhovovalo, co vám vyhovovalo. Jako dostanete to, ale nějak. A mně v hlavě běží, že normálně začnu zkoušet to písemný hodnocení, protože oni to tam dokážou napsat písemně. Když se jich opravdu zeptám písemně, co na mě oceňovali, a co jim úplně nevyhovovalo, tak to dostanu. Ale jinak tu zpětnou vazbu... jde asi o to, co je efektivní. A k tý poslední otázce?

T: Jestli je něco, co byste rád dodal a nezaznělo to?

S7: Já bych rád světu vyslal to, že školy jsou otevřenej organismus, a že tyhle ty supervize, mentoring, koučink, strategický plánování, tak že jsou standardní součástí ve firmách a tak. A že tam prokazatelně pomáhaj, ať se toho ty školy nebojěj a ať jako opravdu jako jdou, ať je to podporovaný z MŠMT něco jako standartního. A já, když se o to jako zajímám, a ne jako úplně aktivně, protože na to nemám čas, ale ptám se, proč jako MŠMT odmítlo ten výcvik supervizní jako akreditovat jako opakovaně, tak se jako dozvím jako různý kamufláže, kecý jo. A když prostě rozjedu jako svoje konexe, kterejch nemám jako úplně málo, tak protekce skončila a známý zůstali, že jo. Ruka ruku meje a obě ruce mejou ksicht, klasika prostě. Jsme v Čechách. Tak co se dozvím. Trendy jsou spíš takový, že by se měla dělat spíš intervize ve školách. Externí odborníci by tam jako lízt úplně jako neměli, jo. A to považuju za absolutní haluz. Čím víc se ty systémy budou uzavírat, tím víc tam bude bujet patologie, když to bude jako opravdu otevřenej v uvozovkách jako průchod'ák. Když tam bude jako externí psycholog, kterej tam bude jednou tejdně, nekmenovej, jo. Bude tam externí speciální

pedagog, bude to hodně živý. Budou různé pohledy, a to je ten kvas. A ve chvíli, kdy se budou ty systémy čím dál tím víc uzavírat, tak to bude víc smrdět, jo.